

(ค้นพบ)

รายงานการ ประชุมสภาผู้แทนราษฎร

ครั้งที่ ๑๗/๒๔๕๕ (สามัญ)

ชุดที่ ๑

วัน / สัปดาห์ ที่ ๑๐ เดือน พฤษภาคม

พุทธศักราช ๒๔๕๕

ชื่อผู้แทน	ข้อความที่แนก	หมายเหตุ
		๗๐๕/๒๔๕๕ ๗๐๖/๒๔๕๕ ๗๐๗/๒๔๕๕ ๗๐๘/๒๔๕๕ ๗๐๙/๒๔๕๕ ๗๑๐/๒๔๕๕ ๗๑๑/๒๔๕๕ ๗๑๒/๒๔๕๕ ๗๑๓/๒๔๕๕ ๗๑๔/๒๔๕๕ ๗๑๕/๒๔๕๕

ที่ประชุมรับรองในคราวประชุม ครั้งที่ ๑/๒๔๕๕ (สามัญ) ชุดที่ ๑
วัน / สัปดาห์ ที่ ๓ เดือน พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๕๕

รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร
ครั้งที่ ๑๒/๒๔๘๕ (สามัญ) ชุดที่ ๑
วันเสาร์ที่ ๑๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๔๘๕
ณ พระที่นั่งอเนกสมาคม

เริ่มประชุมเวลา ๙.๔๕ นาฬิกา

เนื่องจาก พลเอก พระประจักษ์จันท์ ประธานสภาผู้แทนราษฎร ไปราชการ
ต่างประเทศ ขุนนางดุสิตเกษมกร รองประธานสภาผู้แทนราษฎรคนที่ ๑ ผู้ทำการแทนประธาน
สภาผู้แทนราษฎร จึงดำเนินการประชุมแทน

ผู้ทำการแทนประธานสภาผู้แทนราษฎร : สำหรับระเบียบวาระประชุมในวันเสาร์
ที่ ๑๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๔๘๕ มีสมาชิกเข้ามาในที่ประชุมในขณะนี้อยู่ ๑๑ คน
ในองค์ประชุมแล้ว จึงขอเปิดการประชุม **ระเบียบวาระที่ ๑**

ระเบียบวาระการประชุม ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานจะแจ้งต่อที่ประชุม
วันนี้ไม่มี

ระเบียบวาระที่ ๒ ก่อนที่จะถึงระเบียบวาระที่ ๒ เรื่องกระทู้ถาม ได้มีท่านสมาชิก
ขอเปลี่ยนระเบียบวาระการประชุม คือขอให้ยกร่างพระราชบัญญัติพรกการเมืองขึ้นปรึกษาหารือ
ก่อนที่จะถึงระเบียบวาระกระทู้ ก็ได้มีท่านสมาชิกกับรองมาตรมคามช้อยังคัมแล้ว ฉะนั้นจึงขอ
ปรึกษาคณะที่ประชุมว่า ตามที่ที่มีท่านสมาชิกขอให้เปลี่ยนระเบียบวาระโดยยกวาระ ระเบียบวาระ
ที่ ๒ เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติพรกการเมือง ซึ่งคณะรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอ

หลวงอมรรตพรพิศาล (กรรมา) : เสนอว่าเหตุผลอย่างไรถึงเปลี่ยน ขอให้เขาพูด
เสียก่อน เพราะเป็นญัตติ ประธานจะให้ลงมติจะไปรู้เหตุผลอะไร คือตามธรรมเนียมก็ต้องให้ผู้เสนอ
ญัตติเสนอก่อน

ผู้ทำการแทนประธานสภาผู้แทนราษฎร : นิ่ง ๆ เอะ คุณไมราก็องการจะแถลงใหม่
นายไมรา ฌกลาง (พิจาง) : คือว่าในระเบียบวาระวันนี้มีร่างพระราชบัญญัติ
พรกการเมืองเข้าระเบียบวาระด้วย ทั้งนี้กระผมคิดว่าร่างพระราชบัญญัติพรกการเมืองนี้เป็น

ร่างพระราชบัญญัติที่สำคัญมาก แล้วก็ปิดที่ถ้าเรามาทิวิจารณ์ในตอนที่สาย ๆ คือตอนที่
 พวกเราพูด ๆ เที่ยงหรือเที่ยงกว่า พวกเราหวังกันว่าจะมีกระแสกระแสมติหรือว่าอารมณ์
 จะพุ่งกันขึ้น เพราะเราหวังกันที่ไม่ค่อยจะดีเข้า หรือบางตำแหน่งไม่ไหวก็ออกไป
 ข้างนอกกันเสียบ้างอะไรกันเสียบ้าง ก็ทำให้การพิจารณาได้ครอบคลุมเสียไป กระทั่ง
 คิดว่าเมื่อตอนเช้า ๆ อารมณ์ยังดี ๆ กันอยู่เราพิจารณากันอย่างครอบคลุมสักหน่อย จึงนึกว่าถ้า
 สภาพิจารณาร่างนี้กันเสียก่อนจะเป็นประโยชน์แก่บ้านเมืองเป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติของเรา
 มาก ก็ว่าจะมารอตอนที่อารมณ์ยังไม่ดี กระทั่งได้เสนอร่างพระราชบัญญัติขึ้นมา

๕.๕๕ น.

นายสวัสดิ์ คำประณต (นครสวรรค์) : ความจริงการขอเปลี่ยนระเบียบวาระ
 นี้ไม่ใช่ว่าเรื่องสำคัญอันไหนก็ แต่ว่าที่ข้าพเจ้ามีความเห็นไม่ตรงกับเพื่อสมาชิกที่ได้นั่ง
 ลงไปเมื่อคืน ก็เพราะเหตุว่าการที่เราจะมีการเปลี่ยนระเบียบวาระนั้นถึงแม้จะไม่สำคัญก็ตาม
 เราควรพิจารณาให้มันไปตามหลักเกณฑ์ให้ได้เหตุไต่ถามให้สมควร เพราะระเบียบ
 ทางสภาได้วางหลักเกณฑ์ไว้แล้วว่า อันขั้นแรกนั้นเราควรพิจารณาปัญหาเรื่องกระตุกถาม
 เสียก่อน แล้วค่อยไปถึงผู้ใดอื่น ๆ ที่เราพิจารณากันว่าการที่ผู้เสนอขอให้เปลี่ยนระเบียบวาระ
 โดยเอาญัตติเรื่องพรรคการเมืองเข้าก่อนนั้น และมีความจำเป็นอันใด ท่านประธานผู้ทรง
 ประสงค์ถึงอย่างไรก็ตามพรรคการเมืองก็ควรที่จะพิจารณากันวันนี้อย่างแน่นอน และก็ไม่มี
 ผู้ใดขอยกขึ้นก็ไม่ไป และปัญหาที่เราจะอ้างเหตุผลว่าถ้าสายเกินไปแล้วอารมณ์มันจะพุ่ง
 ก็ทำให้การพิจารณาไม่ครอบคลุมอันไหน ก็รู้สึกว่าเป็นเรื่องซึ่งไม่ควรที่จะเอามาพูดและตีกลอง
 ปัญหาซึ่งเราไต่ถามระเบียบกันไว้แล้ว

แต่เดิมนั้นไม่มีเหตุยลอะไรมา แต่เดี๋ยวนี้ด้วยความรู้สึกทั่ว ๆ ไปแล้วไม่มีเหตุยลอันใดโดยที่จะเปลี่ยน

ระเบียบวาระอันนั้น แม้จะเปลี่ยนไปก็ไม่สำคัญอะไรนัก แต่ว่าขอให้ทราบระเพณีระเบียบเราจะ

ขยับขึ้นคือเมื่อกฎหมายฉบับนี้หรือฉบับอื่นใดเป็นการ ขยับขึ้นแล้วไปว่าถ้าไม่สำเร็จในวันนั้นแล้ว

จะเกิดการเสียหายต่อชาติบ้านเมือง เช่นนั้นเราควรจะเปลี่ยนระเบียบวาระ แต่อย่างไรก็ตามก็เห็น

ความหมายที่กฎหมายพรรคการเมืองนั้นต้องพิจารณาในวาระในสภาวันนี้อย่างแน่นอน ก็ไม่มีความ

อันใดที่จะต้องเปลี่ยน ก็ขอประณามซึ่งแจ้งต่อท่านประธานสภาซึ่งได้กราบเรียนมานี้

๑๕๐ น. นายสมศักดิ์ สมนุญรัตน์ (ราชบุรี) : ท่านประธานสภาและท่านสมาชิกผู้เกียรติ

ได้มีข้อเสนอให้เปลี่ยนระเบียบวาระตามที่อ้างเหตุผลและได้มีท่านผู้เกียรติได้คัดค้านนั้นข้าพเจ้า

เห็นด้วยกับข้อคัดค้านนั้น-แต่บางส่วนของข้าพเจ้าเห็นว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งปวงก็

ควรกันเพื่อประโยชน์ต่อประเทศชาติ ๒ ๓ วัน ๓ คืน เราก็หาวิธีใหม่ ข้าพเจ้าเห็นด้วย แต่ทว่า

ถึงพระราชาธิบดีหรือพรรคการเมืองนั้นในความเห็นของข้าพเจ้าแล้วข้าพเจ้ารู้สึกมีความคิดเห็นว่าเป็น

ที่เห็นใจพวกฝ่ายค้านพรรคอื่น ๆ ที่ได้เคยเสนอมาหลายสมัยแล้วตั้งแต่ข้าพเจ้ายังไม่เคยเป็น

ผู้แทนราษฎรก็เคยมี และก็ได้ว่าเป็นสำคัญถ้าหากว่าจะได้มีการพิจารณากันโดยสรุปและทั้ง

และทั้งนั้นจะเปลี่ยนหรือไม่จะอ้างว่ามีหรือไม่นั้นเราก็เคยประณามกันบ้างแต่รัฐสภาเองก็เคย

เห็นใจแล้ว เช่นไร ถ้าหากว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพื่อให้เป็นประชาธิปไตยเราจะเสนอร่าง

นี้ได้ จะให้รัฐบาลผูกขาดเสียแต่คนเดียวในการเปลี่ยนแปลงระเบียบวาระ แม้แต่ในขณะนั้นแล้วข้าพเจ้าก็

อยากให้เป็นประชาธิปไตยให้ตลอดจนถึงนโยบายของ พ.ร.บ. ๑๐๗๗ ๒. และหมวดสมาชิกของเรา

ที่คนซึ่งหวังกันอย่างมากว่าจะเป็นประชาธิปไตยโดยเสรีก็ไม่จำเป็นจะต้องพูดกันใหม่หากความ

วิตกของเสียงโหวตจากที่ประชุมนี้เพื่อเป็นการรวบรัด ไม่เป็นการเสียเวลาที่เราควรจะเปลี่ยน

ระเบียบวาระหรือไม่ ข้าพเจ้าขอเสนอความเห็นต่อที่ประชุมเพื่อเอาเสียงข้างมากเพื่อให้เห็น

มติของประชาธิปไตยด้วย

นายนาถ เงินทาบ (มหาสารคาม) : เราไม่มีประเด็นที่จะพิจารณามาก ข้าพเจ้า

ขอเสนอลงมติ

(สำเนา)

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติพรรคการเมือง
พ.ศ. ๒๕๖๖

หลักการ

กฎหมายว่าด้วยพรรคการเมือง

เหตุผล

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยมาตรา ๒๖ ได้ให้เสรีภาพบริบูรณ์ในการตั้งพรรคการเมืองภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย แต่กฎหมายว่าด้วยพรรคการเมืองยังไม่มี จึงเป็นการสมควรที่จะมีกฎหมายว่าด้วยพรรคการเมืองขึ้น เพื่อให้การจัดตั้งพรรคการเมืองเป็นไปอย่างมีระเบียบเรียบร้อย และให้ความมั่นใจแก่ผู้ที่ได้เสรีภาพในการตั้งพรรคการเมืองด้วย โดยมีให้ต้องหวาดเกรงว่าจะได้มีคำสั่งนำกฎหมายว่าด้วยสมาคมมาใช้บังคับแก่พรรคการเมือง.

สำเนาถูกต้อง/

แผนการระเบียบวาระ
จำนวน ๓ พ/ท.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๙๕ หรือบทกฎหมายอื่น เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนให้คำเนิ การจดทะเบียนโคบไม่ชักช้า

ในกรณีสำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงมหาดไทย ไม่ยอมจดทะเบียน ผู้จดทะเบียน มีสิทธิหรือบรรณคือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่ไ้ รับทราบการ ไม่ยอมจดทะเบียนดังกล่าว คำสั่งของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เกี่ยวกับบรรณให้เป็นที่ยุติ ถ้ารัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมิได้สั่งบรรณภายใน กำหนดสามสิบวัน ให้สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงมหาดไทย คำเนิการจดทะเบียน

ในกรณีสำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงมหาดไทย ได้จดทะเบียนพรรคการเมือง รายการที่เปลี่ยนแปลง หรือการเลิกพรรคการเมือง ให้ประกาศข้อความนั้นใน ราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๗ ถ้าปรากฏว่าในการเลือกตั้งทั่วไปสองคราวติดกัน ไม่มีสมาชิก พรรคการเมืองพรรคใดได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือไม่มีสมาชิกสภา ผู้แทนราษฎร—เป็นสมาชิกพรรคการเมืองนั้นภายในระยะเวลาสามสิบวันหลังจากการเลือก ตั้งทั่วไป ให้สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงมหาดไทย ลบชื่อพรรคการเมืองนั้นเสีย และให้มีหนังสือแจ้งให้หัวหน้าพรรคการเมืองนั้นทราบ

การลบชื่อพรรคการเมือง ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๘ พรรคการเมืองที่ได้จดทะเบียนตามบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ นอกจาก จะมีสิทธิคำเนิการให้เข็นไปตามกำหนดนโยบายของตนแล้ว ให้มีสิทธิเฉพาะดังกล่าวต่อไปนี้

(๑) สิทธิที่จะรับเงินค่าบำรุงจากสมาชิกเป็นรายเดือนไม่เกินเดือนละ ๑๐๐ บาท หรือครั้งเดียว ไม่เกิน ๕,๐๐๐ บาท

(๒) สิทธิที่จะได้มาตั้งสถานที่สำหรับตั้งสำนักงานใหญ่และสาขาและเครื่องมือ เครื่องใช้ที่จำเป็นสำหรับกรดำเนิการของพรรคการเมือง

มาตรา ๙ พรรคการเมืองที่ได้จดทะเบียนตามบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ อาจเป็น โจรทหรืถูกฟ้องเป็นจำเลยในนามของพรรคการเมืองได้ และเพื่อประโยชน์แห่งมาตรานี้ มีหัวหน้าพรรคการเมืองเป็นผู้แทนของพรรคการเมือง

มาตรา ๑๐ พรรคการเมืองใด

(๑) กระทำการฝ่าฝืนบทบัญญัติมาตรา ๓๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๙๕

(๒) กระทำการฝ่าฝืนบทกฎหมายอื่น เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอัน ดีของประชาชน

(๓) ละเว้นไม่จดทะเบียนให้ถูกต้องตามบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ หรือ

(๔) มาตรการฆ่าผีในมาตรา ๔

พนักงานอัยการจะร้องต่อศาลขอให้สั่งให้ลบชื่อพรรคการเมืองนั้นเสียก็ได้ และ
ถ้าศาลเห็นว่าพรรคการเมืองกระทำผิดดังกล่าวใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๔) ให้ศาล
สั่งลบชื่อพรรคการเมืองนั้นเสีย

ให้สำนักงานปลัดกระทรวง, กระทรวงมหาดไทยประกาศการลบชื่อพรรคการเมือง
ตามมาตรานี้ในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๑๑ ความเกี่ยวพันในระหว่างพรรคการเมืองกับบุคคลซึ่งได้รับมอบหมาย
เป็นผู้จัดการที่ดี กับบุคคลภายนอกก็ดี ให้เป็นไปตามบทแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
ว่าด้วยตัวแทน

มาตรา ๑๒ ในกรณีเลิกพรรคการเมือง หรือพรรคการเมืองถูกลบชื่อให้คณะ
กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน มีอำนาจชำระบัญชี และสินทรัพย์ที่เหลือนั้น ให้โอนไปให้แก่
องค์การสาธารณกุศลตามที่ไต่ระบุไว้ในข้อบังคับของพรรคการเมือง หรือถ้าไม่ไต่ระบุไว้
ก็ให้สินทรัพย์ที่เหลือนั้นตกเป็นของรัฐ

มาตรา ๑๓ บทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยสมาคมไม่ใช้บังคับแก่พรรคการเมือง
ซึ่งได้จดทะเบียนตามบทแห่งพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๑๔ ผู้ใดโฆษณาเผยแพร่แก่สาธารณชนในนามของพรรคการเมือง ซึ่ง
มิได้จดทะเบียนตามบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ หรือเป็นสมาชิกของคณะบุคคลซึ่งอ้างว่าเป็น
พรรคการเมือง โดยรู้ว่ายังมีได้จดทะเบียนให้ถูกต้องตามบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ มีความ
ผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิการเลือกตั้งมี
กำหนดเวลาสิบปี

มาตรา ๑๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

ธำเนาว์ถุกตอง/

แผนกระเบียบวาระ
จำนงศ์ พ/ท.

753

๓. น.

จอมพล ป. พิบูลสงคราม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย : ท่านผู้เป็นประธาน ๗

ได้มอบหมายพระราชบัญญัติพรตการ เมือง โดยมีหลักการดังนี้

หลักการ ให้มีกฎหมายว่าด้วยพรตการ เมือง

เหตุผล โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยมาตรา ๒๖ ได้ให้เสรีภาพวิบูรณในการ

ตั้งพรตการ เมืองภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย แต่กฎหมายว่าด้วยพรตการ เมืองยังไม่มี จึงเห็นสมควร

ให้มีกฎหมายว่าด้วยพรตการ เมืองขึ้น เพื่อให้มีการจัดตั้งพรตการ เมืองเป็น ไปโดยมีระเบียบเรียบร้อย

และให้ความมั่นใจแก่ผู้ได้เสรีภาพในการตั้งพรตการ เมืองด้วย โดยมีเหตุผลหลักเกรงว่าจะ

มีการนำกฎหมายว่าด้วยสมาคมเข้าใช้บังคับแก่พรตการ เมือง

๓. น.

นายเทพ โชติสุขิต (ศรีษะเกษ) : ในวันนี้ศาลเจ้าจะของขอขมาภูมิมณฑล กอนอื่น

ก่อนที่ระ โดยอภิปรายเรื่องพรตการ เมืองนี้ ต้องขอประธานศาลท่านประธานด้วยว่า ท่านนายถ

มนตรี เคยกล่าวไว้โดยมรรยาทแล้ว ไม่อยากให้สมาชิกฝ่ายค้านเสนอกฎหมาย วันนั้นแหละเป็นวันที่

ต่อให้จริง ให้เห็นว่าพรรคฝ่ายค้านนั้น ได้ทำคนให้เป็นประโยชน์แก่บ้านเมืองขึ้นมาแล้ว เพราะเหตุว่า

กฎหมายในสมัยนี้เอง เมื่อ ๒ - ๓ ปีที่แล้วมาหรือเมื่อปีที่แล้วมา พรรคฝ่ายค้านได้เสนอกฎหมายพรรค

การเมืองนี้เข้ามาในสภาและนี่เอง เป็นเหตุให้รัฐบาลคณะได้สอคล้องคล้อง กับพรรคฝ่ายค้านเพื่อที่จะ

ให้กฎหมายพรตการ เมืองนั้น อันนั้นคำกล่าวของท่านบอกว่าการฝ่ายค้านนี้โดยมรรยาทไม่ควร

ให้กฎหมายนั้นควรจะเป็นประการใดนั้น ขอให้ทุกคนได้ตัดสินใจไปนั้น กงนั้นนั้น ความจริงข้าพเจ้า

รู้สึกเสียใจรัฐบาลซึ่งแม่ถึงแม่กฎหมายพรตการ เมืองทั้งสองฉบับที่ได้เสนอลงมาแล้วในสภานั้นได้

ยังไม่ในสภานั้นแล้วก็ตาม แต่ก็ยังเห็นสปิริตของรัฐบาลคณะนี้ดีกว่าที่เคยเจตนาอันแท้จริงที่ใครจะได้เห็น

พรรคการเมืองนั้นเหมือนกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งท่านอภิชาติคำว จงนั้นข้าพเจ้าขอสรร เสริญ

อันดีเป็นพิเศษ เพราะเหตุว่าทั้ง ๆ ที่ท่านจะเห็นด้วยหรือไม่ก็ตามที่ แต่ว่าในการอภิปรายพระราช

บัญญัติพรตการ เมืองทั้งสองคราวนั้นท่านได้พิพัสพระราชบัญญัติพรตการ เมืองและคำอภิปรายนี้แจกต่อ

ประชาชน นั้นแสดงถึงหนึ่งว่ารัฐบาลนั้น ได้มีเจตนามุ่งหวัง อยู่เหมือนกันที่จะได้เห็นพรตการ เมืองนี้

๑. ได้ได้ออกมาใหม่ ประชาชนใหม่ในระบอบประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ ฉะนั้นข้าพเจ้าจึงขอออกเหนือไปนี้
 ๒. ขอขอร้องท่านประธานาธิบดีไปรคอกัยควัย ปัญหาเรื่องที่ว่าเราจะมีพรรคการเมืองหรือไม่
 ๓. ภายจริงระยะนี้เป็นระยะที่ข้าพเจ้าจะคำนึงกฎหมายนี้ ซึ่งความจริงนั้นที่ใคร ๆ ทุกคนก็ทราบว่า
 ๔. ข้าพเจ้าได้เสนอพรรคการเมืองขึ้นมาครั้งหนึ่ง และเพื่อที่จะให้กฎหมายนี้ออกมา โฉนดแล้วข้าพเจ้า
 ๕. มาถึงท่านในเมื่อพรรคการเมืองนี้ได้เสนอโดยรัฐบาลแต่ท่านทั้งหลายในพรรคการเมืองนี้
 ๖. พรรคการเมืองของรัฐบาลนี้เองข้าพเจ้าไม่แน่ใจในเรื่องหลักการว่าควรจะมีพรรคการเมืองหรือไม่
 ๗. ข้าพเจ้าจะอภิปรายต่อไปนี้เป็นเรื่องซึ่งความจริงนั้นพรรคการเมืองนี้มีเพียง
 ๘. มาตราเท่านั้น ฉะนั้นในโอกาสที่อภิปรายต่อไปนี้ท่านประธานาธิบดีควรจะทำใจให้กว้างขวาง ขอให้
 ๙. ปรึกษากับพวกเรานั้น ได้พิจารณารายละเอียดบ้าง เพราะเหตุว่าอาจจะเริ่มทางหนึ่งซึ่งจะทำให้เห็น
 ๑๐. ในการที่จะแปรญัตติกติ ในการที่รัฐบาลจะอนุโลมย้อนคืนให้พวกเราได้ชี้แจงข้อเท็จจริงบางประการ
 ๑๑. เกี่ยวกับทุก ๆ มาตรา นั้น เพราะว่ามียู ๑๔ - ๑๕ มาตราเท่านั้น ท่านประธานฯ ก็ว่าอย่าเถียงเลย
 ๑๒. เราจะถูกหลักการกันหรือไม่ หลักการนั้นแน่ ๆ เราต้องรับวันยังค่ำคืนยังรุ่ง ที่ข้าพเจ้าจะกล่าวถึง
 ๑๓. ว่าไม่ข้าพเจ้าก็จะคำนึงพรรคการเมืองที่มีบ้างแล้ว ในเรื่องข้อปลีกย่อยบางประการ โดยเฉพาะ
 ๑๔. เรื่องพรรคการเมืองนี้มีหลายคนที่บอกว่าไม่ต้องตั้งออกเป็นพรรคการเมืองก็ได้ และโดยเฉพาะถ้าจะ
 ๑๕. ใช้ในความเก่าเอามาพูดกัน มันก็จะกลายเป็นเรื่องคลกขมข้น และเรื่องเย็นเยือกกันอย่างมากไปที
 ๑๖. ทางคณะรัฐบาลเองนั้น ไม่อยากให้เกิดออกและอภิปรายมากมาย ข้าพเจ้าไม่อยากจะกล่าวถึงละ ที่
 ๑๗. ข้าพเจ้าถึงว่าเราต้องการพรรคการเมืองนั้นในกรณีที่ว่ามีพรรคการเมืองและคุ้มครอง
 ๑๘. พรรคการเมืองนี้เท่านั้น เราหาได้มีเจตนาที่จะได้รับกฎหมายพรรคการเมืองในกรณีที่สมาคม
 ๑๙. พรรคการเมืองของเราพูดหากเป็นเช่นนั้นแล้วในการออกกฎหมายพรรคการเมืองนี้ก็มีอันหนึ่งว่า
 ๒๐. ได้มีความควบคุมพรรคการเมืองทั้งหลายนี้ให้เข้าไปอยู่ในข่ายของกฎหมายซึ่งจะออกมาโดยผู้จัดทำ
 ๒๑. กฎนี้ทั้ง เราไม่สามารถ หรือว่าเสรีภาพในการที่จะปฏิบัติตามระบอบประชาธิปไตยนั้นมันกลับจะ
 ๒๒. ทรนมากขึ้นไป ที่ข้าพเจ้าหวังว่าทุกคนคงจะมีความเห็นเช่นนั้น ที่ข้าพเจ้าได้กล่าวแล้วว่าให้เรา
 ๒๓. ในเรื่องรายละเอียดบางประการพอสมควร เพื่อประกอบการวินิจฉัยว่าเราควรจะได้แก้ไข

จะเบนเข็ม ตาหากว่าท่านแน่ใจว่าท่านตั้งใจปล่อยการควบคุมการ เมืองนี้ให้เป็นประชาธิปไตย
 แล้ว ท่านก็ควรจะเห็นถึงข้ออภิปรายของข้าพเจ้าและควรจะปล่อยให้สมาชิกนั้น ได้แปรพักตร์กัน
 กว้างขวาง นี่เป็นเรื่องหนึ่งเรื่องแรก

ต่อไปก็มีอีกประการหนึ่ง ความจริงข้าพเจ้าจะอภิปรายไม่มากนักหรอก เพราะเหตุว่า
 ข้าพเจ้าทราบว่าพวกเพื่อนของข้าพเจ้านั้นเตรียมกันมานานมากแล้ว ฉะนั้นควรจะพูดกันคนละแง่สองแง่
 คนนี้รวมกันเอง ข้าพเจ้าขอพูดอีกประเด็นเดียว แต่ว่าจะพูดมากไปวันหนึ่งก็ไม่จบ ขอจำกัดที่สุด
 ที่ประการหนึ่ง ในมาตรา ๑๔ ข้าพเจ้าไม่เข้าใจเลยว่าในการ เขียนพร ราชบัญญัติพรรคการเมือง
 ที่ว่านี้เขียนกันด้วยวิธีใด ข้าพเจ้าจะถามในหนังสือเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ "ผู้ใดโฆษณาเผยแพร่แก่
 ราษฎรอันในนามของพรรคการเมืองซึ่งมี วัตถุประสงค์เป็นตามแห่งบัญญัตินี้มีความผิด" บัญญัติเรื่อง
 นี้สมาชิกข้าพเจ้าไม่พูดถึง นอกจากเพียงว่าโฆษณาเผยแพร่ในนามของพรรคการเมือง ที่มีใน
 ราชบัญญัตินี้เอง ราชบัญญัติจะใหญ่แทน ๑๐ คนก่อตั้ง เป็นพรรคการเมืองขึ้นมาได้ และประชาชน
 มีสิทธิเลือกตั้ง ๕๐๐ คน สมมติว่าตาข้าพเจ้าเป็นประชาชนคนหนึ่ง มีสิทธิเลือก ไม่ใช่ผู้แทนราษฎร
 ข้าพเจ้าจะไม่หาพวก ๕๐๐ คนเพื่อมาจกทะเบียนเป็นพรรคการเมืองเช่นนี้ การ ไปหาก็คงโฆษณา
 เผยแพร่ แต่ในที่สุดมาตรา ๑๔ นี้เกิดลงโทษปรับไม่เกิน ๑ หมื่นบาทเสียแล้ว ในเมื่อไปเผยแพร่แก่
 ราษฎรอันในนามพรรคการเมือง

๗๕๗

เพราะก่อนที่จะไปหา ๕๐๐ คนนั้นมาจก ก็ต้องบอกเขาว่า เราจะจดทะเบียนซึ่งเป็นในนาม
 ของพรรคการเมืองพรรคใดพรรคหนึ่ง แล้วก็ไปหาเขา ถ้าเขานี้ก็ทำกันไม่ได้ แล้วผลมันจะเกิด
 ขึ้นไปอย่างไร ข้าพเจ้าไม่ทราบ ฉะนั้นด้วยเหตุนี้เองข้าพเจ้าจึงเห็นว่าเพียงแต่ ๒ ชักที่ข้าพ-
 เจ้ายกมาเท่านั้นเองนั้น พระราชบัญญัติพรรคการเมืองนี้ก็ไมสมบูรณ หรือสมบูรณก็อย่างขอไปที
 หรืออย่างขอควบคุม หรือคล้าย ๆ กันว่าให้อย่างเสียไม่ได้เช่นนั้น เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าขอ
 อภิปรายเพียงเท่านี้ละว่า ขอทางรัฐบาลได้ทำใจกว้างขวางให้พวกเราได้พยายามช่วยกัน
 แปรปฏิวัติในมาตราหนึ่งมาตราใดให้เป็นธรรมที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ และขอให้เป็นไปอย่างเสรี-
 ประชาธิปไตยจริง ๆ ก็หวังว่าหารัฐบาลนั้นคงจะเห็นด้วยกับข้าพเจ้าที่ได้อภิปรายมานี้

๑๐.๐๕๓.

นายสมศักดิ์ สมบูรณ์ (ราชบุรี) : ข้าพเจ้าได้ตั้งข้อเสนอของทางรัฐบาลได้
 เสนอเรื่องพระราชบัญญัติพรรคการเมืองเข้ามา แล้วได้ตั้งสมาชิกผู้เฝ้ายามได้ตั้งเรื่องพระ-
 ราชบัญญัติพรรคการเมือง เรื่องนี้ข้าพเจ้าขออภิปรายด้วยเหตุผล แล้วก็ขอติจากที่ประชุมนี้เป็น
 ส่วนใหญ่ แต่ก่อนอื่นข้าพเจ้าเห็นด้วยกับร่างพระราชบัญญัติพรรคการเมืองในระบอบเสรีประชา-
 ธิปไตยซึ่งในคำกล่าวของข้าพเจ้านี้ท่านสมาชิกผู้เฝ้ายามสามารถจะไปจุดค้นในประวัติศาสตร์
 คำอภิปราย ซึ่งท่านสมาชิกผู้เฝ้ายามก็ควรจะเกี่ยวข้องกันซึ่งเป็นผู้เฝ้ายามนี้ได้เสนอพระราชบัญญัติพรรค-
 การเมืองมาในสมัยก่อนนั้น ว่าข้าพเจ้าพูดเป็นความจริง เพราะการอภิปรายในสภาผู้แทนราษฎร
 นี้จะต้องปรากฏชั่วลูกชั่วหลานแม้แต่เราจะหายไปแล้ว ในระบอบเสรีประชาธิปไตยนั้นพรรคการเมือง
 จำเป็นต้องมี แต่สำหรับในเมืองไทยเรานั้นพรรคการเมืองนั้นควรจะมีแล้วหรือยังเห็น
 ข้าพเจ้าได้อภิปรายไว้แล้ว เมื่อสมัยก่อน ที่นี้ข้าพเจ้าจะขอตั้งคำถามซึ่งท่านสมาชิกผู้เฝ้ายามได้
 ตั้งคำถามทางรัฐบาลนั้นแต่เพียงย่อย่อขอเป็นสังเขป ในหลักการที่เราจะได้กฎหมายนี้ข้าพเจ้าเชื่อ
 เหลือเกินว่าแม้แต่ข้าพเจ้าจะเป็นสมาชิกหนุ่มกว่าท่านสมาชิกผู้เฝ้ายามซึ่งได้เคยผ่านการเป็น
 สมาชิกมา ๒ - ๓ ครั้งแล้วได้เคยเป็นรัฐมนตรีมาแล้วก็ตาม หลักการที่ได้กฎหมายนี้ข้าพเจ้าเชื่อ

เหลือเกินว่าทั่ว โลกนั้นเมื่อสภาได้เสนอกฎหมายต้นโคม เราจะต้อง โต้กันในเรื่องหลักการ
อย่างกว้างขวางว่า โต้กันในเรื่องหลักการว่าสมควรจะรับหรือไม่สมควรจะรับ ให้เป็นการ
สมบูรณ์แบบ ส่วนเรียงรายมาครานั้นว่า โดยหลักการมันเป็น เรื่องพิจารณาว่ากันในด้านว่าเรารับ
หลักการหรือไม่ แล้วเมื่อเราพิจารณาว่ากันในด้านรับหลักการแล้วในรายมาตราใด เช่นสมาชิก
ยกตัวอย่างให้ฟังแค่ เพียงปีเดียว เป็นว่ามาตรา ๒ นั้นไม่คืนนี้ เราก็สามารถจะแปรญัติก็ได้ แล้วเป็น
ของแน่เหลือเกิน เมื่อรัฐบาลเสนอออกมาจะให้พรรคการเมืองเป็นประชาธิปไตยแล้วก็จำเป็นจะ
ต้องมีใจคอกว้างขวาง แล้วการมีใจคอกว้างขวางนี้ข้าพเจ้าขอยืนยันว่าข้าพเจ้าคนหนึ่ง เป็นผู้
สนับสนุนว่าเราจะต้องมีการแปรญัติกัน โดยกว้างขวาง แม้แต่สมาชิกเราไม่เลือกที่รักมักที่ชัง
ว่าจะเป็นผู้สนับสนุนรัฐบาลหรือจะเป็นฝ่ายค้านหรือจะเป็น ^{ผู้ช่วย} กลางเราก็จะต้องมีการแปรญัติ
กันโดยกว้างขวาง เพราะฉะนั้นเมื่อพิจารณาถึง ๒ ข้อนี้แล้ว คำกล่าวของข้าพเจ้าก็สามารถ
หักล้างได้ว่าหลักการใหญ่เรา โต้กันว่าในระบอบเสรีประชาธิปไตยนั้นควรมีพรรคการเมือง
หรือไม่ นี่ก็จะต้องเห็นสอดคล้องกับข้าพเจ้าแล้วว่า ในระบอบเสรีประชาธิปไตยต้องมีพรรคการเมือง
เมืองจึงจะส่งเสริมให้ระบอบการปกครองสมบูรณ์ยิ่งขึ้น แต่สำหรับข้อปลีกย่อยเรียงรายมา
อย่างไรนั้นจะมีพรรคการเมืองเพียง ๕๐๐ คน อีกมาตราหนึ่งนั้นในใจจริงของข้าพเจ้าแล้ว
ถ้าพรรคการเมืองที่มีสมาชิกเพียง ๕๐๐ คน ต้องเจ๊งแน่ สมมติว่าวันหนึ่งข้าพเจ้ามีอำนาจ
หากฎาจะมีพรรคการเมืองอย่างน้อยข้าพเจ้าจะต้องมีลูกพรรคเป็นแสน หมายความว่ามีการ
ควบคุมเป็นขบวนเป็นแสน อันนี้เราแปรญัติกันได้ เราอย่ามองแต่เพียงปีเดียวเป็นการที่เสนอ
กฎหมายว่าให้มีพรรคการเมืองมากกว่า ๕๐๐ นี้จะมากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับในแง่ที่
ผู้กำหนดมองในแง่ร้าย ถ้าเรามองในแง่ดีละ หากว่ารัฐบาลเกิดกำหนดเอาไว้ว่าจะต้องมีพรรค
ผู้ที่เราเห็นด้วยนั้นมีแสนคนหรือหมื่นคนอย่างนี้ นี่เป็นข้อสมมติอย่างนั้นแล้ว ถ้าหากว่าท่านฝ่ายค้าน
สมมติว่าข้าพเจ้าเต็มใจ เสียของ ท่านก็น้อยอยู่แล้ว เพราะว่าการเลือกตั้งท่านก็ว่าประชาชน
สนับสนุนท่านจึงได้เสียหน่อย ไม่สามารถจะมา form - up เป็นรัฐบาลได้ พวกฝ่าย

กับสนุนนั้น ประชาชนทั้งประเทศเขาเห็นมากกว่า เขาสามารถจะหาเสียงได้เป็นจำนวนล้าน คนอย่างนี้เขาก็ชนะ อย่างนี้ก็จะเป็นการริทอนบุญกับฝ่ายค้าน เข้มเดียวกัน แล้วถ้าจะมองผิวเป็น อีกข้อหนึ่งที่ท่านได้ไต่ถามการที่กฎหมายร่างพระราชบัญญัติพรรคการเมืองออกมา เช่นนี้แล้ว ก็เป็นการอุปประหนึ่งว่าจะริทอนสิทธิเสรีภาพของนักการเมืองไป อันนี้ในหลักทั่วไปข้าพเจ้าเห็นด้วย เหมือนกันเกือบจะกล่าวได้ว่าทั่วโลกแทบเกือบทุกประเทศของระบอบประชาธิปไตย เขาก็ไม่มีการเขียนกฎหมายพรรคการเมืองขึ้นไว้ นี่ข้าพเจ้าในน้ำใสใจจริงในฐานะเป็นนักประชาธิปไตย ก็มีความเห็นเช่นนั้น แต่ทั้งนี้และทั้งนั้นแล้วแต่กับนิเทศศาสตร์ในอังกฤษก็ไม่มี อาจจะมีบ้างเพียง ประเทศ ๒ ประเทศ อันนี้เราก็ไม่อยากหยินหยด เพราะอะไรเล่า เพราะเมื่อครั้งก่อนนี้พวกฝ่ายค้านเสนอมา ข้าพเจ้าเห็นใจ ใจหนึ่งว่าการเล่นการเมืองต้องมีพรรคมีพวก เราเรียกว่าเอา พวกข้างมาก เราได้พวกข้างมากจึงจะเป็นรัฐบาล พวกข้างน้อยเราก็ต้องค้านต่อไป เมื่อท่าน ประชาชนเห็นด้วยวันหนึ่งเราก็ชนะ แบบนี้เหมือนพรรคกรรมกรของอังกฤษ อันแรกก็ไม่มีคนนิยม ต่อมา ๆ ร้อยปีขึ้นมาก็มีคนนิยมอย่างนี้ อันนี้เป็นปัญหาที่เราจะต้องขบคิดกันว่าควรจะต้องเขียน อยู่ในขอบเขตหรือไม่ ที่นี้ถ้าข้าพเจ้าจะยืนยันไปถึงว่าอยู่ที่การเท็จจริง ถ้าหากว่าเราจะเล่น การเมืองกันโดยจริงจัง โดยไม่มีอะไรแซมแฝง เล่นการเมืองเพื่อประโยชน์ของประเทศชาติ แล้ว ข้าพเจ้าอยากจะขอฝากข้อคิดไว้ว่า พวกฝ่ายค้านนั้นเองแหละไม่ค่อยจริงจัง คือหากว่า ครั้งก่อนนี้ที่พระราชบัญญัติพรรคการเมืองตกไปนั้น ข้าพเจ้าจำได้ที่ท่านสรรเสริญนายพลคาร์วัวร์ ๔๕-เอก เป่า ๆ อธิปไตยกรมตำรวจ ข้าพเจ้าเห็นด้วยที่ว่า ท่านมีใจออกกว้างขวาง ดูสำคัญยิ่งกว่า อดีปรายให้ประชาชนรับทราบ นั่นก็เป็นการประหนึ่งว่าคล้าย ๆ ถ้ามองอย่างทัศนะของข้าพเจ้า เป็นการทำทนาย เหมือนกับเป็นการปลุกปั่นให้พวกสมาชิกฝ่ายค้านร่วมกันเป็นกลุ่มเป็นก้อนขึ้น เพื่อที่จะว่าแม้แต่ไม่มีพระราชบัญญัติพรรคการเมืองแล้ว ข้าพเจ้าจำได้ เราก็สามารถจะตั้งพรรค ได้โดยตำรวจไม่เข้าไปเกี่ยวข้อง เพราะในระบอบประชาธิปไตย คำรวจทำอะไรผิดเราก็ สามารถจะชุกชุมกันได้ มีหลักฐาน เราที่รู้ น้าลคคตตุลละ ชุกง่าย ๆ คักบพ แต่ข้าพเจ้าก็เห็นว่า

700

ไม่เห็นมีคนค้านกัน โดยจริงจัง ไม่สามารถจะรวมกลุ่มได้ ที่นี้ข้าพเจ้าจะพูดในแง่ส่งเสริมค่ากล่าว
 ที่ท่านค้านค่ากล่าวของท่านจอมพลว่า สมาชิกฝ่ายค้านนั้นไม่ควรจะเสนอกฎหมายมาในสภาเป็นหลัก
 ประชาธิปไตย ข้าพเจ้าเห็นด้วย สมาชิกฝ่ายค้านนั้นไม่ควรจะเสนอกฎหมายมาในสภาเพราะอะไร
 เรามาพูดกันในครรลองของประชาธิปไตยโดยแท้จริง ฝ่ายค้านนั้นคืออะไร ฝ่ายค้านในที่นี้ท่านก็เป็น
 ผู้มีเกียรติเท่ากับฝ่ายสนับสนุนหรือเท่ากับรัฐบาล การที่มาเป็นสมาชิกนี้เรามีเกียรติเท่ากัน ท่าน
 มีสิทธิมีเสียงที่จะจัดทำนิติบัญญัติวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลตามที่ทำได้ แต่ว่าฝ่ายค้านนั้นชื่อก็บอกว่า
 ฝ่ายค้าน คำนึงหมายความว่าเรามีเสียงข้างน้อยได้รับความนิยมน้อยจากประชาชน แล้วท่าน
 จะเสนอกฎหมายขึ้นมา รัฐบาลซึ่งคุมเสียงข้างมาก เป็นฝ่ายบริหารจะรับรองว่าเนิ่นกิจการความที่
 ท่านเสนอไปก็อย่างไรแล้ว ฝ่ายค้านก็มีหน้าที่อยู่อย่างเดียว พยายามสกัดแทรก ชุกกัน หรือตี
 เพื่อก่อความให้รัฐบาล พยายาม ๗ ปีมีรอยร้าวที่ไหนก็เป็นล้มลอยออกไปให้มันแตกออกไป นี่เป็นหน้าที่
 ของฝ่ายค้าน ก็ไม่มีใครว่าได้ จะว่าค้าน ยืนค้าน ค้านตะกัน ค้านบ้ายอคอดแตกอะไรนี้ เขาก็ต้อง
 อภัย เพราะเราถือว่าเป็นฝ่ายค้านหรือจะเรียกว่าฝ่ายค้านของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอย่างนี้ เรา
 ก็สามารถจะพูดได้ ท่านก็เป็นผู้มีเกียรติ อันนี้ข้าพเจ้าเห็นด้วยกับท่านจอมพลว่า การที่เป็นฝ่าย
 ค้านนั้นไม่ควรจะเสนอกฎหมายเข้ามาในสภา เพราะว่าเมื่อเสนอออกมา เราสู้แล้วเสนอ
 ออกมามีเสียงข้างน้อยก็ตกไป แล้วฝ่ายข้างมากเขาจะรับทำได้อย่างไร แต่ฝ่ายกลางสิ ถ้าหาก
 ว่าท่านเป็นกลาง พหุ ไม่ใช่สนับสนุนรัฐบาลอย่างเดียว หมายความว่าท่านเป็นกลาง เป็นพรรค
 ฝ่ายกลาง อย่างนี้ข้าพเจ้าเห็นด้วย ถ้าหากว่ารัฐบาลทำอะไร พรรคฝ่ายกลางนั้นก็สนับสนุนรัฐ-
 บาล ถ้าหากว่ารัฐบาลทำอะไรไม่ชอบ พรรคฝ่ายกลางก็ไม่ให้ ข้าพเจ้าขอสรรเสริญคุณसानนท์
 สายสว่าง เขาได้บอกกับข้าพเจ้าว่า เขาไม่ใช่พรรคฝ่ายค้าน เขาเป็นพรรคฝ่ายกลาง ยังชวน
 ว่า สมศักดิ์ ๓ มาเป็นฝ่ายกลางสิ เวลานี้ไม่มีใครเอาอย่างด้วย อย่างนี้ทำไมข้าพเจ้าพูดอย่างนี้
 ข้าพเจ้าก็จะไปให้กลางค่ากล่าวของท่านผู้มีเกียรติบางคน ข้าพเจ้าเป็นนักการเมืองรุ่นหลัง แต่
 ข้าพเจ้าสนใจในทางการเมือง เช่นนายใหญ่ ศวิตชาติได้กล่าวอ้างว่า คุณसानนท์ ๓ เป็นฝ่าย

ท่าน รัฐบาลสามารถจะรับกฎหมายที่กินของนายसानนท์ ๗ ได้ หรือรับกฎหมายพรรคการเมืองนี้ เป็นของพรรคฝ่ายค้านนั้น.....

นายถวิล จักกานนท์ (สุพรรณบุรี) : ท่านประธานฯ ไม่ฟังดูฟังหรือครับ ว่าคุณ สมศักดิ์ก็พูดเข้าเรื่องหรือเปล่า

ผู้ว่าการแทนประธานสภาผู้แทนราษฎร : นี่ เกี่ยว คุณจะออกมา เข่นมันมันไม่ถูก ช่างมัน คุณต้องยื่นขึ้นก่อน ทำไมคุณรู้ว่าไม่ฟังแล้ว ผมไต่ถาม มันมันอย่างนั้นแหละ

นายสมศักดิ์ สมบูรณ์ทรัพย์ (ราชบุรี) : ท่านประธานฯ และท่านผู้มีเกียรติข้าพเจ้าไม่ ถือ เป็นเรื่องเล็กน้อย เราได้กันผิดไว้ในประวัติศาสตร์ เมื่อใครมีการมติดีเห็นขึ้นมาหักล้าง!

ผู้ว่าการแทนประธานสภาผู้แทนราษฎร : นี่คุณจะพูดทำไมเล่า เรื่องของคุณว่าอะไร คุณที่ว่าไป ทำไมคุณมีหน้าที่ ๗ จะไปคอยอย่างนั้น

นายสมศักดิ์ สมบูรณ์ทรัพย์ (ราชบุรี) : ขอพระคุณครับ ข้าพเจ้ายังไม่ใช้พระสิริ พระบุญ ขอโทษ จะพยายามทำใจให้เกินกว่านี้ เกี่ยวนี้เป็นลงมากแล้วครับ ที่นี้ถืออกว่าคุณसानนท์ นั้นไม่ใช่พรรคฝ่ายค้าน เป็นพรรคฝ่ายกลาง เช่นรัฐบาลเสนอกฎหมายที่กินมา อันนี้ก็เห็นด้วยว่า ปลดออกผู้ยากจนเป็นจำนวนหนึ่งจำนวนแสนอย่างนี้ ซึ่งไม่เคยสนับสนุนรัฐบาล อันนี้สนับสนุน เป็นโบว์แดง เป็นเกียรติประวัติเขาให้ทำไว้ อันนี้จึงจะแสดงให้เห็นว่าทั่วโลกถ้าเป็นแบบ ประชาธิปไตยนั้น ข้าพเจ้าขอสรรเสริญ วันหนึ่งข้าพเจ้าอาจจะเห็นหัวหน้าพรรคฝ่ายค้านก็ได้ เพราะเวลานี้หัวหน้าพรรคฝ่ายค้านมาขอร้องให้ข้าพเจ้าเป็นหัวหน้า ๑๐ กว่าคนแล้ว นี่เป็นความจริง ที่ข้าพเจ้ายังไม่ทำเพราะอะไร เพราะยังไม่มีเงินพอ เรื่องมันเป็นอย่างนี้.....

ผู้ว่าการแทนประธานสภาผู้แทนราษฎร : นี่ ๗ ขอโทษ ยังเข้า ๗ อยู่ ขอให้ใจเย็น ๆ ๗ หน่อย แล้วก็พูดให้มัน เข้าประเด็นเสียเลย เออ ท่านก็รู้อยู่แล้วว่าถ้าพูดอย่างนั้นประธานฯ ล่วงจาก ท่านเข้าใจก็แล้ว

นายสมศักดิ์ สมบูรณ์ทรัพย์ (ราชบุรี) : ขอพระคุณ ท่านประธานฯ ข้าพเจ้ากลัวพูด

และกษัตริย์ ยอมรับผิด ไม่กลัวลาขาดกรับ เป็นนักการเมืองชายกึ่งยอมรับ อย่างนายสมศักดิ์ฯ
นี่ ก็ว่านี่ข้าพเจ้าก็ได้อธิบายมาในเรื่องหลักการใหญ่ๆ ในสภาผู้ว่าโลกในระบอบเสรีประชา
ชาติไทยจะต้องมีฝ่ายสนับสนุนรัฐบาลแล้วก็มีฝ่ายกลางและฝ่ายค้าน นี่เมื่อข้าพเจ้าได้อธิบายนี้
สักจะฟังเพื่อในหลักการมากเกินไปข้าพเจ้าก็จะไต่รวบรัด นี่ก็ได้เห็นว่าได้โต้แย้งคำคัดค้านของ
ท่านผู้มีเกียรติคิดว่าสามารถจะรับร่างพระราชบัญญัติตั้งนี้หรือไม่ นี่จะแสดงให้เห็นว่าหลังจาก
ที่ท่านจรรยาพลได้กลับมาจากต่างประเทศ ก่อนที่ท่านก็ไม่เห็นด้วยว่าพระราชบัญญัติพรรคการเมือง
ควรจะต้องมี ที่นี้ครั้ง เห็นว่าพรรคฝ่ายค้าน-ท่านผู้มีเกียรติได้เสนอมา ๒ ครั้ง ๓ คราวแล้ว แม้
แต่พวกหนังสือพิมพ์ก็ร้องเชียร์กันว่า ในระบอบประชาธิปไตยควรจะให้ มี ท่านก็เสนอเข้ามา นี่
เป็นการฟังความคิดเห็น เป็นการสมอ้างเหมือนกันว่า ในเวลาเดียวกันเราได้เลือกผู้แทนราษฎร
ขึ้นมาเวลานี้ ๓ ปีกว่าแล้ว พวกเราอาจจะล้มตัวบางคน หรือไม่ล้มตัว อาจจะหันหลังให้กับ
ประชาชน ประชาชนอาจจะเปลี่ยนนโยบาย แล้วนี่ก็เป็นการที่ท่านฟังมติประชาชนเหมือนกัน
จึงได้เสนอร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ขึ้นมา และข้าพเจ้าขอทนายไว้ก่อนทนายว่า นี่เป็นหน้าที่ของ
ฝ่ายค้านที่มาค้าน โดยจริงจัง แม้แต่จะเสนอเข้ามาก็ไม่พอใจ เมื่อเราจะค้าน ข้าพเจ้าก็ค้าน
ไต่ถามวิคราะห์ หรือว่าต่อไปมีนักการเมืองที่ช่วยโอกาส-อย่างชนิดนายคง อภัยวงศ์
เคยเป็นนายกรัฐมนตรี ก็อาจจะบอกว่า แม้แต่ท่านออกพรรคการเมือง ข้าพเจ้าก็ยังไม่เล่น
โม เค ต่อเมื่อไรท่านเลิกสมาชิกประเทศ ๒ ถึงจะเล่น หรืออย่างหนังสือพิมพ์ก็เชียร์สักก็
ก่อนนี้เชียร์ว่าให้มีพรรคการเมือง ต่อมาก็ตีดวงล้อมอีก นี่เป็นวิธีการของฝ่ายค้าน ข้าพเจ้าไม่ว่า
ว่า ข้าพเจ้าให้อภัย แต่เราจะค้านนั้นเราต้องค้านอย่างมีเหตุผล.....

ผู้ว่าการแทนประธานสภาผู้แทนราษฎร : ยิน ให้มันเข้าเรื่อง

นายสมศักดิ์ สมบูรณ์ทรัพย์ (ราชบุรี) : ที่นี้เมื่อเป็นเช่นนี้แล้ว ก็วันนี้เรามาเข้า

ประเด็นกันก็คือว่า รัฐบาลมีใจกว้างขวาง หลักใหญ่ๆระบอบเสรีประชาธิปไตยนั้นจะต้องมี
พรรคการเมือง แต่การจะขียนพระราชบัญญัติพรรคการเมืองไว้อย่างไร นั้นสุดแต่มวลสมาชิก

763

ผู้เกี่ยวข้องทั้งหลาย ซึ่งถือว่าเป็นผู้แทนประชาชนส่วนข้างมากนี้ จะลงมติ และจะแปรญัตติกันได้
อย่างกว้างขวาง ท่านจำใจหรือไม่ว่า เมื่อครั้งก่อนนี้สมาชิกผู้เกี่ยวข้องย้ายบ้านได้เสนอมานะ
บอกว่าคุณแม่ข้าพเจ้าจะเสนอกระทัดเดาะเข้ามา ขอให้ท่านรับไว้เถิด นี่ข้าพเจ้าจึงเอาคำ
นี้ขึ้น เพียงแต่กระทัดเดาะท่านยังยอมให้ที่จะให้รัฐบาลลี้ภัยไปว่าจะมีรังสีท่านอย่างไร
อันนี้ข้าพเจ้าไม่เห็นด้วย ข้าพเจ้าจึงคิดว่า ในเมืองไทยเราเป็นในระบอบประชาธิปไตยนี้ต้องมี
พรรคการเมือง แต่จะถึงแล้วหรือยังเราต้องพิจารณาในวันนี้ก็เหมือนกัน ข้าพเจ้าก็ตั้งปัญหาไว้
อันนี้ว่า ระบอบการปกครองประชาธิปไตยต้องมีพรรคการเมือง แต่สำหรับเมืองไทยนี้จะมี
เมื่อไร สมควรจะมีอย่างไร จะมีบทบาทอย่างไร เพียงใด แค่นั้น สุดแต่เสียงข้างมากเรา
ในที่ประชุมนี้

๑๐๘ ๒.

นายแคล้ว นรศิริ (ขอนแก่น) : ผมขอขอบคุณ คุณอื่นนั้นผมต้องขอขอบคุณท่านนายก
รัฐมนตรีผู้ให้คำปรึกษาแก่พระราชบัญญัติพรรคการเมืองฉบับนี้ ท่านประธานในฐานะที่ฝ่ายค้านนั้น
พวกเราก็มีเสียงเป็นส่วนข้างน้อยในสภา ได้พยายามที่จะเสนอพระราชบัญญัติพรรคการเมืองนี้
เข้าสู่สภาหลายหนแต่ไม่สำเร็จ จนกระทั่งรัฐบาลได้เสนอมาราวนี้ก็เปรียบเทียบกับพระราช
บัญญัติพรรคการเมืองเป็นเสมือนแดง เราจะปรุงกินเองของเรานะ คือฝ่ายค้านจะปรุงเอง
อันมีสมาชิกกลมกล่อมเหมาะสมควรแก่เราเป็นส่วนมาก คราวนี้ในเมื่อรัฐบาลปรุงมาให้เรา
เห็นเราก็ต้องมีเสียงคิดสิ่งซึ่งวางอยู่ต่อหน้าเรานะ บัดนี้พรรคการเมืองฉบับนี้มีที่ระแวง ๆ
อันใหญ่ที่มีข้อบกพร่องนั้นก็คือว่า ขอประธานไทย คุณเทพ โชติชูชีพ ได้พูดไปแล้ว ก็ยังมีอีก

โดยที่ปรากฏว่านา ๆ ประเทศส่วนมากไม่มีพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พรรคการเมืองนั้น
 เกิดขึ้นมาโดยธรรมชาติซึ่งที่ใดมีคนอภิปรายไปแล้ว คราวนี้ข้าพเจ้าขอเรียนว่าบุคคลที่จะเป็น
 รัฐบาลไทยนั้นย่อมต้องมีเสียงส่วนข้างมากคุมเสียงส่วนข้างมากในสภา คราวนี้สมมติว่าเราตั้ง
 พรรคการเมืองขึ้นแล้ว เรามีพระราชบัญญัติขึ้นแล้ว พรรคการเมืองได้เกิดขึ้นแล้ว เป็นพรรค
 ที่คู่กับรัฐบาลมาก อุปมาเช่นพรรคเลเบอร์ (Labour) ของอังกฤษ กับพรรค
 คอนเซอร์เวทิฟ (Conservative) ซึ่งมีเสียงคู่กันขึ้นมาก คราวนี้ถ้าหากว่ามัน
 มากกันจริง ๆ จนถึงกับปัญหาที่รัฐบาลซึ่งต่อไปข้างหน้ามันเสียงคู่กันมากเข้าจริง ๆ ซึ่งรัฐบาล
 ต่อไปจะต้องเป็นปัญหาที่จะคงให้ประชาชนวินิจฉัย ว่าพรรครัฐบาลกับพรรคฝ่ายค้านไหนถูก
 จะมีหลักประกันอันใดบ้างใหม่ที่รัฐบาลจะไม่ใช้เสียงส่วนข้างมากของคนเล็กคนน้อยเลือก
 พระราชบัญญัติพรรคการเมือง รัฐบาลนี้จอมพล ป. พิบูลสงคราม ซึ่งเป็นนายทะเบียนคน
 เดียวจะให้หลักประกันแก่ประชาชนโดยของประเทศไทยใหม่ว่าจะไม่เลือกพรรคพระราชบัญญัติ
 ฉบับนี้ โดยใช้เสียงข้างมากซึ่งคนคุมไว้ อยู่ ข้าพเจ้าขอเรียนตาม ท่านมีหลักประกันอันใดบ้าง
 เพราะว่าเมืองไทยในบัดนี้ตั้งแต่วันนี้ เราใช้กฎหมายลายลักษณ์อักษรว่าด้วย ๆ กับเราจะต้อง
 รู้สึกอยู่ว่าพรรคการเมืองนั้นจะต้องเกิดขึ้นโดยบทบัญญัติของกฎหมาย ในเมื่อส่วนข้างมากในสภา
 อยู่นั้นกฎหมายแล้วก็คล้าย ๆ นัยกลับกันว่าพรรคการเมืองนั้นจะเกิดขึ้นไม่ได้ ท่านประธาน ๆ
 รัฐบาลยอมทำได้ทุกกรณี ทุกเมื่อเชียววัน เช่นแม่ในขณะนี่ ตั้งขึ้นแล้วอีกประมาณสัก ๕ เดือน
 ยากจะล้มพรรคการเมืองล้มได้ เพราะรัฐบาลมีเสียงข้างมาก คราวนี้รัฐบาลนี้จะให้หลัก
 ประกันอันใดแก่ประชาชนและแก่ประชาชนโดยของประเทศไทยใหม่ ข้าพเจ้าจึงขอถาม ในอดีต
 นั้นก็ปรากฏว่า ขอประธานโทษ ย้อนหลังไปในสมัยหลวงธำรง ฯ นั้น ปรากฏว่าพรรคการเมือง
 ก่อ ๆ ใจตั้งขึ้นมากมาย เช่นพรรคแนวรัฐธรรมนูญ พรรคสหชีพ จนกระทั่งเกิดรัฐประหารมี
 ชัยโอบ มีคณะชาบออกมาไล่รัฐบาลในสมัยนั้นไป แล้วก็พรรคการเมืองล้มหายไปโดยธรรมชาติ
 คราวนี้ไม่ต้องใช้โอบ ไม่ต้องใช้คณะชาบที่จะไล่พรรคการเมือง เป็นแต่เพียงใช้เสียงส่วนข้าง
 มากล้มพระราชบัญญัตินี้ในสภาที่ ในเมื่อพระราชบัญญัติพรรคการเมืองล้มไปแล้วก็กลับกัน ก็นับว่า

ประเทศไทยก็จะตั้งพรรคการเมืองขึ้นไม่ได้ โดยไม่มีลายลักษณ์อักษร จริงอยู่แม้จะมีนักปิตีศาตร์
 ได้ตั้งกันอยู่ในรัฐธรรมนูญนั้นเราตั้งได้ นั้นเป็นประการแรก คราวนี้อีกประการหนึ่งข้าพเจ้า
 ขอเรียนให้ทราบว่าในกฎหมายพรรคการเมืองฉบับนั้นจะให้ตามมาตราหนึ่งมาตราใดซึ่งจะให้ความ
 คุ้มครองแก่สมาชิกของพรรคการเมืองที่จะประชุมกันโดย เว็ค เบนหรือโดยตามอุทมาศของพรรคนั้น
 ไม่มี กล่าวคือว่า กฎหมายบัญญัติว่าสมาชิกย่อมมีสิทธิที่จะประชุมเป็นความลับ คือไม่ให้เจ้าหน้าที่
 ของเราเข้าเกี่ยวข้อง เราไม่ได้รับความคุ้มครองในข้อนี้ ข้าพเจ้าจะขอยกตัวอย่าง เช่นว่าข้าพเจ้าจะตั้ง
 พรรค เช่นจะตั้งพรรคเลเบอร์ (Labour) ของอังกฤษ ข้าพเจ้าจะไม่ขออนุญาต
 ว่าจะข้าพเจ้าจะก่อตั้งขึ้นได้ไหม มีกฎหมายว่าสมาชิกข้าพเจ้าหาได้ แล้วคราวนี้สำคัญที่สุดก็ต้อง
 ไปถามท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยว่าข้าพเจ้าจะตั้งได้ไหม เพราะท่านเป็นนายทะเบียน
 ในเมื่อท่านไม่รับจดทะเบียนให้ข้าพเจ้า ข้าพเจ้าก็ตั้งไม่ได้ ในเมื่อข้าพเจ้าตั้งขึ้นแล้ว
 หมดสมาชิกประชุมกันต้องการที่จะให้เป็นความลับอย่างถึง ในพรรคการเมืองการคืนรถของผู้
 ของพรรคการเมืองนั้นข้าพเจ้าขอทราบเรียนซึ่งท่านผู้มีเกียรติก็คงทราบอยู่แล้ว พรรคการเมือง
 ฝ่ายตรงกันข้ามนั้นย่อมหาโอกาส หาช่องทางทุกวิถีทางที่จะขึ้นเป็นรัฐบาล พยายามที่จะชี้แจงข้อ
 ขัดข้องของรัฐบาลในสมัยนั้น ๆ ให้ประชาชนทราบ เพื่อให้รัฐบาลนั้นได้เสียความนิยมจาก
 ประชาชน เพื่อให้พรรคของตนได้มีโอกาสรับภาระเลือกตั้งมากที่สุด ในเมื่อเป็นเช่นนี้แล้ว สิ่งใด
 ที่รัฐบาลยกพระองค์ พรรคฝ่ายค้านก็ย่อมต้องพูด แลโผ ในบางครั้งก็ต้องประชุมเป็นความลับ
 ในเมื่อประชุมเป็นความลับเช่นนี้ ข้าพเจ้าถามว่าตำรวจท้องที่ เช่นสำนักงานใหญ่ของพรรคอยู่ใน
 ท้องที่สามเสน ตำรวจสามเสนจะเข้าเกี่ยวข้องได้หรือไม่ ข้าพเจ้าตอบว่าได้ในเมื่อสงบสยบจะตรวจ
 ได้ จะเข้าทำการประชุมร่วมด้วยหรือไม่ ข้าพเจ้าตอบว่าได้ ในเมื่อได้แล้วเช่นนี้ย่อมไม่เป็นที่
 ประทับ ย่อมไม่ให้เสรีภาพอันบริบูรณ์เพียงพอกับพรรค เพราะในพรรคนี้ เราจะต้องวางกันอย่าง
 เต็มที่ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรเสียหลาย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมเสียหลาย
 ฝ่ายใด นายกรัฐมนตรีของประเทศไทยเสียหลายอย่างใด ว่าราชการแผ่นดินไม่มีบริหารตามนโยบาย
 ใดๆ ให้เกิดผลเสียหายแก่แผ่นดินอย่างไร จะต้องว่ากันอย่างเปิดเผย ในเมื่อบุคคลที่ ๓ และบุคคล

๗๖๖

เข้ามาถึง แล้วการอภิปรายก็ยอมไม่เข้าไปโดยเต็มที่ เพราะจะต้องเกรงใจ เพราะถ้าหากว่า
 อภิปรายมากไปเพราะกระทบกระทั่งกันแก่บุคคลอื่น กฎหมายพรรคการเมืองฉบับนี้ไม่ได้ให้ความ
 คุ้มครองแก่สมาชิกพรรคการเมืองที่จะกล่าวหรืออภิปรายอะไรในพรรคการเมืองนั้นเป็นอภิสิทธิ์แก่
 สมาชิก บุคคลใด ๆ จะเอาโทษไม่ได้ เช่นเกี่ยวกับการกล่าวหรือการอภิปรายในสัญญาแพนรามาณูร
 เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าเชื่อว่ากฎหมายพรรคการเมืองฉบับนี้มีข้อบกพร่อง อย่างไรก็ตามวันที่พระราชบัญญัติ
 พรรคการเมืองก็คงจะผ่านไปได้ แต่ว่ามันก็มีข้อบกพร่องดังกล่าวแล้ว ข้าพเจ้าจึงขอเรียน
 กรรมการ ขอได้โปรดแก้ไขเสียด้วย ข้าพเจ้าขอขอบคุณ คุณสุวิชัย พันธุ์เกษม สมาชิก
 สัญญาแพนรามาณูรประเภทที่ ๒ ที่ได้พยายามเสนอข้อฝ่ายค้านเข้าไปเป็นกรรมการด้วย แต่ทว่า
 เทรดดิชัน (Tradition) ของพรรคสนับสนุนของฝ่ายรัฐบาลนั้นไม่ยอม ญัตตินี้ก็เป็นต้อง
 ตกไป ขอโทษ พร้อมด้วยคุณสมศักดิ์ สมบูรณ์ทรัพย์ด้วย ข้าพเจ้าขอปรบมือให้สมาชิกฝ่ายรัฐบาล
 ที่ได้เสนอข้อฝ่ายค้านไป แต่ต้องตกไป ถ้าหากว่าฝ่ายค้านได้เป็นกรรมการเราก็ต้องยกเงื้อมมือ
 ขึ้นมากล่าว ยกเงื้อมมือมาพูด หามประธาน ๆ

767

ข้าพเจ้าขอขอกอีกข้อหนึ่ง ร่างกฎหมายฉบับนี้มีสมาชิกเพื่อนของข้าพเจ้าต้องการที่จะกล่าวอีกมาก
 ตาม ข้าพเจ้าขอความเป็นความไว้ว่า ในพระราชบัญญัติพรรคการเมือง มาตรา ๓ นั้น มีบัญญัติไว้ว่า
 มีสิทธิเลือกตั้งตั้งแต่ ๕๐๐ คนขึ้นไป หรือสมาชิกตั้งแต่ ๑๐ คนขึ้นไป มีสิทธิที่จะริเริ่มตั้งพรรค
 เมืองขึ้นได้ ท่านประธาน ฯ ในร่างฉบับที่แรกของรัฐบาลนั้นได้กำหนดไว้ถึง ๑,๐๐๐ คน ผู้
 ที่ข้าพเจ้ากล่าวในหัวข้อใหญ่ ๆ ว่าเป็นการกำหนดไว้อย่างมากมาย คือคนที่ริเริ่มก่อตั้ง ข้าพเจ้า
 เปรียบเทียบผลคราวนี้ เหตุผล ๕๐๐ คนมันก็มากเกินไป ๑๐ คนมันก็มากเกินไป คราวนี้ฟังเหตุผล
 ของข้าพเจ้าคือตั้งนี้ท่านประธาน ฯ การกำหนดจำนวนบุคคลไว้มากมายถึงเช่นนี้ เป็นการจำกัด
 ครอบงำประชาธิปไตย คือหมายความว่าไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้แทนราษฎรเล่นการเมือง
 ได้อย่างเต็มที่ ข้าพเจ้าขออุปมา เช่น เป็นคนๆ ในพระราชบัญญัติการเลือกตั้งนั้น ผู้ที่ท่านบังคับกำหนด
 สิทธิของผู้สมัครรับเลือกตั้งไว้สูงเพียงไร เช่นว่าท่านคิดว่าผู้จะสมัครรับเลือกตั้งได้ต้องเป็น
 ศึกษาศรีหรือเป็นชั้นมัธยมปีที่ ๕ เช่นนี้ประตูหรือทวารที่จะเปิดเข้าไปสู่ประชาธิปไตยนั้นมัน
 ปิดแคบเข้า ถ้าท่านบังคับไว้แคบ เช่นว่า เป็นคนๆที่มีสิทธิเลือกตั้งแค่เพียง ๑๐๐ คนหรือ ๕๐
 คนหรือผู้แทนราษฎรแค่เพียง ๕ คนหรือ ๒ หรือ ๓ คนเช่นนี้ เปิดไว้เช่นนี้ประตูหรือทวารที่จะเปิด
 ไปสู่ประชาธิปไตยนั้นย่อมกว้างขวาง ข้าพเจ้าขอทำนายมาตรานี้ อันนี้มัน เป็นการจำกัด
 ความมันมีปัญหากว่าก็ในเมื่อ เป็นเช่นนั้นพรรคการเมืองจะไม่เกิดขึ้นเหมือนดอกเห็ดหรือดอก
 เป็นเช่นนั้น แต่ที่ว่าอย่างไรก็ตามรัฐบาลก็ควบคุมได้อยู่แล้ว โดยหนึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวง
 ชาติไทย เป็นนายทะเบียนว่าสมควรหรือไม่ที่จะรับจดทะเบียนมากน้อยเพียงใด นั้น เป็นประการแรก
 ประการที่สอง พรรคการเมืองตั้งอยู่ใต้ความนิยมของประชาชน ในเมื่อมันตั้งเพื่อ
 เพื่อเหมือนดอกเห็ด ไม่มีจุดมคติ ไม่มีแนวนโยบายที่แน่นอนก็ย่อมสูญสลายไปเอง เพราะประชาชน
 มีความศรัทธา ข้าพเจ้าจึงขอคัดค้านมาตรานี้

๕๖๕ น.

นายทองสืบ ชูระมารัก (ประจวบคีรีขันธ์) : ข้าพเจ้าใคร่จะเสนอความคิดเห็นว่า

๗๖๘

คนที่เราจับกลุ่มจับกันเป็นพรรคเป็นพวกนั้น หมายความว่าเรามีทัศนะไปในแนวเดียวกัน จึงสมา
 ใจร่วมพรรคเดียวกัน เมื่อเราต่อสู้กับคนละทัศนะ เราก็อยู่แยกกัน ตามที่เพื่อนสมาชิกโลกกล่าวถึง
 การเสนอร่างพระราชบัญญัติของฝ่ายสนับสนุนและฝ่ายค้านเมื่อขณะนี้ ข้าพเจ้าใคร่จะเรียนว่า
 เราต้องผูกพันความให้หลักฐานมีข้ออ้างตามรายงานการประชุม ครั้งที่ ๑๐ เมื่อวันที่ ๑ กันยายน
 ๒๕๖๓ ๗ จอมพล นายกรัฐมนตรีได้ชี้แจงแก่ที่ประชุมที่ว่า เสด็จในกรมทรงรับสั่งว่า ในต่างประเทศ
 ฝ่ายค้านคือหมายถึงพรรค เขาไม่เสนอพระราชบัญญัติเพราะเขารู้ดีว่าพวกเขาน้อย ถ้าเสนอ
 ก็แพ้ โดเบรียท เขาจึงไม่เสนอ แต่ถ้าพระราชบัญญัติใดไม่เสนอในนามของพรรค คือ
 เสนอเป็นส่วนตัว คือเกี่ยวกับกร เช่นว่ากฎหมายเกี่ยวกับการครอบครัว เขาก็ยอมเสนอมาได้
 ในทุกอย่างนี้ ท่านไม่ได้พูดว่าไม่ควรเสนอ รายงานการประชุมมี ที่นี้เราผูกพันโดยหลักฐาน
 หมายความว่า จะไม่แก้ข้อนี้แล้วเดี๋ยวจะเป็นเครื่องยึดปากพูดไปว่า พูดโดยไม่ตรงต่อรายงานการ
 ประชุม จึงขอถือโอกาสแก้ไว้ในที่นี้ด้วย อีกข้อหนึ่งข้าพเจ้าใคร่จะเรียนว่าประชาธิปไตยกับ
 ประชาธิปไตยนั้นใกล้เคียงกัน เราต้องการประชาธิปไตย แต่เมื่อเราพูด ๆ เกินไปแล้วดูเหมือนต้อง
 ประชาธิปไตย คือไม่มีอะไร เป็นใหญ่ ความทัศนะของข้าพเจ้าเห็นว่าประชาธิปไตยนั้นต้องมี
 สภาพโดยจำกัดความกฎหมาย ไม่ใช่ทำอะไรทำใ้ทุกอย่าง อย่างที่เพื่อนสมาชิกบางคนกล่าว
 ว่าทำอะไรทำใ้ทุกอย่าง โดยไม่มีขอบเขต มัน เป็นสิทธิชนาประชาธิปไตย เป็นเรื่องของคนเฝ้า
 จะทำอะไรทำใ้ ไม่มีใครห้าม ไม่มีใครหวง ข้าพเจ้าเข้าใจว่าถ้าเราต้องการทำอะไร
 ก็โดยเสรีภาพทุกสิ่งทุกอย่าง มันไม่ใช่สิ่งคนเฝ้า มันเรื่องของคนเฝ้า ไม่ใช่เรื่องของประชาธิปไตย
 เรื่องของชนาประชาธิปไตย ถ้าเราต้องการเช่นนั้นก็จะไม่ได้ความเป็นประชาธิปไตยสัมบูรณ์
 หมายความว่า คุ้มเหตุนี้ในหลักประชาธิปไตยจึงต้องจำกัดเสรีภาพโดยประชาชน คือโดยเสียง
 ปรมาชิกของสถานที่ เราควรจำกัดเสรีภาพกันแค่ไหน เพียงไร แล้วมาอยู่ในสังคมด้วยกัน
 ข้อจำกัดซึ่งมีไว้ตามความกฎหมาย คุ้มเหตุนี้กฎหมายทุกฉบับจึงมีเรื่องจำกัดเสรีภาพไว้ตาม
 กฎ ที่เรื่บกว่าเป็นประชาธิปไตย นี้ข้าพเจ้ามีความเห็นเช่นนี้ อีกประการหนึ่งตามที่เพื่อนสมาชิก

740²²

๒๐.๓๕ น.

นายอารีย์ คันทิเวชกุล (นทรราชสีมา) : ว่ากันตามความจริงแล้วละก็ ร่าง
 พระราชบัญญัติพร รดกฯ เมืองฉบับนี้มัน เป็น เรื่องที่พรรคฝ่ายค้านได้ เสนอสองครั้งอย่างที่คุณ
 ศิริเกษได้กล่าวแล้ว ๆ ก็พวกเรา ก็เกือบทุกคนที่มีความชอบคุณใน ๆ พณฯ นายกรัฐมนตรี
 ได้กล่าวเชื่อดีเรื่องของฝ่ายค้าน โดยเสนอกฎหมายนี้มา ในลักษณะของ เทรดิชัน (Tradition)
 ของรัฐบาล คือว่าถ้าฝ่ายค้านแล้วก็ไม่รับ เราก็ขอขอบคุณท่านด้วย แต่อย่างไรก็ตามในฐานะที่
 เรามี เทรดิชัน (Tradition) ในการเป็นฝ่ายค้านเหมือนกันก็ย่อมที่จะเห็นชอบด้วย
 ในร่างพระราชบัญญัติที่ไม่ได้ แต่การที่เราจะไม่ชอบนั้น ไม่ใช่หมายความว่าเราจะไม่ชอบด้วย
 หลักการ แต่ทว่าร่างพระราชบัญญัติที่ท่าน เสนอมา นี้โดยสรุปละเอียดแล้ว ก็โดยเหตุผลแล้ว
 โดยกลางหลักการที่เราจะรับเสียหมด เป็นอันว่าอย่างร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ถ้าอ่านกันจริง ๆ
 แล้ว น่าจะเป็นร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งพรรคการเมืองมากกว่า จึง เขียนว่า คำว่า พรรคการเมือง
 มีข้าพเจ้าถือ เทรดิชัน (Tradition) ในการค้าน และมีอีกจุดหนึ่งที่เรื่องการจดทะเบียน
 ใต้นก็เขียนไปว่า อย่างมาตรา ๓ คือต้องไปจดทะเบียนต่อสำนักงานปลัดกระทรวง นี้ก็เป็นเรื่อง
 ข้าพเจ้าไปสอบถามดู มานันท์น่าจะคิดอยู่เหมือนกันว่า ถ้ามันนอกจกอย่างใด สำนักงานปลัด
 กระทรวงตั้งอยู่ที่กรุงเทพฯ ๆ ท่านใช้คำว่าคือ เขาจะเราส่งมาทางจดหมาย ถ้าท่านส่งสายชื่อ
 ก็กล่า มีต้องแห่ยื่นรอไปมาจากที่นี้หรือ โอนที่นั่นคิด นี้ข้าพเจ้าก็เห็นว่ารายละเอียดทำให้รับ
 หลักการด้วยไม่ได้ ในมาตรา ๔ อีกอย่างหนึ่ง คือการจดทะเบียนในอนุ ๓ ให้จดทะเบียนสำนักงานแห่ง
 อนุและสาขา ท่านผู้เป็นประธาน ๆ เราจะจกสาขาได้อย่างไร เรายังไม่พร้อมที่จะทำอะไรสัก
 ใ่างหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งฝ่ายค้านอย่างฝ่ายรัฐบาลไม่เป็นไร เพราะท่านมีมติสภาเป็น
 ใกลอยู่แล้ว ข้าพเจ้าที่ประชุมก็ยังไม่ มี ท่านบังคับให้ข้าพเจ้าขออย่างนี้ คาย ๆ แล้ว เพราะว่า
 ใสำนักงานชั่วคราวพอทำได้ ท่านบังคับให้จดทะเบียนในอนุและสาขา มันแน่ เพราะข้าพเจ้า
 ใไปหาเงินหาทองหรือว่าหาสถานที่ตามมาตราที่อนุมัติไว้ ก็เหมือนจะลำบาก เพราะท่านกำหนด

ให้รับเงินบำรุงเพียง ๑๐๐ บาท ไม่เกิน ๕,๐๐๐ บาทต่อครั้งเดียวหรือ ๑๐๐ บาทต่อ ๑ เดือน
 ที่มีหน้าที่การรุดกร รรมต่อพวกข้าพเจ้าซึ่งเป็นนอหอยนอย จึงเห็นว่าไออย่างนี้ไอรายละเอียดค้อย่างนี้
 ยเหตุใหญ่เหยิงไปหมด ที่นี้มาตรา ๕ อย่างท่านผู้มีเกียรติจังหวัดประจวบ ฯ ท่านได้อ่างว่า
 เรื่องการจดทะเบียนต่อสำนักงานปลัดกระทรวงกสิ มีไม่ใช่สิ้นสุดจะฟ้องร้องต่อศาลนั้นได้
 ไอเรื่องนั้นก็คงเถียงกัน เป็นเรื่องที่คงเถียงกันมาก ถ้าพูดกันพูดเดียวกันก็รู้สึกว่าจะไม่ได้ประ โยชน์
 ค้อย่างไรก็ตามมันขัดในกฎหมายฉบับนี้เอง คือในการบุขลิก ท่านก็ให้อัยการยื่นต่อศาลสั่งก็เหตุ
 ในการที่เราจะยื่นครั้งสุดท้ายทำไมไม่ให้ศาลสั่งเสียก่อนว่าไม่โมฆะ หรือไม่โมฆะ ที่ท่านไม่จก
 ท่านยอมเขาอย่างนี้ ถ้าเขาคัดค้านฟ้องต่อศาล ท่านเขียนอย่างนี้ อัยการมีเขียนไว้ชัดเจน ยบ
 ยการยื่นต่อศาล อย่างคราวนี้เดิมมาให้รัฐมนตรีมหาดไทยซึ่งรัฐมนตรีมหาดไทย เป็นนักการเมือง
 ยบ เป็นนักการเมือง ฯ ถ้าเกิดมีผู้คัดค้านก็เสีย ข้าพเจ้าไม่ได้ประนามว่ารัฐมนตรีมหาดไทย
 ยกคัดค้าน เคยมีใครคัดค้านก็คัดค้านจกอะไร ข้าพเจ้าคิดว่าเมื่อเราทำกันทั้งที่จะได้เป็น
 ยกรับโดยก็ควรจะให้ประชาชนโดยแบบเสรี อย่างที่ท่านนายกท่านต้องการให้มีเสรีอย่างนั้น
 ยกหลายครั้งอย่างมาตรา ๗ อย่างเลือกตั้งไม่ได้ ๒ ครั้ง ๒ คราวให้เลิกไป ท่านผู้เป็นประธาน ฯ
 ยกตามจริงแล้วก็มีมันควรที่จะเลิกเหมือนกันละ คือราษฎรเขาไม่นิยม ก็อย่างข้าพเจ้ากราบเรียน
 ยกรู้แล้วว่า/ที่ที่แน่หรือในเมืองไทยว่าการเลือกตั้งจะสะดวก การเลือกตั้งทุกครั้งมาจะมีมันสะดวก
 ยกอย่างที่เราของข้าพเจ้านี้ ท่านผู้เป็นประธาน ฯ ท่านคงทราบที่ บางหน่วยอย่างนี้มัน ๓ วัน
 ยกรู้กันอย่างไร คณะนั้นก็ไม่ได้ท่าน มันกันอยู่นั้น ไออย่างนี้มันก็ลำบากอยู่นอย ท่านรู้ที่อยู่
 ยกอย่างเขาเหมือนกัน หรือบางที่ท่านรู้ดีกว่าข้าพเจ้า ท่านผู้เป็นประธาน ฯ

ท่านประธานเป็นอย่างไร ข้าพเจ้าถึงวิตกว่าการที่ขุม เลิกพรรคการเมืองไทยถือว่าไม่
 ใกรับการเลือกตั้งนั้น รู้สึกว่าไม่ให้เสรี หรือจะถือว่าประชาชนทั่วไปเล่นการเมืองได้
 ถ้าเราจะถือว่าเฉพาะในสภา ถ้าอย่างนั้นท่านถึงเป็นพรรคการเมืองได้ ถ้าอย่างนั้นละก็
 เขียนเสียใหม่ ว่าการตั้งพรรคการเมืองได้ทั้งเฉพาะในสภา ก็แบ่งกันเขียนนี้ก็ได้ แต่
 ว่าโดยหลักประชาธิปไตยพรรคการเมืองไม่จำเป็นต้องส่งผู้แทนสมัครด้วยซ้ำไป อย่างนี้
 ข้าพเจ้าถึงว่าท่านผู้แทนราษฎรมา ท่านอาจจะนึกหรือมีอุทกคืออย่างอื่นมากกว่าที่จะคิดถึงทั่ว ๆ
 ไป จึงขอประทานกราบเรียนเป็นข้อคิดไว้ด้วยว่า อย่าคิดอย่างนี้เลยว่าเอาเพียงไม่กี่
 ๒ ครั้งแล้วเลิกไป เพราะเหตุผลต่าง ๆ ในเมืองไทยมันมีอยู่มาก

อีกประการหนึ่งในมาตรา ๔ ข้าพเจ้าขอประทานโทษที่ต้องพูด-รายละเอียดเพราะ
 บอกแล้วว่าหลักการมันเที่ยงกันไม่ได้ เพราะพวกข้าพเจ้าเคยเสนอมา ๒ ครั้ง แต่โดย
 รายละเอียดและเหตุผลมันทำให้ไม่รับ จึงต้องขอประทานโทษท่านเสียด้วยว่า
 จำเป็นจะต้องพูดกันอย่างนี้ แล้วก็เพราะพวกเราไม่มีสิทธิที่จะเป็นกรรมการแก้ไข
 ข้อที่จะแปรมติที่สงวนมาตมมาก ๆ ท่านก็จะหาว่าข้าพเจ้ามีอคติ ข้าพเจ้าไม่ต้องการ
 อย่างนั้น จึงขอกราบเรียนไว้เสียก่อน คือมาตรา ๔ ท่านว่าให้มีสิทธิรับ เงินอุดหนุนเดือนละ
 ๑๐๐ บาท หรือครั้งหนึ่งไม่เกิน ๕,๐๐๐ บาท ท่านประธานไม่พอ-ค่าใช้จ่าย ค่าเช่าสำนักงาน
 ก็ไม่ได้ แล้วถ้าพูดกันจริง ๆ พวกท่านลองฟังดูบ้าง มาเข้าบ้านมันคงคิดอะไรก็ ให้สำรวจ
 จัดการเสียทีเถอะน่า ไม่พอหรอก ที่ที่ท่านยังหวังอีกอย่างที่ท่านนายก ฯ วิตกว่ามันจะเกิด
 ไทยที่มีเงินอุดหนุนจากต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคคลที่เราไม่ปรารถนาหรือที่พรรค
 ที่เราไม่ปรารถนาเข้ามา นั้นแสดงว่าท่านผู้ถูกพรรคการเมือง คือถูกคนไทยด้วยกันว่า
 มีเจตนาที่จะล้มล้างชาติบ้านเมือง ข้าพเจ้าว่าอย่างนี้ไม่ถูก เป็นการดูหมิ่น ท่านมีหลักฐาน
 อย่างไรว่าบุคคลเขาจะไม่รักชาติและไม่เห็นความดีของชาติบ้านเมือง เพราะถ้าหากว่า
 ท่านได้ โดยเฉพาะสำรวจข้าพเจ้าเข้า

จึงคิดว่าท่านทำได้ทุกอย่าง

สภาผู้แทนราษฎร ก. ๑๒/๒๕๕๕ (สามัญ)

เขียน ก. ๖/๓ 773:๕

ภายใต้ดวงอาทิตย์ ท่านคิดหรือว่าจับกุมไม่ได้ แล้วเขียนคดีในมาตรา ๓๕ รัฐธรรมนูญ
 ก็ออกแล้ว ถ้ามีนโยบายในการชกแจงล้มล้างศาสนา ล้มล้างพระมหากษัตริย์ ล้มล้างรัฐธรรมนูญ
 ก็มีความผิด ก็อย่างนี้ข้าพเจ้าคิดว่าไม่สมควร สมมติว่าข้าพเจ้าจะให้หรือมีบุคคลอื่นถึงจะ
 ให้ข้าพเจ้าสักแสนบาทอย่างนั้นมันก็ต้องเฉลี่ยให้เป็นเครื่องมือไป จึงขอประทานโทษเถอะ
 ความจริง เครื่องมือนั้นเราไม่ต้องการ ท่านเขียนอย่างนี้ซึ่งเท่ากับช่วยคนกระทำการทุจริต
 ขึ้น คือให้ไม่ตรงให้ทางอ้อม ข้าพเจ้าว่าโออย่างนี้ดีกว่าเฉลี่ยอยู่ ข้าพเจ้าก็อาจจะพูด
 เกินเลยไปหน่อย คือสมาชิกสหพรรคทุกวันนี้ ท่านกระทำความผิด//การที่ที่ฐานรับเงิน
 พิเศษมากได้ไม่โตแรงภาษารายได้ ท่านรัฐมนตรีคลังจำไว้ด้วย ภาษารายได้บุคคลได้โดยเสนห
 าทองแดง เกินปีละ ๔,๕๐๐ หรืออย่างไรข้าพเจ้าจำไม่ได้ทองแดง ไม่แจ้งหรอก ลองไป
 สอบดูสิ แต่ข้าพเจ้าก็ไม่พูด ที่นี้ข้าพเจ้าเพิ่งได้รับของเดือนมาอย่างนี้บ้าง ก็ไม่ถูก ข้าพเจ้า
 บรรณาทำตามกฎหมาย จึงใคร่ขอประทานกราบเรียนอย่างนี้ด้วย ที่นั้นนอกจากนั้นผู้ใดละก็ยังมี
 บ้างมาตรา ซึ่งไม่ควรใส่เลย อย่างมาตรา ๑๓ คือบทบัญญัติไม่ใช่ว่าบังคับแก่พรรคการเมือง
 ซึ่งใครจะเขียนบทแห่งร่างพระราชบัญญัตินี้ ท่านประธาน ท่านมีผู้ฟังเพียง คือกฎหมาย
 นี้เป็นกฎหมายพิเศษมันยกเว้นกฎหมายอื่นไป แล้วท่านจะเอากฎหมายสมาคมมาใช้อย่างไร
 มันกฎหมายพิเศษนี้ต้องใช้กฎหมายนี้เขาสิ ข้าพเจ้าก็ไม่ใช่นักนิติศาสตร์อะไรหรอก แต่ที่
 อ่านแล้วมันเป็นอย่างนี้ นี่แหละท่านผู้เป็นประธานฯ เท่าที่ข้าพเจ้าสุกราบ เรียนอภิปรายมานี้
 เป็น tradition ของการบ้าน จึงเห็นว่าข้าพเจ้าไม่เห็นด้วยกับหลักการนี้หรอก
 ขอเสนอให้กลับคืนไปใหม่เลยเถอะ

นายจิกคะเสน ไชยาคำ (พระนคร) : วันนี้เรามาแปรญัตติกันทั่วไปในสภา
 ความจริง เราพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินี้ในเรื่องหลักการ แต่เมื่อได้ฟังดูแล้วทุกท่านที่
 ในเรื่องนี้ก็ยอมรับ ก็ยอมรับทุกคนแล้วว่ารับหลักการ แต่ขอเสนอเพียง คือขอแปรญัตติเอา
 ก็แล้วกัน คือว่าขอพูดกว้างขวางในเรื่องของมาตราต่าง ๆ ความจริงพระราชบัญญัตินี้

พระราชบัญญัติพรรคการเมืองที่เป็นมาโดยเจตนาในทัศนะของการมองนั้นก็ย่อมมองกลับไป
 ใดคนละแง่คนละทางว่าพระราชบัญญัติฉบับนี้จะเป็นการส่งเสริมหรือจะเป็นการควบคุมหรือจะ
 เป็นการทำลายอย่างใดก็ตาม ข้าพเจ้าต้องขอประทานโทษที่คงกล่าวนามของคุณเทพ ๖
 ผู้ที่โต-เคยเสนอร่างกฎหมายนี้มาเหมือนกัน ในทัศนะของท่าน พรรคการเมืองพระราช
 บัญชีอันนี้กว่าส่งเสริมระบบเสรีประชาธิปไตยกันอย่างไรก็ แต่ขอให้ท่านไปอ่านดูเถอะ
 มันมีมาตราหนึ่ง ท่านคัดเสริภาพเลยไม่ให้ข้าราชการ ไม่ให้ทหาร ไม่ให้ตำรวจเป็นสมาชิกของ
 พรรคการเมือง นั่นเป็นทัศนะของท่านว่าอย่างนั้นเป็นการส่งเสริมระบบประชาธิปไตย
 ทัศนะของข้าพเจ้าก็ไม่เห็นด้วย ทำไมเราจะไปคัดถอนเสริภาพของบุคคลเขาเสียในการ
 ที่มีสิทธิจะเป็นสมาชิก ส่วนวิธีการนั้นเขาได้มีระเบียบมีวินัยข้าราชการ เขาอยู่แล้วว่าการจะทัก
 หน้าทีในเรื่องการเมืองได้เพียงใด มันเป็นเรื่องหนึ่ง นี่เป็นเรื่องของทัศนะกัน เพราะฉะนั้น
 ในการที่จะมีความเห็นว่าพระราชบัญญัตินี้ไม่ส่งเสริมหรือว่าผู้ควบคุมผู้ทำอย่างไรก็ตาม
 จนถึงกับมาแปรญัติคดีกัน) เป็นข้อ ๆ อย่างนี้แล้วก็เป็นเรื่องควรจะถูกไต่ถามในทัศนะของ
 ข้าพเจ้าเห็นว่าอย่างมาตรา ๖ ซึ่งท่านเป็นคนที่คนแรกบอกว่าทำไมถึงจะไปให้
 รัฐมนตรีกระทรวงมหาดไทยซึ่งเป็นผู้มีอำนาจอยู่ในรัฐบาลนี้แล้ว แต่ทว่าอย่าลืมในการจก
 ตะเป็นต่าง ๆ นั้นความหมายของมาตราที่ในกระทรวงมหาดไทย

สักกฎหมายของ เรานี้ให้แก่วจระหวงมหาค ไทย ให้แก่วจระหวงมหาค ไทย เป็น
 สักฉบับขึ้น คือหมายความว่าให้ไปแจ้งการจดทะเบียนและเมื่อการจดทะเบียนของท่าน ท่านอย่าลืมว่า
 ท่านต้องส่งของบังคับ ท่านต้องส่งรายการละเอียดไป เมื่อเงินไม่โดยถูกต้องตามท่านคงตกลง กรรม
 ไม่ผิดกฎหมายแล้ว ถ้าไม่แล้วจึงไม่ได้รับอนุญาตให้จดทะเบียน ถ้าไม่แล้วจึงจะฟ้องกริ่งเกรงไป
 ก็จะไม่ได้รับความชอบธรรม ถ้าไม่แล้วจึงจะคิดว่าคนนั้นคนนั้นผิดคดี เราพูดกฎหมาย ส่วนมากเรา
 ก็จะไม่มองถึงบุคคลเสียเสมอ เพราะฉะนั้นตามคำสั่งของ การจดทะเบียนแล้วก็ควรจะเป็นการจดทะเบียนที่
 จระหวงมหาค ไทยและโดยรัฐมนตรีว่าการ จระหวงมหาค ไทย โดยเฉพาะท่านผู้ใดโดย
 มาตรา ๑๔ ในมาตรา ๑๔ โดยบังคับอยู่แล้วว่าไปโฆษณาในนามของพรรคการเมือง อย่าลืมว่า
 ได้โฆษณาจะตั้งพรรคการเมืองซึ่งมีคนละประเค็น คนละอัน เขาอ้างถึงว่าโฆษณาในนามของ
 พรรคการเมืองซึ่ง ไม่ได้จดทะเบียน แต่ที่ท่านจะโฆษณาในการจะตั้งพรรคการเมืองอย่างนั้นจะตั้ง
 ได้แล้วกฎหมายไม่ห้ามเอาไว้อย่างไรเลย ไม่ห้ามเลือกชื้อไว้เลยและไม่มีความใจหรือเข้าใจไปเช่นนั้น
 เพราะฉะนั้นในทัศนะอันนี้ก็ยอมรับกัน ไม่เหมือนกับที่ท่านได้เสนอมายังมีท่านผู้ท่านขอไม่พูดถึงว่า
 มีผิดชอบ ห้มและหลักประกันในการที่จะเลิกกฎหมายนี้ใหม่ เรื่องหลักประกันนี้ท่านทราบได้
 ใครว่าใครจะเป็นผู้เลิกและใครแล้วจะเป็นผู้ไม่ให้เลิก ในเมื่อเรามีพรรคการเมืองขึ้นมาแล้ว
 เมื่อเรามีพรรคการเมืองเกิดขึ้นโดยสมบูรณ์แล้วพรรคการเมืองอาจจะเกิดขึ้นหลาย ๆ แห่ง หลาย ๆ
 ซึ่งถูกต้องตามกฎหมาย ในบ้านที่เราประชุมกันอยู่นี้ ในสถานที่อาจจะจะมีพรรคขึ้นมาหลาย ๆ พรรค
 อาจจะทราบ ใครจะเป็นผู้กำหนดการได้ว่าจะมีพรรค เพราะฉะนั้นในการที่จะมาออกว่าหลัก
 หรือใครจะมีอำนาจนั้นท่านเอาอะไรมาเป็นหลักเกณฑ์ในการที่จะอภิปรายเรื่องนี้ เราพูดคดีใน
 พรรคกันเสร็จเรียบร้อยแล้ว ได้เห็นอย่างโจ่งแจ้งแล้ว นี่จึงจะเห็นได้ว่าหลักประกันนั้นคือ
 ในการที่จะพูดถึงว่าเสรีภาพในการประชุมก็คือ ถ้าหากว่ามีตำรวจไปฟัง หรือหากว่าจะไม่ฟัง
 ท่านเขาไปฟังนั้น ถือว่าในกฎหมายนี้ไม่ได้ให้สิทธิคุ้มครองไว้ แต่ท่านอย่าลืมว่าในการจดทะเบียน
 ท่านต้อง เขียนลง ไปให้สงของบังคับผู้ว่าด้วยวิธีการจัดการพรรคการเมือง ท่านมีสิทธิที่จะ
 ไปในคำจดทะเบียนนั้น ได้เลยที่ท่านมีวิธีการของท่านอย่างนั้น มีการประชุมลับมีการประชุม

๗-๗๖

อะไรต่าง ๆ วิธีการต่าง ๆ ที่ท่านแสดงไว้ท่านมีสิทธิ์ที่จะทำได้" การที่เราไปเข้าใจว่าเรามีความหวัง
 กลัวก็มี มีความไม่มั่นใจก็มี อย่างเช่นพระกฤษณะท่านจึงต้องลอบไป เราเอาแต่ความหวาดเกรงมาพูด
 กับกฤษณะ เราไม่ได้เวลาขอเท็จจริงมาพูดแล้ว เพราะฉะนั้นจะเห็นข้อผิดพลาดในการวินิจฉัยโดยเสรี
 ภาพออย่างท่านว่าอย่างไร ได้ บุคคลนั้นที่สุดท้ายได้แปรปฏิบัติทุก ๆ มาตราเลย ทั้งความจริงก็ไม่อาจจะ
 ต้องมาแย้งกัน เพราะว่าท่านแปรปฏิบัติท่านก็มีโอกาสได้ แต่ว่าเป็นผลที่มันจะต้องไปหาความเข้าใจใน
 ระหว่างที่ท่านยังสงสัยอยู่ว่า อย่างที่ท่านบอกตลอดทั้งสำนักงานอะไรต่าง ๆ กฎหมายเรื่องพรรค
 ลอกไป ไม่ใช่หาพยานทุกคนต้อง ไปจดทะเบียนหรือไม่ใช่สักสอง เดือนทุกคนต้อง ไปจดทะเบียน คือเพื่อ
 เปิดโอกาสโดยเสรีภาคในการที่จะให้จัดตั้งโดยสมบูรณ์และเป็นไปได้โดยความมั่นใจของพรรคนี้ ท่าน
 ลอกจะทำได้เพื่อไรก็ได้ เพราะว่าฉะนั้นในการที่จะมาอภิปรายในเวลานี้ไม่ควร ความว่ารุนแรงระดม
 ทุนและหาเงินไม่มีเงินพอที่จะเสีย กฎหมายตั้งได้ไม่ได้พูดถึง เสียทั้งตัวว่าทุกคนจะคง เสียเท่านั้น" ท่าน
 ลอกจะต้องเสียปีละเท่าไรไม่ได้พูดเลย ถึงแม้ท่านจะขอเงินบ้าง ใจว่าเราจะคง ไม่เสียถึงร้อยก็ได้
 หรือเขาไม่เสียเลยก็ได้" นั้นเป็นข้อบังคับของท่านเองว่าวิธีการของบุคคลนั้นจะเป็นไปอย่างไร สมาชิก
 ของพรรคนี้ในกฎหมายนี้ไม่ได้ห้ามเลยว่าใครจะเสียหรือไม่เสีย หรือว่าวิธีการแบบนี้จะเป็นไปโดย
 ได้มากโดยอะไรต่าง ๆ ท่านอภิปรายตอนสุดท้ายก็ยอมรับบอกที่ท่านได้เงินมาแสน ต้องขอเครื่อง
 เครื่องมือท่านก็ทำได้ ท่านก็รับอยู่ใจ ๆ ว่าทำได้ แล้วท่านจะขงใจความนี้ไปสมบูรณ์ มันเป็นไม่ว่า
 สิ่งไร ได้ในกฎหมายฉบับนี้ ไม่เรื่อง การยกพรรคที่ท่านพูดว่าไม่ได้ถึงไปศาล ท่านยกไปศาล ทว่าไม่
 รัฐบาลมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ท่านขอความร่วมมือที่จะยกพรรคการเมืองนี้มาหมายความว่า
 ทางการเมืองนี้ ได้จดทะเบียนถูกต้องแล้ว ไม่เห็นเหตุที่รัฐบาลมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยอีก
 เพราะเมื่อจดทะเบียน เขาอนุญาตไปไหนแล้วก็เป็นหน้าที่ของศาลนี้เองที่จะพิจารณาทว่า
 ระเบียบกรมเก่าท่าน ในการที่จะเลิกหรือในการที่จะยกพรรคนี้ เพราะว่าฉะนั้นก็เข้าใจว่าวิธีการอย่าง
 นี้ก็จะ ได้สมบูรณ์และถ้าหากว่าท่านยังมีสงสัยในรายละเอียดก็สมควรจะแปรปฏิบัติได้เต็มที่เสีย
 เมื่อเรามาอภิปรายกันทุกคนก็รับหลักการแล้ว เราก็มีวันนี้เหลือแต่ความแปรปฏิบัติกันทว่า ไม่ในที่นี้
 เป็นเรื่อง เพราะว่าฉะนั้นท่านเจ้าจึงขอเสนอให้รับหลักการ อย่างนี้

๗๗๗

๑๐.๕๕ 11.

นายเค็จ จิราภรณ์ (พิจิตร) : ในการที่ฝ่ายข้าพเจ้าเป็นผู้ที่จะต้องมาพูดถึงเรื่องกฎหมายบ้าง ทั้ง ๆ ที่ประสงค์ต้องการ นี้ก็หมายความว่าในของแปลกบร. หลากอะไรเลย เวลาข้าพเจ้าไปขอจากท่าน ๆ ก็เล่นตัวไม่ยอมให้ ข้าพเจ้าก็ทำนองเอง อุดมสิ่งทุกอย่าง ท่านก็ไม่ให้ ที่ท่านเกิดจะให้ใหม่บางละขางเจ้าก็เล่นตัวบ้าง เป็นธรรมดา เพราะฉะนั้นก็ขออย่าให้มันอะไรไปเลยว่าการ ๗๗๗ ประสงค์อย่าง เดียวว่าเวลาจะให้กฎหมายนี้สมบูรณ์ที่สุดจึงสมบูรณ์ได้ เพื่อประโยชน์แก่สภาพโดยทุก ๆ ฝ่าย ท่านผู้เป็นประธานร่างกฎหมายฉบับนี้ไม่ประสงค์หลักการก็ไม่ค่อยได้โต้เถียงอะไรกันนัก แต่เวลาเราจะวินิจฉัยว่าเพียงแต่เราเห็นชอบด้วยหลักการ เราจะไม่พูดอะไรเสียเลย ก็ยังไม่เป็นการถูกต้อง เพราะเหตุว่าหลักการนี้ก็ต้องประกอบด้วยรายละเอียดต่าง ๆ เพราะรายละเอียดต่าง ๆ ที่เขียนไว้ภายในหลักการนี้บางทีมันไม่ชัดเจน เหตุผลในหลักการก็ได้แก่ในหลักการกฎหมายฉบับนี้อาจ เหตุผลว่าเพื่อรับรองคุ้มครอง เพื่อให้ความมั่นใจอะไรต่าง ๆ

ผู้ว่าการแพนประธานสัญญาแพนราชบุรี : คุณเค็จ ๆ ขอโทษ พูดตรง ๆ หน่อย

นายเค็จ จิราภรณ์ (พิจิตร) : ตัวเค็จกับ พูดตรง ไม่เห็นเข้หน้ากับ ท่านประธานผู้เลขาฯ เพราะจากรายละเอียดในกฎหมายนี้อาจ จะไม่ชัดเจน หลักการก็ได้คือเหตุผลในหลักการ เช่น หลักการว่าจะช่วยคุ้มครอง รับรอง ในกฎหมายนี้ แต่ในเนื้อหาแล้ว ไม่ชัดเจนในส่วนของควบคุมวิธีการอันอย่างนี้เรียกว่ารายละเอียดไม่ตรงกับหลักการ และเหตุผลในหลักการอย่างนี้พูดได้ เพราะเป็นเหตุผลที่จะประกอบการพิจารณาของสมาชิกว่าจากรายละเอียดเหล่านั้นมันสอดคล้องหลักการมากเกินไปแล้ว สมาชิกอาจจะไม่รับหลักการก็ได้ นี่เป็นธรรมดาของการอภิปรายโต้แย้งกันในเรื่องพิจารณากฎหมายในชั้นนี้ ข้าพเจ้าเห็นเหตุผลนี้แล้วคิดว่าท่านประธานผู้เลขาฯ จะเห็นด้วย เหมือนกัน ที่นี้ประเด็นโต้เถียงกันในเรื่องรายละเอียดซึ่งเห็นว่าเป็นสิ่งสำคัญในการประกอบการพิจารณาที่หลักการหรือไม่นั้น ก็ได้ที่นี้มาหลายข้อหลายกระทง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการจดทะเบียนและเรื่องอื่น ๆ ความสุภาพสมควร แต่เรื่องสำคัญที่ข้าพเจ้าเห็นว่ายังไม่ค่อยใครพูดกัน นี่เป็นเรื่องที่จะต้องพูดกันในวันนี้เพื่อให้ความคิดเห็นจากฝ่ายรัฐบาล เพราะว่าพรรคการเมืองนี้ การตั้งขึ้นไม่แปลก แต่การดำเนินการ

๗๗๘

ไปเพื่อสวดสัตตพรต ประสงค์ทางการ เมือง เป็นสิ่งสำคัญว่าจะดำเนินไปมากน้อยแค่ไหน อันนี้ก็อยู่ในมาตรา
 นี้ ในมาตราที่อยู่สองอันคือมาตรา เรื่องว่าให้พรรคการเมืองมีฐานะเป็นอะไรที่สำคัญมาก ในเรื่องนี้
 ข้าพเจ้าเคยเสนอกฎหมายว่าให้พรรคการเมือง เป็นนิติบุคคล ทั้งนี้ก็โดยมีความปรารถนาว่าการเป็น
 นิติบุคคล เป็นที่รวมของหมู่คณะตรงกับความหมายของนิติบุคคลอื่น ๆ ในเรื่อง เกี่ยวกับการสมาคม
 เพราะว่าพรรคการเมืองรวมบุคคลมากด้วยกันเป็นสมาคมอันยิ่งใหญ่ มีคนเป็นจำนวนหนึ่งเป็นจำนวน
 แล่น เพราะฉะนั้นการดำเนินงานของพรรคการเมืองนี้ ไม่ทำให้เป็นยูนิตเดียวกันคือให้เป็นนิติบุคคล
 แล้วยอมเป็นปัญหาในกฎหมายมากหมายนัก ที่ท่านเขียนมาในกฎหมายฉบับนี้ ข้าพเจ้าไม่ทราบว่าพรรค
 กิจการเมืองที่จัดขึ้นตามกฎหมายนี้เป็นอะไร เป็นบุคคลธรรมดาหรือไม่ใช่ เป็นนิติบุคคลก็ไม่ใช่ เป็นครึ่ง ๆ
 กลาง ๆ มารวมกันขึ้นให้หัวหน้าพรรคเป็นตัวแทน เป็นใจที่ฟ้องใครอะไร ใดต่าง ๆ นา ๆ ทำคล้าย ๆ
 จะเป็นนิติบุคคล แต่การที่จะดำเนินการบางอย่าง ไปทำเองในลักษณะบุคคลธรรมดา ตกลงก็เปรียบ
 เป็นเพศก็เหมือนกระเทย จะเป็นหญิงก็ไม่ใช่ ชายก็ไม่จริง มันก็เป็นเรื่องก้ำกึ่งซึ่งลักษณะอย่างนี้
 ทำให้เป็นปัญหาว่าที่จะดำเนินการ ท่านประธานที่เคารพ ข้าพเจ้าจะซักข้อ่างให้เห็นนิติบุคคลนี้
 ความธรรมดาแล้วในเรื่อง ถ้าดำเนินการตามวัตถุประสงค์แล้วรับผิดชอบแต่เฉพาะในทางแพ่งเท่านั้น เรื่อง
 ในทางอาญานั้นเป็นอีกเรื่องหนึ่ง เว้นแต่ไปดำเนินการอะไร วัตถุประสงค์ประสงค์หรือทำการฝ่าฝืนกฎหมาย
 ขึ้นเป็นอาญา ไม่ได้รับเป็นส่วนตัวของแต่ละบุคคลไป นิติบุคคลนี้รับผิดชอบแต่ในทางแพ่งเท่านั้น คือใน
 ทางคดีใช้ศาลสินไหมทดแทน แต่ความที่บัญญัติในกฎหมายฉบับนี้ ให้หัวหน้าพรรคเป็นตัวแทนตามประมวล
 พังและพาณิชย์ พรรคเป็นตัวแทน หัวหน้าพรรคเป็นตัวแทน ในทางกฎหมายแพ่งแล้วอาจจะไม่เป็น
 ปัญหาอะไร ถ้าเป็นเรื่องในกฎหมายอาญาอาจจะ เป็นปัญหาอยู่มาก สมาชิกของพรรคการเมืองนี้อาจ
 ถูกคดีคุกที่เกี่ยวแสนคนถ้า ได้มีมติในการ กระทำการอะไรที่เป็น การฝ่าฝืนกฎหมาย เพราะไม่มีฐานะ
 เป็นนิติบุคคล ถ้าบุคคลแล้วในเรื่องทางอาญา เข้าว่านิติบุคคลนี้มีสิทธิและมีอะไรต่าง ๆ นา ๆ คล้าย
 บุคคลธรรมดา เว้นไว้เสียแต่โดยสภาพแล้วพรรคการเมือง ไม่ติดคุกไม่ติด นี้ถ้าเป็นนิติบุคคลแล้ว ก็
 ทางกฎหมายอาญาแล้วก็ยอมจะไม่กระทำการอะไรถึง เรื่อง การเป็นนิติบุคคล นี้แต่ถ้าท่านเขียนไว้
 ดังนี้ ข้าพเจ้าขอวิพากษ์แรง ไปว่าคนเป็นจำนวนหนึ่งจำนวนแสนอาจจะติดชำระราย ได้ ถ้าจะว่าหัว

๔๔๙

หน้าพรรคเป็นผู้รับผิดชอบแต่เพียงคนเดียว มติของพรรคนั้นแหละเป็นค้ำประกัน หัวหน้าพรรคเป็น
 ค้ำประกัน สองคนนี้สมทบกันกระทำผิดทางอาญา สมทบกัน ไม่มีปัญหา กฎหมายอาญาคว่าควยจางวาน
 ไรอย่าง ไม่มีปัญหาอะไร ถ้าเป็นเช่นนี้ อย่างที่ข้าพเจ้าเข้าใจแล้วการที่บุคคลจะก่อตั้งพรรคการเมือง
 เมืองขึ้นก็เป็นอุปสรรคขัดขวาง เพราะเกรงที่จะเกิดมีความผิดทางอาญาขึ้น เพราะฉะนั้นในเรื่อง
 ทั่วไปพรรคการเมือง เป็นนิติบุคคลก็เป็นความคิด ไม่ใช่เหลวไหลเลื่อนลอยอะไร เป็นสิ่งที่สมควรซึ่ง
 ชาติที่ใจก็เคยอภิปรายในกฎหมายฉบับก่อน ๆ แล้วว่าที่พวกคนต่างดาวท้าวตางแดนจะจัดระเบียบ
 เป็นสมาคมได้ เป็นนิติบุคคลอย่างง่าย ๆ เลย สมาคมผัก สมาคมน้ำแข็ง สมาคมโรงเลื่อย ครึ่ง
 ศาสนิกในท้องตลาดอะไรต่าง ๆ นี้ก็ทำได้สารพัด ไม่เห็นรัฐบาลจะคัดออกตกใจอะไรว่านิติ
 บุคคลเหล่านี้จะเป็นอันตรายต่อบ้านเมืองแล้วการเป็นนิติบุคคลท่านก็ควบคุมได้ง่าย ควบคุมได้ง่าย
 ทั่วชนิดที่ครึ่ง ๆ กลาง ๆ บุคคลธรรมดาที่ไม่ใช่ นิติบุคคลก็ไม่ใช่ ข้อหวั่นเกรงของท่านในเรื่อง
 ว่าจะรับทุนต่างดาวทั้งอะไรต่าง ๆ นี้ขอว่าวิตกกังวลอะไรเลย ตามนั้นจะเป็นไม้มันก็เป็นนิติบุคคล
 ใช่มิใช่เป็นนิติบุคคลมันไม่สำคัญอะไรนัก และข้าพเจ้าก็เชื่อว่าคนไทยทั้งชาติอย่างที่มีสมาชิกฝ่ายค้าน
 ที่ท่านได้กล่าวแล้วเห็นแก่ประโยชน์แก่ชาติบ้านเมือง เป็นที่ตั้งช่วยกันทั้งสิ้น ก็คงจะไม่มีใครปฏิบัติ
 ใตุนั้น เพราะฉะนั้นในมาตราที่ในกฎหมายนี้สาระสำคัญอันที่ข้าพเจ้ามีความประสงค์อยากจะได้
 ตามคิดเห็นไว้แก่กรรมาธิการที่จะพิจารณากฎหมายนี้ต่อไป พยายามขอให้ เป็นนิติบุคคลเถิด

๗๘๐

ปัญหาที่จะไปเขียนใหม่มันยากยาวอะไรต่าง ๆ มันหนักไปเอง เพราะอาศัยประมวลแห่งอยู่นั้นว่า
 นิติบุคคลนั้นมีสิทธิและหน้าที่และสัมพันธ์กับบุคคลภายนอกหรือบุคคลในพรรคอย่างใดเพียงไร ไม่
 ก่อไปเขียนอันไปอันมาอะไรต่าง ๆ ไม่ครบที่จะเป็นนิติบุคคลอย่างในกฎหมายฉบับนี้ ปัญหา
 ที่ ๒ เรื่องการจดทะเบียนอันนี้ความจริงฝ่ายค้านไม่ได้เขียนว่า ไม่ให้ไปจดทะเบียนที่กระทรวง
 มหาดไทย ท่านสมาชิกที่นั่งลงไปเมื่อถึงข้อคล้าย ๆ ว่า ฝ่ายค้านได้เขียนว่าไม่ยอมให้ไปจ
 ดทะเบียนที่มหาดไทย การไปจดทะเบียนที่ไหนไม่สำคัญ อยู่ที่ว่าการอนุญาตให้ตั้งพรรคการเมืองได้
 โดยเด็กชาคนั้นอยู่ที่ใคร เป็นสำคัญ ทางข้าพเจ้ามีความประสงค์ที่จะให้ศาลเป็นผู้วินิจฉัยเด็กชา
 ในเรื่องว่าจะให้รับจดทะเบียนหรือไม่เป็นเด็กชา ความกฎหมายฉบับนี้ให้ท่านรัฐมนตรีว่าการ
 กระทรวงมหาดไทยเป็นผู้วินิจฉัย เด็กชา ที่สมาชิกสนับสนุนกฎหมายบ้างท่านที่กล่าวว่า ไม่ได้
 ท่านอะไรนี้ ข้าพเจ้ารัฐมนตรีมหาดไทยไม่ได้ไปร้องขอต่อศาล เอ นี่บรรดาภคินิติศาสตร์ทั้งหลาย
 เข้าใจว่าจะไม่เห็นเช่นนั้น เพราะไม่เปิดช่องทางที่จะให้กระทำได้ ที่นี้ทำไมเราจึงจะขัดข้อง
 ในการที่จะให้ศาล เป็นผู้วินิจฉัยในการว่ารับจดทะเบียนหรือไม่เป็นการ เด็กชา ทั้งนี้สมาชิก
 ฝ่ายค้านบางท่านก็บอกแล้วว่า ศาลถือว่าเป็นกลาง เพราะฉะนั้นอาจจะปัญหาได้เพียงกันได้
 ระหว่างพรรคการเมืองต่าง ๆ เพราะฉะนั้นใครเล่าจะเป็นผู้วินิจฉัย ก็คือศาล แต่ท่านอาจจะ
 เห็นเป็นของแปลก ท่านทวนไปกฎหมายเลือกตั้งข้าง กฎหมายเลือกตั้งถ้าคัดค้านในเรื่องสม
 มติการเลือกตั้ง ศาลเป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาดว่าคนนั้นเป็นผู้สมมติเลือกตั้งหรือไม่ ถ้าคัดค้าน
 การเลือกตั้งว่าการเลือกตั้งเป็นไปไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือเป็น โฉม ศาลเป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาด
 ในกรณีหลังนี้ศาลฎีกา ในกรณีต้นนี้ศาลชั้นต้น เพราะเป็นปัญหาอันมีความที่จะต้องวินิจฉัยเสียก่อน
 ไข้การเลือกตั้ง อันนี้ชั้นต้นและชั้นปลายได้มีกำหนดให้ศาลเป็นผู้วินิจฉัยทั้งสิ้น เพราะฉะนั้น
 พรรคการเมืองนี้เป็นกฎหมายอันเกี่ยวแก่สิทธิเสรีภาพอันสำคัญ เกี่ยวพันกับกฎหมายเลือกตั้ง
 ที่ตกลงมาเมื่อนี้ เพราะฉะนั้นในการรับจดทะเบียนนี้ถ้ามีปัญหาสุดตรงกันแล้ว การ เด็กชา
 ถ้าให้เป็นศาลยุติธรรมไทยก็จะเป็นการสมควร จะไม่เสียหายอะไรแก่ฝ่ายรัฐบาลแต่อย่างใดเลย

๗81

เป็นการที่จะเปิดโอกาสให้พรรคการเมืองต่าง ๆ ได้เกิดขึ้นโดยไม่ระวางสงสัยแต่อย่างหนึ่ง
อย่างใด อีกปัญหาหนึ่ง อาจจะดูที่ในที่นี้ก็อย่างที่สมาชิกบางคนคิดว่า การเขียนกฎหมาย
ฉบับนี้บางทีก็เขียนเพิ่มเติมลงไปโดยไม่มีความจำเป็น ชัดกับหลักนิติศาสตร์ ซึ่งกฎหมายนี้ออก
ไปแล้วก็จะเป็นที่ขบขันแก่บรรดานักนิติศาสตร์ทั้งหลาย การเขียนกฎหมายเป็นเรื่องซ้ำ ๆ
ซาก ๆ ที่ว่าไม่ให้เอากฎหมายว่าด้วยการสมาคมมาใช้บังคับแก่พรรคการเมืองนั้น ที่ท่าน
เขียนนี้ท่านก็เขียนตามเหตุผลที่ว่า เพื่อจะไม่ให้สมาชิกหันวิถึในการที่จะถูกบังคับ โดยกฎหมาย
สมาคม ในเรื่องนี้สมาชิกฝ่ายค้านบางคนก็ได้ชี้แจงไปแล้วว่า กฎหมายพรรคการเมืองนี้เป็น
กฎหมายเฉพาะหรือเป็นกฎหมายพิเศษ เพราะฉะนั้นก็เป็นการยกเว้นกฎหมายทั่วไป มาตรา ๒๖
ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่ว่า มีเสรีภาพวิญญูในการตั้งพรรคการเมือง ทั้งนี้
ภายใต้กฎหมายนั้น ก็ถือว่าต้องปฏิบัติไปตามกฎหมาย ในขณะที่ยังไม่มีการกฎหมายพรรคการเมือง
ก็ต้องปฏิบัติไปตามกฎหมายประมวลแพ่งว่าด้วยการสมาคม เพราะพรรคการเมืองคล้ายคลึง
กับการตั้งสมาคม แต่เมื่อมีกฎหมายพรรคการเมืองซึ่งเป็นกฎหมายเฉพาะพิเศษแล้ว ประมวล
แพ่งว่าด้วยขังบังคับการสมาคมมันก็ตกไป กฎหมายนี้เป็นกฎหมายเฉพาะซึ่งยกเว้นกฎหมายทั่วไป
ท่านประธานฯ ข้าพเจ้าก็เข้าใจว่า ท่านเสด็จในกรมฯ เห็นชอบด้วยในปัญหาเรื่องนี้ แต่อย่างไร
ก็ตาม ท่านประธานฯ เคารพ ปัญหาที่ว่ากฎหมายของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งควรจะมีหรือไม่รับอะไร
ต่าง ๆ นี่ก็เป็นการพูดได้เพียงกับมานานายก่ายถอง ซึ่งข้าพเจ้าไม่อยากจะพูดอะไร สิ่ง
ที่ท่านนายกรัฐมนตรีได้ประารกในกฎหมายทุนสงเคราะห์ข้าราชการในเรื่องมรรยาทอะไรต่าง ๆ
นี่จะเป็นการถูกต้องหรือไม่ นักการเมืองทั้งหลายก็ยังมีงงกันเหลือเกิน ถ้าหากว่าจะเป็นการ
ถูกต้อง ก็ยังไม่ถึงเวลาที่ท่านจะพูดในขณะนี้ รอให้กฎหมายพรรคการเมืองมีพรรคการเมืองก่อน
แล้วทุกคนก็จะเหมาะสมกว่า ทั้งนี้เพราะอะไร ท่านก็ทำไปว่าที่ท่านเป็นรัฐบาลอยู่ทุกวันนี้เพราะ
ประชาชนสนับสนุนท่านเป็นส่วนมาก ไม่ต้องการจะให้ฝ่ายค้านออกกฎหมาย ท่านประธาน ฯ
ประธาน โทมเถอะ อย่างพูดอย่างนั้นเลย เพราะการเลือกตั้งคราวที่แล้วไม่ได้โหวตมาพรรคเลย

๗๘๑

ไม่โต้แย้งว่าพรรคจอมพลมาสมัครนะ อะไรนะ ไม่โต้แย้งหากันเลย ข้าพเจ้าเสียอีกไปสมัคร
รับเลือกตั้งไปอ้างชื่อท่าน เกิดเป็นผู้แทนขึ้นมา ความจริงประชาชนเขาต้องการเหมือนกันว่า
ให้ข้าพเจ้าเสนอกฎหมายตามแนวของจอมพลนี่เป็นเรื่องโต้แย้งกันไม่โต้ เพราะคราวที่แล้ว
มันไม่โต้เป็นไปอย่างนั้น ยังไม่มีพรรคการเมืองที่ชอบการ โฆษณาหาเสียง ก็มุ่งไปในเรื่องตัว
บุคคลเป็นเกณฑ์ ไม่โต้เอาหลักการนโยบายเหตุผล ถ้าต่อไป อาจจะเป็นอย่างที่ท่านว่าก็ได้
ท่านประธานที่เคารพ ข้าพเจ้าก็อยากจะเปิดโอกาสให้สมาชิกอื่น ๆ พูดอีกต่อไป ความจริงก็
รู้สึกขอบพระคุณท่านรัฐบาล เมื่อข้าพเจ้าไปอ้อ ท่านก็เล่นตัว แต่ท่านมาอ้อข้าพเจ้า ๆ จะเล่น
ตัวมากนัก ท่านก็จะกลับไปเสีย เพราะฉะนั้นตกลงละ ตกลงตกลงปลงงั้น เขาก็เอาทั้ง
แต่พยายามแก้ไขให้ดีที่สุดที่จะทำได้

๑๑.๐๕ น.

จอมพล ป.พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรี : ผมก็ไม่ค่อยจะมีความรู้เรื่องพระราช-
บัญญัติพรรคการเมืองนี้มากนัก กว่าจะเรียนอยู่เหมือนกัน แต่ว่ามีเรื่องที่ผมใคร่จะเรียนเมื่อได้ซึ่ง
ท่านสมาชิกอภิปรายและพาดพิงถึงผมหลายครั้งหลายหน ก็อยากจะขอประธาน เสนอความรู้สึก
นักศึกษาบางบางประการ

ในข้อแรก บัดนี้เราเถียงกันอยู่ว่า พระราชบัญญัติพรรคการเมืองนี้ฝ่ายค้าน
โต้คำวิจารณ์ก่อน แล้วที่ฝ่ายรัฐบาลนี่ก็เอามา เกิดมีการจะแย้งกันระหว่าง พระราชบัญญัตินี้เป็นของ
ใครกันแน่ แต่ผมในความรู้สึกของผมและของรัฐบาลนั้นเรามีความรู้สึกว่า พรรคการเมืองที่จะมี
ขึ้นในประเทศไทยนั้น มีปรากฏในรัฐธรรมนูญมาตรา ๕๖ มาตรานั้นแล้วว่า ให้มีพรรคการเมือง
ที่ถือได้กฎหมาย และรัฐธรรมนูญฉบับนั้นก็ เป็นของประชาชนและพระมหากษัตริย์ร่วมกันอยู่ด้วย
เพราะฉะนั้นผมคิดว่า การจะมีพรรคการเมืองขึ้นหรือไม่ขึ้น ไม่ใช่เป็นของรัฐบาลหรือของฝ่าย
ค้าน แต่เป็นของคนเราทั้งชาติด้วยกัน เพราะเมื่ออยู่แล้ว เพราะฉะนั้นผมคิดว่า ทางรัฐบาลก็ไม่
สงสัยเลยว่า จะเป็นของรัฐบาล

783

ในประการที่ ๒ เกี่ยวกับพระราชบัญญัติของฝ่ายค้านจะเสนอได้หรือไม่ ก็มี
 ปัญหาถึงหัวเข่าอีก เขาก็ยังรู้สึกว่ามีกฎหมายบางอย่างซึ่งเขาคงได้เรียนในวันนั้นแล้วว่า ก็ควร
 เสนอได้ ซึ่งอย่างกฎหมายครอบครัวเกี่ยวกับเรื่องทั่วไปอย่างนี้ก็เป็นอัน แต่มาเสนอกฎหมายซึ่ง
 เกี่ยวกับในการที่จะไปค้าเงินการในการบริหาร ไปกระทบกระทั่งกับนโยบายของรัฐบาล
 ที่ใดตกลงต่อสภาพนั้น เขาก็บอกว่า ไม่ใช่ระบอบรัฐธรรมนูญนั้นเสนอได้ แต่ทว่าในทางมรรยาท
 นั้นไม่ควร เสนอ ที่ว่ามรรยาทนั้นก็คือมรรยาทของพรรคฝ่ายค้านเอง ก็ของที่เขาไม่ฝ่ายค้านจึง
 ไม่เก็บ เอาไว้สำหรับที่จะเผยแพร่ให้กับราษฎรว่า ข้าพเจ้ามีนโยบายที่จะทำอย่างโน้นอย่างนี้
 เมื่อราษฎรเขาเห็นดี ท่านก็จะได้รับความสนับสนุนเข้ามาเอง ก็ท่านจะมาช่วยรัฐบาลทำไม
 แล้วท่านก็ยอมจะรู้ด้วยว่า ถ้าหากว่าสิ่งใดกฎหมายที่เสนอมาชักกับนโยบายของรัฐบาลหรือมี
 สิ่งอื่นซึ่งรัฐบาลไม่สามารถจะปฏิบัติได้ เพราะในฐานะที่รัฐบาลมีเสียงข้างมากในขณะที่กำลัง
 บริหารราชการอยู่ กฎหมายนั้นก็ตกไปเอง เพราะฉะนั้นเรื่องมรรยาทหรือจะมีความรู้สึกว่ามี
 มีแต่ทางเสียสำหรับฝ่ายค้าน คือหมายความว่าของดีควรจะเก็บเอาไว้ในสภา เมื่อนั้นเข้ามา
 เป็นรัฐบาลฉันจะทำอย่างนี้ ฉันจะทำอย่างโน้น ราษฎรเมื่อมีความพอใจ ก็อาจจะเห็นด้วย
 แล้วประการที่ ๒ ของที่นั่นเองเมื่อส่งเข้ามาในทางพรรคฝ่ายนี้เขาอาจจะไม่เห็นด้วย
 เพราะว่าชักกับนโยบายเขา ดังเช่นในอังกฤษ *Conservative* เขาก็บอกว่า
 คนทุกคนต้องดีเสียในการประกอบการอุตสาหกรรม แต่ว่าพรรค *Labour* เขาก็บอกว่าต้อง
 เอามาเป็นของรัฐ นี่อย่างนี้เป็นต้น แล้วที่ท่านจะเสนอมานะในขณะที่สมมติว่า พรรค *Labour*
 บอกว่าเสนอมานะในพรรค *Conservative* อุตสาหกรรมการงานบอกว่าให้ท่านรวบรวม
 เอาโรงงานไปเป็นของรัฐหมด เขาก็ไม่ทำ แต่ว่านโยบายในการที่จะทำเช่นนั้นของพรรค
Labour ที่ว่าจะรวมโรงงาน ประชาชนในสมัยหนึ่งอาจจะชอบก็ได้ เกี่ยวกับเหตุการณ์
 ของบ้านเมือง

ในข้อต่อไปคงจะกราบเรียนว่า ที่รัฐบาลเพิ่งเสนอมาราชการเมือง เพราะว่า

๗๘๔

พระราชบัญญัติพรรคการเมือง ความจริงก็เป็นพระราชบัญญัติที่เรียกว่าวางระเบียบพรรคการเมืองว่าให้ดำเนินให้เป็นเครื่องจักรไปนั่นเอง ก็ไม่ใช่จะแก้ตัว เพราะเหตุว่าที่ไม่ให้มีพรรค รัฐบาลมีความเป็นห่วงอยู่อย่างยิ่งอันหนึ่งก็คือความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง ท่านต้องเข้าใจว่า ที่เราให้มีพรรคการเมือง ก็เพื่อเปิดเสรีภาพให้บุคคลสามารถรวมจับกลุ่มกันได้ โดยที่กฎหมายให้ความสนับสนุนให้กระทำเช่นนั้น อาจจะมีบุคคลซึ่งคิดไม่รอบคอบก็ไปร่วมกันเข้า ไม่ใช่ท่านสมาชิก ณ ที่นี้หรือไม่ใช่ผู้ที่มีความคิดรอบคอบ อาจจะไม่ได้รับความสนับสนุนจากฝ่ายซึ่งตรงกันข้าม เช่นฝ่ายคอมมิวนิสต์ เป็นต้น ก็อาจจะทำให้ก่อความไม่สงบขึ้นได้ เพราะฉะนั้นในระยะที่แล้วมาทางรัฐบาลจึงไม่เห็นภัยในการที่จะให้มีพรรคการเมืองเกิดขึ้น ทั้ง ๆ ที่รัฐธรรมนูญอนุมัติ แต่ว่ามีข้อผูกมัดว่าต้องมีภาชไตกฎหมาย แต่มาในสมัยที่ท่านที่เคารพทั้งหลาย จะเห็นได้ว่า เหตุการณ์ของโลกไปมไปอย่างไร เหตุการณ์ของโลกก็โค่นล้มความตึงเครียดลงมาก มีควมประทุมกันที่เจเนีว่า แล้วมีการตกลงแลกเปลี่ยนกัน แม้แต่สหรัฐกับฝ่ายคอมมิวนิสต์ แลกเปลี่ยนพรรคกรรมกรให้ไปสู่กิจการซึ่งกันและกัน และมีการตกลงกันหลายอย่าง ซึ่งผมจะไม่ชักในที่นี่ แสดงให้เห็นว่าเหตุการณ์ของโลกนั้น เราผู้ที่มีความไว้วางใจ เมาใจขึ้นเป็นอันมาก ทั้ง ๆ ที่ยังไม่แน่นอน รัฐบาลก็ใจป้าพอที่จะให้มีพรรคการเมือง อีกอันหนึ่งก็คือผู้ที่เกี่ยวข้องพรรคการเมืองนั้นควรจะมีความหมายหรือไม่ ในเรื่องนี้ถ้าจะไปเทียบกับของอังกฤษ ท่านก็บอกว่างานท่านก็ออกความเห็น ว่าเราไม่ควรจะเขียนไว้ ปล่อยให้เป็นไปตามธรรมชาติ ให้เขารวมกันขึ้นเอง ถ้าเราจะไปผูกมัดในอังกฤษ บางทีเราจะเอามาใช้ในประเศเรา บางทีก็ไม่ใช่จะไปโดยความคลอคลอโปร่งนัก เพราะว่าอังกฤษ ถ้าจะผูกมัดไม่เขียนกัน เขาก็ไม่เขียนกันทั้งนั้น เช่นรัฐธรรมนูญเขาก็ไม่เขียนกัน แต่ของเราเขียน พรรคการเมือง เมื่อรัฐธรรมนูญเขาไม่เขียนเขาก็ไม่เขียนเรื่องพระราชบัญญัติพรรคการเมือง แล้วประวัติศาสตร์แห่งการตั้งพรรคการเมืองของอังกฤษ ท่านที่เคารพทั้งหลายทราบดีกว่าผม ว่าคำเนีนต่อผู้ซึ่งจับกันมาอย่างไร ทั้งแต่พรรคพวก *Wig* พวก *Tory* พวกอะไรต่าง ๆ พวกเหล่านี้ผมก็เข้าใจไม่ได้แน่นอน ท่านรู้แล้ว

๗๘๕

ว่าฉันมาเป็นสายมา ในฝรั่งเศสก็เช่นเดียวกัน พรรคการเมืองเกิดขึ้นมาประวัติศาสตร์มา
 มากมาย เพราะฉะนั้นในการที่เราต้องออกพระราชบัญญัติพรรคการเมือง ก็หมายความว่า
 เราเพิ่งมาเริ่มกันใหม่ในระบบประชาธิปไตยเมื่อ ๒๒ ปี แบบแผนของเรายังไม่มี ผมก็
 คิดว่าคนที่จะปล่อยให้ไปโดยเสรีเช่นนั้น เราทำขึ้นใหม่ระเบียบแบบแผน แล้วภายหลังเมื่อ
 เห็นว่าสมควรที่จะแก้ไขปรับปรุงอย่างไร ประชาชนเราจึงเสี่ยงว่า เขาจะเอาอย่างไร เรา
 ก็แก้ไขปรับปรุงไปได้ ก็คิดว่าที่จะไม่มี แปลว่าเรามีรถยนต์เดินโคไม่คอยสูงจะเร็วนัก มันก็ยัง
 คิดว่าที่เราไม่มีรถยนต์เลย เพราะฉะนั้นเราก็อาจที่จะใช้มันเป็นหลักฐานสำหรับดำเนินการไปได้
 และนอกจากนั้นในเหตุผลก็บอกว่า เพื่อความมั่นใจของพรรคต่าง ๆ ที่จะให้รวมกันขึ้นได้
 และนอกจากนั้นสำหรับของเราโดยเฉพาะว่าเกี่ยวกับพรรคการเมืองนี้และคำว่า "พรรคการเมือง"
 นี้ในกฎหมายของเรา ผมเข้าใจว่าไม่ค่อยที่จะมีกล่าวไว้ นอกจากของเรื่องสมาคม
 และก็ในเรื่องสมาคมก็มีบทบังคับอยู่มากมาย เพราะฉะนั้นถ้าเราไปเปรียบเทียบกับในประเทศ
 อื่น ๆ กฎหมายที่พรรคของประเทศอังกฤษนั้น เขาอาจที่จะมีบทบัญญัติในกฎหมายทั้งหมด ของประ
 เทศอังกฤษหรือสหรัฐอเมริกาเวลานั้นที่เขาไม่ต้องมีกฎหมาย คือกฎหมายเหล่านั้นซึ่งเขามีใช้
 ตั้งแต่ตั้งกษัตริย์มากระทั่งปัจจุบันนี้ ทุก ๆ เล่มเขาอาจจะมีเพียงข้อที่จะให้พรรคการเมืองตั้ง
 ได้ ควบคุมกันไว้ อยู่ในนั้นของเขาไปในตัวก็ได้อีก ๆ ที่เขาไม่มีโดยเฉพาะ แต่ของเรานั้นเป็น
 ของใหม่ เราตั้งขึ้นมาใหม่ เพราะฉะนั้นกฎหมายทั้งหมดของเรามีอยู่ ผมก็คิดว่ายังไม่มีการบังคับ
 ที่มุ่งโดยเฉพาะเจาะจงที่เราจะให้พรรคการเมืองนี้เขาไปปฏิบัติหรือเอาไป apply
 เอาไปใช้ได้ เพราะฉะนั้นทางรัฐบาลจึงเห็นว่าเมื่อเราจะต้องจะทำให้เรียบร้อย เพื่อเป็น
 การช่วยส่งเสริมและควรจะมีพระราชบัญญัติพรรคการเมืองและก็เป็นไปตามรัฐธรรมนูญที่อยู่มาก
 ก็กฎหมายนั้นด้วย แต่ว่ากฎหมายของเรา ผมคิดว่ายังไม่สมบูรณ์ที่จะมีผลให้พรรคการเมือง
 ปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งได้ จึงให้มีในเรื่องนี้

ที่นี้เกี่ยวกับความไว้วางใจในการที่ให้กระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีอนุมัติให้ตั้ง

๗๘๖

พรรคหรือไม่ทั้งพรรคเป็นอุทธรณ์ได้ชกจากนั้น ที่จริงทางรัฐบาลก็รู้สึกเป็นห่วงใยในเรื่องนี้อยู่
เหมือนกัน แต่ทว่าก็มีอยู่ ๒ เรื่องคือหมายความว่าถ้าเกิดไม่เชื่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวง
มหาดไทยเสียทุกอย่างไปว่าจะไม่เป็นกรรม เกิดไม่เชื่อรัฐบาลเสียทุกอย่างไป

แต่คิดว่ามีเรื่องทั้งหลายทั้งหมดในการบริหารราชการแผ่นดินกฎหมายออกมาที่ร้อยปีมันก็พัฒนามัน
 ที่เราทำกันมาตั้งแต่เปลี่ยนการปกครองมา เราก็มอบให้รัฐมนตรีให้รัฐบาลเป็นผู้รักษาการเป็นผู้
 รักษาทั้งนั้น นอกจากบางฉบับซึ่งเรามอบให้ศาลเป็นคนที่จะรักษา แต่มันก็ไม่ใช่สิ่งอื่น ๆ ก็ไวใจได้
 แล้วก็มีสิ่งเดียวทำไมจะไวใจไม่ได้ สำหรับรัฐมนตรีมหาดไทยไม่เฉพาะตัวข้าพเจ้าแล้ว-นอก
 จากนั้นสำหรับเรื่องที่จะควบคุมก็ยังมีอีกมากมายหลายประการ เช่นถ้ารัฐมนตรีว่าการกระทรวง
 มหาดไทยไม่ให้ เราก็เดินไปตามวิถีทางของรัฐสภา มีการเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจในตัวรัฐมนตรี
 ว่าการก็ได้ หรือเปิดตั้งกระทู้ถามก็ได้ แต่อย่าลืมว่ารัฐบาลทุกรัฐบาลหรือการปฏิบัติของรัฐมนตรีนั้น
 ก็ยังอยู่ในความควบคุมของประชาชน นิตยของมหาชนเป็นหลัก ถ้าหากว่าพรรคการเมืองซึ่งคุมอยู่ที่
 ใด ๆ คนเขาเห็นบอกว่าดี แล้วรัฐมนตรีมหาดไทยไม่ให้จะอยู่ได้อย่างไร อย่างน้อยผมก็ไปเมือง
 พิจิตรไม่ได้ ลงเมืองพิจิตรเขาก็ตีหัวผมเท่ากัน มันไม่เป็นธรรม ที่นี้เรื่องเหล่านี้เป็นเรื่องของ
 เราต้องรู้สึกว่าการต่าง ๆ นั้นมันคุ้มกันเป็นชั้น ๆ คุ้มกันในทางประชาชน ทางตั้งกระทู้ ทาง
 ระเบียบอภิปราย และแม้แต่ท่านสมรซึกที่เป็นฝ่ายสนับสนุนก็ตาม เราก็ต้องเชื่อว่าท่านทั้งหลายมีสว
 ความเป็นธรรม ถ้าพรรคหนึ่งเขาควรจะได้ รัฐมนตรีมหาดไทยคัดค้านไปผิด ๆ เขาก็ตั้งกระท
 ู้ ทั้ง ๆ ทุกวันนี้ก็ตั้งกระทู้อยู่เสมอ เราก็ปล่อยกันอย่างเสรี เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าคิดว่าไม่ม
 ด้เป็นห่วงในเรื่องนี้ หากว่าจะแก้ไขที่อื่นเห็นว่าจะจะเป็นธรรมเหมาะสม ก็สุดแล้วแต่ทางสภาที่จะ
 ปฏิบัติเป็นการสมควร ทางรัฐบาลไม่มีการขัดข้องประการใด

ที่นี้ในเรื่องเกี่ยวกับช่วยสภาผู้แทนราษฎรที่ร้องขอศาล ที่ท่านผู้แทนได้กล่าวบอกว่าต้อง
 ฎหมายของศาลนั้นก็ทำได้ เช่นว่าไม่ให้เลือกตั้งแล้วก็ไปรับ ศาลอย่างนี้ผมนึกว่าก็เป็นของที่
 ฎหมาย เพราะเหตุในขณะนั้นกำลังเลือกตั้งสภาใหม่ของสภาที่นี้ผมนึกว่ามีไม้มี่ ก็ยังไม่มีการตั้ง
 ฎหมายเลือกตั้งกันอยู่ ถึงจะมีก็จริงจะออก เพราะฉะนั้นก็ไม่มีสภามันที่แน่นอน เขาก็โยนไปให้ศาล
 ฎหมายในขณะที่มีจจุบันนี้พระราชบัญญัติที่ใช้อยู่นั้นที่จะเริ่มกันนี้ คือหมายมีสภามันพร้อม มีสภาผู้แทน
 ฎหมาย มีพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มีคณะตุลาการ มีรัฐบาลอยู่พร้อม เพราะฉะนั้นเราก็ต้อง

๗๘๙

รัฐบาลในครั้งที่แล้ว คือกฎหมายของคุณเผด็จฯ ซึ่งรัฐบาล โดยนายพลตำรวจเอก เป๋า ตรีบานนท์
 ได้อภิปรายไว้ชัดแจ้งว่า การตั้งพรรคการเมืองนั้น เราตั้งได้แล้ว โดยไม่จำเป็นต้องอาศัยกฎหมาย
 ขณะนี้เมื่อท่านมาออกกฎหมายอย่างนี้ บัญญัติว่าคำอภิปรายในครั้งที่แล้วนั้นท่านจะเอาไปตั้งไว้ที่ไหน
 ก็อยากจะให้รัฐบาลได้มีโอกาสชี้แจงว่าคำอภิปรายสองครั้งนี้มีตรงกันไหม มันถูกต้องกันไหม
 โดยรัฐบาลเดียวกัน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรชุดเดียวกัน ครั้งหนึ่งกฎหมายของคุณเทพฯ ต้อง
 ตกไปโดยการหยิบยกเอาวาระอื่นขึ้นพิจารณา นี่คือความสำคัญของกฎหมายพรรคการเมืองที่ฝ่าย
 ด้านเสนอเข้ามา แสดงให้เห็นว่ากฎหมายฉบับนี้หาสาระมิได้เลย โดยสมาชิกข้าพเจ้าจำได้ว่า
 ท่านผู้มีเกียรติแห่งประจวบคีรีขันธ์ เป็นคนเสนอขอให้ผ่านไป ที่ประชุมยกมือด้วยเห็นด้วย ต่อมา
 ในการเสนอกฎหมายของคุณเผด็จฯ จีราภรณ์ เราได้มีการโต้แย้งอย่างมากในเรื่องนั้นก็เป็นที่
 โต้เถียงเสียงตามเคบ เป็นอันว่าสมาชิกส่วนมากดูเหมือนจะยอมว่าท่านลงมติเห็นพ้องต้องกันว่า
 กฎหมายพรรคการเมืองนั้นเราไม่จำเป็นต้องออก มาตรา ๒๒ แห่งรัฐธรรมนูญเราตั้งพรรค
 เมืองกันได้แล้ว ตั้งเมื่อไรก็ได้ แต่ว่าอย่าให้มีหลักกฎหมายหรือว่าเป็นการภายใต้บังคับ
 ของกฎหมายแล้วก็ได้ เมื่อเป็นปัญหาอย่างนี้ ขณะนี้เราเสนอกฎหมายมาในรูปพระราชบัญญัติ
 ฝางนี้ รัฐบาลก็หวังที่จะแถลงให้สภาได้เห็นว่าเขาไม่ท่านเปลี่ยนใจ เป็นอย่างนั้น เป็นอย่างนี้
 หรือว่าการเสนอกฎหมายนั้นแล้วแต่อาวรณ์ ที่ข้าพเจ้าจะพูดถึงว่าในเรื่องหลักการของกฎหมาย
 ฉบับนี้

เหตุผลของร่างนี้นั้นได้อ้างมาตรา ๒๖ ฉะนั้นอันสำคัญในเรื่องนี้ก็มียู่ที่ว่า พยายามหาความหมาย
 เรื่องการตั้งพรรคการเมืองนี้ได้เขียนร่างหนักไปในทางควบคุมและบังคับแล้วละก็
 มันจะขัดกับมาตรา ๒๖ และกฎหมายนี้ก็จะเป็นโมฆะไป เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าก็จึงวงวนว่าถ้า
 หากว่าท่านกรรมาธิการนี้ซึ่งเข้าใจว่า ไม่มีพวกข้าพเจ้ารวมอยู่ด้วยเลย ก็อยากจะให้ตั้งข้อสังเกต
 ไว้ว่า ถ้าหากว่าจะมีการแก้ไขก็ตาม ขอให้พยายามแก้ไขทุกมาตราหรือจะส่วนหนึ่งส่วนใด
 ของมาตราใดก็ตาม คือสรุปรวมความแล้วว่า ถ้าหากขอให้ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้อ่าให้มีปัญหา
 ในเรื่องที่จะควบคุมหรือบังคับเท่านั้น คือถ้าไม่เช่นนั้นจะเกิดเป็นปัญหาในเรื่องนี้ขึ้น มันจะขัด
 กับมาตรา ๒๖ อันที่จริงในเรื่องเหตุผลแล้วก็จะเห็นได้ว่าเหตุผลในกฎหมายฉบับนี้บอกไว้ เพื่อให้ได้
 ไปในไปอย่างระเบียบเรียบร้อย อันที่จริงก็พูดไว้กว้าง ๆ อย่างนั้นแหละ ระเบียบเรียบร้อยก็ไม่รู้
 ก็ไปเรียบร้อยไปในทางควบคุม ถ้าหากว่าเราจะพิจารณาฎามาตรา ๔ ก็คือ มาตรา ๖ - ๗ - ๘ -
 ๑๐ ๑๑ อะไรพวกนี้ มันเรื่องการบังคับและการควบคุมทั้งสิ้น เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าใครจะวงวน
 คณะกรรมาธิการนี้ คือว่าอยากจะขอให้พยายามที่จะแก้ไขกฎหมายฉบับนี้ อ่าให้มีปัญหาที่จะต้อง
 แก้ไขกันในอนาคตว่ากฎหมายฉบับนี้เป็นการควบคุม เป็นการบังคับ ซึ่งจะเป็นผลทำให้ขัด
 กับมาตรา ๒๖ ของรัฐธรรมนูญ อันที่จริงการร่างกฎหมายฉบับนี้ ข้าพเจ้าเห็นว่าถ้าหากว่าเราร่าง
 ในรูปของพระราชบัญญัติเช่นพรรคการเมืองนี้ เราร่างได้เหมือนกัน แต่ว่าต้องร่างในทางที่จะให้
 ขัดแย้งกับพรรคการเมือง ไม่ใช่ร่างมาในทางควบคุม ในทางบังคับ ถ้าหากว่าร่างมาในทางที่จะ
 ขัดแย้งกับพรรคการเมืองแล้ว ละก็กฎหมายฉบับนี้ก็ผ่านได้ทีเดียว โดยไม่ขัดต่อมาตรา ๒๖
 ของรัฐธรรมนูญได้ เพราะฉะนั้นนี่เป็นข้อสังเกตที่ข้าพเจ้าขอเรียนไว้ว่า ถ้าหากว่าคณะกรรมาธิการ
 ไม่ปรารถนาพิจารณาในเรื่องนี้ไว้ด้วย อย่างไรก็ตามเสียขอให้มาตรา ๒๖ ของรัฐธรรมนูญนี้ได้อยู่ในมือ
 ของท่านในระหว่างพิจารณาอยู่ตลอดไปจนกว่าจะเสร็จการประชุม นี่เป็นข้อสำคัญและข้อที่ประการ
 สำคัญที่ท่านบอกกว่าฝ่ายค้านเคยเสนอกฎหมายมาอย่างกฎหมายของคุณเดวิดจี้ ๆ นี่เสนอเป็นกระดาน
 ขัดแย้งมาอย่างนี้ อันที่จริงคุณเดวิดจี้ ๆ เสนอเป็นกระดานเปล่าจริง แต่ว่านโยบายของเรา

๑/๑/

1. ในร่างกฎหมายเสนอสภาในขณะนี้เรามุ่งถึงว่าจะให้รัฐบาลนี้ใครร่างกฎหมาย โดยกรมกษัตริย์
 2. ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญทางกฎหมาย ท่านก็ยอมรับอยู่แล้วว่า ถ้าหากว่าร่างกฎหมาย
 3. พระรศการเมืองหนักไปในทางควบคุมและบังคับแล้ว มันก็ขัดต่อรัฐธรรมนูญ เพราะฉะนั้นเราต้อง
 4. ชำระว่า ขอให้ร่างกฎหมายนี้หนักไปในทางว่า ให้ประ โยชนกับพระรศการเมือง เพราะเหตุว่า
 5. มีร่างกฎหมายเป็นประ โยชนกับพระรศการเมืองแล้ว วิธีการต่าง ๆ ของพระรศการเมืองก็เป็น
 6. ความเรียบร้อย ผลที่สุดก็ไต่กับส่วนรวมที่ข้าพเจ้าตั้งข้อสังเกตอย่างนี้ เกี่ยวกับปัญหาว่า
 7. ว่าขอประเด็นว่ามันจะขัดหรือไม่ขัด มาตรา ๔ - ๕ - ๗ - ๘ - ๙ - ๑๐ พวกนี้เป็นข้อ
 8. สังเกตอย่างหนึ่งที่ข้าพเจ้าไม่พูดรายละเอียด ~~ซึ่งขัดกับรัฐธรรมนูญ~~ ที่เกี่ยวกับมัน
 9. ขัดหรือไม่ขัด ซึ่งข้าพเจ้าเห็นว่ามาตราที่ข้าพเจ้ากล่าวว่ามันหนักในทางบังคับและควบคุม
 10. ภายประการ เพราะฉะนั้นก็อาจจะเห็นว่าร่างนี้ก็น่าจะไปอย่าง ~~ที่~~ เรียกว่าเป็นของธรรมดา แต่
 11. ข้อสังเกตไว้ในโอกาสต่อไปด้วย ข้าพเจ้าสนใจในคำอธิบายของท่านมาก ๆ มีอยู่
 12. ประการ คือว่าประการแรกนั้น ท่านได้พูดถึงเรื่องมรรยาทของฝ่ายค้านนี้ แต่ข้าพเจ้าก็ไม่ใช่ว่า
 13. ไม่ชอบหรือ คือข้าพเจ้าพูดไปทางหนึ่ง คือ ท่านพูดออกมาว่าถ้าหากว่าร่างกฎหมายของฝ่าย
 14. ค้าน ถ้าเป็นการขัดคอน โยบายของรัฐบาล ก็ไม่มีทางจะรับได้ ถ้าสมมติว่าข้าพเจ้าร่างกฎหมาย
 15. แล้วก็สมมติว่ามันคงช่วยตน โยบายรัฐบาลอย่างนี้ ปัญหาว่าท่านจะรับร่างของข้าพเจ้าไป
 16. วิจารณ์ไหม หรือว่าจะรับหลักการใหม่ อย่างเห็นกันว่าร่างของข้าพเจ้าในวัน-สองวันนี้จะ
 17. ก็ว่าจะยกฐานะของกองการ เทศบาลขึ้นเป็นกรม ซึ่งใคร ๆ เห็นพ้องด้วยทั้งสิ้น แม้ถึงใน
 18. ประมุขมนตรีของนายกเทศมนตรีทั่วประเทศ ก็เห็นสมควร ให้ยกฐานะของกองการ เทศบาลขึ้นเป็น
 19. หนึ่งมันก็ถูกต้องกับ โยบายของรัฐบาล เพราะเหตุว่าพระรศการเมืองนั้นเราอาจจะมัน โยบาย
 20. หนึ่งพ้องกันก็ไต่อย่างนี้เป็นต้น ข้าพเจ้าต้องการส่งเสริมเทศบาล ต้องการให้รากฐาน
 21. หนึ่งโดยเราก็คือขึ้น และแน่นอนเห็นขึ้น ข้าพเจ้าก็ส่งเสริมฐานะของทุกกองการ เทศบาลนี้ให้เป็น
 22. หนึ่งกับปัญหาว่าท่านจะเอาหรือไม่เอา และอีกประการหนึ่ง นี้ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ก็ดี รวม

๑. ออกถึงรัฐมนตรี กิติ มาตรการค้าขายได้อย่างออกหน้าออกตาดี ข้าพเจ้าได้เสนอกฎหมายขึ้นมา
 ๒. กฎหมายว่าด้วยพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน ซึ่งรวมทั้งรัฐวิสาหกิจด้วย คือห้าม
 ๓. ได้เป็นเจ้ากรรมการหรือว่า เป็นกรรมการ ในทางหุ้นส่วนบริษัทใด ๆ ทั้งนี้ก็เพื่อสนองนโยบาย
 ๔. ของรัฐบาล โฉมที่โกลน ก็คิดว่าแม้ถึงว่ารัฐบาลจะไม่เอาร่างของข้าพเจ้าก็ตาม แต่ว่า
 ๕. ข้าพเจ้าเห็นหรือนโยบายของข้าพเจ้าในขณะนี้ แม้ถึงว่ายังไม่มีการเมืองก็ตาม มีเพียงข้าพเจ้าต้อง
 ๖. อยู่อย่างนี้ รัฐบาลจะเอาหรือไม่เอา นี่ข้าพเจ้าตั้งข้อสงสัยแก่คอบ้างนี้ ถ้าหากว่าเป็นไปตามความ
 ๗. เห็นที่ท่านนายก ๆ ทุกแล้วละก็แสดงว่าผลจะดีจะต้องกับนโยบายรัฐบาลหรือไม่ก็ตาม เป็นอันว่า
 ๘. ข้าพเจ้าทั้งสิ้น อันที่จริงในเรื่องการเสนอกฎหมายของฝ่ายค้านก็ดี หรือว่ารัฐบาลเสนอพระราช
 ๙. บัญญัติพรรคการเมืองเข้ามาในขณะนี้ก็ดี ก็เรียกว่าเป็นการเสนอต่อพ้องกันมาอยู่ ๓ คราวอยู่
 ๑๐. แล้ว หากมองว่ากฎหมายพรรคการเมืองนั้นไม่ใช่ของฝ่ายใดเป็นของส่วนรวม เป็นของประชาชน
 ๑๑. ข้าพเจ้าไม่เถียง เพราะเหตุว่าถ้าหากว่าภายใต้มาตรา ๒๕ แล้วเราก็ชอบที่จะตั้งพรรค
 ๑๒. พรรคในการตั้งพรรคการเมืองได้ แต่ว่าในการที่จะให้สำเร็จมาเป็นพระราชบัญญัติพรรค
 ๑๓. เมืองได้นั้น ก็อยู่ที่รัฐบาล เพราะฉะนั้นก็รัฐบาลนี่ก็เป็นเจ้าของร่างนั่นเอง ไม่ใช่ของฝ่ายค้าน
 ๑๔. น.

นายสุพงษ์ ตรีรัตน์ (จำนนวิ) : ผมตั้งใจมาเดี๋ยวนี้แล้วว่าจะมาสนับสนุน

๑. พระราชบัญญัติพรรคการเมืองให้เต็มที่ ทั้งนี้ก็เพื่อเห็นแก่ประชาชนผู้คนที่ตั้งพรรคการเมือง เพื่อ
 ๒. สถานพม่าต่างประเทศชาติสืบไป และสิ่งที่ประการหนึ่งก็ด้วยความเห็นใจเพื่อนสมาชิกฝ่ายค้านซึ่ง
 ๓. ปรารถนาคือผมเองว่า หลังจากที่ทางรัฐบาลไม่รับหรือที่ประชุมนี้ไม่รับร่างพระราชบัญญัติพรรค
 ๔. เมืองในคราวที่แล้ว - ไปว่ามีสิทธิที่จะตั้งได้ก็ตามมาตรา ๒๕ นั้น แต่พรรคท่านฝ่ายค้านเหล่านั้น
 ๕. ถ้าไปประชุมเกรงว่าจะเป็นการสมุทสนทนาอย่างนั้น จะเป็นการผิดตามมาตรา ๑๐๘
 ๖. ๗. ๘. ๙. ๑๐. ๑๑. ๑๒. ๑๓. ๑๔. ๑๕. ๑๖. ๑๗. ๑๘. ๑๙. ๒๐. ๒๑. ๒๒. ๒๓. ๒๔. ๒๕. ๒๖. ๒๗. ๒๘. ๒๙. ๓๐. ๓๑. ๓๒. ๓๓. ๓๔. ๓๕. ๓๖. ๓๗. ๓๘. ๓๙. ๔๐. ๔๑. ๔๒. ๔๓. ๔๔. ๔๕. ๔๖. ๔๗. ๔๘. ๔๙. ๕๐. ๕๑. ๕๒. ๕๓. ๕๔. ๕๕. ๕๖. ๕๗. ๕๘. ๕๙. ๖๐. ๖๑. ๖๒. ๖๓. ๖๔. ๖๕. ๖๖. ๖๗. ๖๘. ๖๙. ๗๐. ๗๑. ๗๒. ๗๓. ๗๔. ๗๕. ๗๖. ๗๗. ๗๘. ๗๙. ๘๐. ๘๑. ๘๒. ๘๓. ๘๔. ๘๕. ๘๖. ๘๗. ๘๘. ๘๙. ๙๐. ๙๑. ๙๒. ๙๓. ๙๔. ๙๕. ๙๖. ๙๗. ๙๘. ๙๙. ๑๐๐.

ที่สนับสนุนนโยบายรัฐบาลนี้ เราประชุมกันโดยเปิดเผย แต่ว่าทางฝ่ายค้าน^{ของ}เราไม่สามารถจะ
 สัมภาษณ์ เราที่รู้สึกเสียใจด้วย ที่เขาไม่กล้าประชุมซึ่งตามรัฐธรรมนูญนั้น เขามีสิทธิที่ประชุมได้
 โดยเสรี แต่ว่าเมื่อเขาไม่กล้าประชุมเช่นนี้ก็ เป็นโอกาสพอที่ที่ทางรัฐบาล เสนอกฎหมายฉบับนี้ขึ้นมา
 พร้อมทั้งทำหนังสือทั้งหลายโดยปริยายกันในสภานี้ก็ เห็นว่าอยากจะรับหลักการด้วยกัน ทั้งนี้มา ถึง
 ถึงความราบละเอียดเท่านั้น เพราะฉะนั้นเมื่อเขาจะออกกฎหมายให้ซึ่งเป็นการว่าแม้จะเขียนไป
 ทุกรูปใคร ๆ ที่จะแปรญัตติท่านนายกรัฐมนตรีก็รับรองว่ารัฐบาลไม่ขัดข้อง ก็คิดว่าเราคงจะเขียน
 กฎหมายพรรคการเมืองนี้ในที่ประชุมกรรมาธิการ ได้สวยสดงดงามทีเดียว ขอให้ช่วยกันแปรญัตติ
 ที่ทำจะเป็นไปได้อย่างนี้ก็จะ เป็นผลดีแก่ทุกฝ่าย และท่านว่าท่านไม่กล้าประชุม แต่คราวที่ท่านเกิด
 ขึ้นขึ้นมา แล้วคราวหลังท่านจะว่าไม่ได้ เพราะอย่างใด ๆ เราก็ได้ช่วยกันจะเขียนพระราช
 บัญญัติการเมืองออกไปทั้ง ๆ ที่ไม่จำเป็นจะต้องออก แต่เมื่อท่านประชุมไม่ได้ ก็ด้วยความเห็นใจ^{ของผู้}
 ทางนี้ เราก็อยากจะสนับสนุนให้ออกไป ๆ แล้วก็ไปเขียนส่วนการร่างรายละเอียดต่าง ๆ นั้น
 ก็ไม่ได้มากมายนัก และก็คิดว่าถ้าเราแก้ไขให้รัดกุมแล้วก็คงจะเป็นไปได้ ส่วนในข้อความ
 ที่ก่อนสมาชิกผู้มีเกียรติเกรงว่าเราจะเขียนข้อความตั้งแต่มาตรา ๕ มาตราอะไรไปจะเป็นการ
 ขัดรัฐธรรมนูญนั้น ก็คิดว่าถ้าเราจะบัญญัติข้อยกเว้นหรือข้อยกเว้นอะไร ใบบ้างก็คงจะไม่ขัดแต่
 ไรทั้งนี้ เพราะว่าเสรีภาพตามมาตรา ๒๖ นี้^{ก็}ได้ไปออกพระราชบัญญัติการพิมพ์ เราก็
 ไปออกพระราชบัญญัติอะไรต่าง ๆ มาหลายฉบับ แล้วก็ยังไม่ขัดคืออยู่แล้ว ก็ไหน ๆ เรา
 สนับสนุนมาแล้วก็อยากจะเสียดล่าวถึงท่านสมาชิกผู้มีเกียรติของข้าพเจ้าอีกผู้หนึ่ง ซึ่งคราวที่
 ท่านเป็นผู้เสนอร่างพระราชบัญญัติแก้กราวนี้พอจะให้ท่าน ท่านก็เกิดไล่ตัวขึ้นมาบ้าง ผมงู ๆ
 ออกเห็นว่าท่านจนแก่พอสมควร คือว่าไม่ใช่ออนจนเกินงาม ความจริงในส่วนตัวท่านนั้น เมื่อ
 เกิดนั้นหาส่วนโค้งที่ไหนไม่ได้เลย ความจริงท่านควรจะมีอยู่แล้ว ท่านว่าในหลักการนี้
 หลักการเขียนไว้ข้างนอกว่าจะให้มีความมั่นใจในการตั้งพรรคการเมืองนี้ แล้วท่านก็คิดว่า

ข้าพเจ้าเลขาธิการ กิติ หังหัวหน้าพรรคกิติ ตลอดจนสมาชิกทุกคนในควรว จะเป็นคนรับผิดชอบ ส่วน
 ข้าพเจ้าในการมาจดทะเบียนนี้ ผมก็ไต่เป็นท่านนายกรัฐมนตรีท่านใดกล่าวแล้ว ความจริงควรวจะจก
 อยู่ที่มีภาคไทย แต่การขั้วของอุทธรณ์นั้นผม เห็นว่าควรวจะไปอุทธรณ์เสียทางศาล มันก็จะเป็นการสิ้น
 ใจ เราคิดว่าศาลนี้จะให้ความยุติธรรม แต่ว่าถ้าเราจะเอาในชั้นต้นจะจดทะเบียน เราเอาไป
 ให้จดทะเบียนเสียที่ศาลยุติธรรมเสียแล้ว เกิดศาลไม่ยอมรับขึ้นมา เราจะบอกว่าศาลไม่ยุติธรรม
 เพราะฉะนั้นศาลเราควรวจะเอาไว้ในลำดับหลัง เพราะศาลเป็นฝ่ายตุลาการ ส่วนทางมหาดไทย
 เป็นฝ่ายบริหาร เมื่อจะจกมันต้องเอาไปจกที่ฝ่ายบริหาร เมื่อเราเห็นว่าผู้ไม่ยุติธรรม เราก็
 ไปอุทธรณ์หรือเราไปร้องต่อศาลซึ่งเป็นฝ่ายตุลาการ ซึ่งเราแยกอำนาจนิติบัญญัติตามรัฐธรรมนูญ
 ไว้เด็ดขาด ดังนั้นก็เป็นกรถูกของ ผมว่าเราอย่าเพิ่งเอาไปให้ศาลในชั้นต้นเลย เพราะว่าศาล
 นี้ทำถูกต้องอยู่แล้ว แล้วก็คิดว่าเมื่อท่านนายกรัฐมนตรืท่านบอมอบ้างนี้ ถึงเวลาไปประชุมกรรมการ
 ฎีกาที่ขอได้ โปรดช่วยกันแปร ฎีกาช่วยกันแก้ เราก็คิดว่าร่างพระราชบัญญัติพรรคการเมืองนี้คง
 จะออกไปโดยสมบูรณ์แบบที่เดี๋ยว ผมคิดว่าเราอภิปรายล้วนแต่จะสนับสนุนหลักการมากับกันทั้งนั้น
 อดคิดว่าท่านผู้มีเกียรติทั้งหลายคงจะรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้

นายบุญคุ้ม จันทศรีสุริยวงศ์ (อุตรธานี) : ท่านประธานในการที่ท่านนายก
รัฐมนตรี เสนอกฎหมายฉบับนี้ เข้ามาสู่สภานั้น ข้าพเจ้าในนามของประชาชนผู้หนึ่งก็ขอแสดงความ
ขอบคุณและรู้สึกยินดี เพราะว่าอย่างน้อยถึงที่สุดแล้วแม้ว่าพวกเขาจะนำคำนี้จะไม่ยกมือให้
ก็เป็นการต่อสู้แย่งชิงว่าในการที่ท่านนายกรัฐมนตรีได้เห็นว่าจากใจว่าจะนำประเทศไทย
นี้ไปสู่ประชาธิปไตยอันสมบูรณ์

ผู้ทำการแทนประธานสภาผู้แทนราษฎร : ท่านหรือผู้สนับสนุน

นายบุญคุ้ม จันทศรีสุริยวงศ์ (อุตรธานี) : คำตอบ ถึงแม้ว่าพวกเขาจะไม่
ยกมือให้ก็เป็นเรื่องต่อสู้แย่งชิงว่าท่านนายกนั้นจะเป็นประชาธิปไตยจริง ๆ นี่ซึ่งประชาชนก็
ยกมือสาธุ ท่านผู้เป็นประธานฯ ความจริงนั้นนะไม่มีใครเถียงว่ากฎหมายพรรคการเมืองใหม่
ควรจะได้ออกมา แต่ว่าข้าพเจ้าเสียใจที่จะต้องคัดค้านกฎหมายฉบับนี้ของท่านนายกทั้งนี้ก็
เนื่องจากว่าท่านผู้เป็นประธานฯ เจตนารมณ์ของกฎหมายพรรคการเมืองที่จะออกมานั้นเรา
มีความต้องการอยู่ ๒ ประการ

ประการที่หนึ่ง/สื่อนั้น คือเราต้องการเสรีภาพในการที่จะตั้งพรรคการเมือง

ประการที่สองนั้น เราต้องการที่จะให้มีการคุ้มครองหรือรับรองพรรคการเมือง ซึ่งเป็น

พรรคการเมือง ในการที่จะประชุมปรึกษาหารือซึ่งกันและกันเพื่อประโยชน์ของบ้านเมือง

ซึ่งเจตนารมณ์อันสำคัญของกฎหมายพรรคการเมืองนี้มี ๒ ประการนี้ท่านทักกันที่ข้าพเจ้า

ต้องเห็น แล้วท่านไปรื้อร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ของท่านนายกรัฐมนตรี เราจะเห็นว่า

ไม่มีบทบัญญัติมาตราใดเลยที่จะให้ความประสงค์ทั้ง ๒ ประการนี้ได้สำเร็จจุดมุ่งไป

ทั้งนี้ทั้งนั้นขอมิที่จะต้องการเสรีนั้นกลับมีแต่การผูกมัด มีแต่การควบคุม จนพรรคการเมือง

พรรคใดก็ได้ นี่ประการหนึ่ง อีกประการหนึ่งทั้ง ๑๐ กว่ามาตราไม่มีมาตราใดเลย

ที่บัญญัติไว้ให้ความคุ้มครองแก่พรรคการเมืองในการที่จะประชุมปรึกษาหารือซึ่งกันและกัน

เพราะฉะนั้นท้ายที่สุดแล้วข้าพเจ้าจึงรู้สึกว่าจะเสียใจที่จะยกมือให้กับกฎหมายฉบับนี้ไม่ได้

ข้าพเจ้าต้องการ แต่ต้องการอีกลักษณะหนึ่งที่จะให้ความประสงค์ ๒ ประการของประธานนั้น
 ให้สำเร็จไป แต่ว่ากฎหมายฉบับนี้ไม่สำเร็จไปได้ ข้าพเจ้าจึงขอท่าน ท่านผู้เป็นประธาน ๗
 ไม่มีการกล่าวกันมากนัก ท่านนายอภิรักษ์ ท่านผู้แทนราษฎรก็กล่าว ท่านผู้เป็นประธาน
 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ก็กล่าว ว่าในระยะเวลาที่พวกเรามาตั้งในสภานี้ มีกฎหมายพรรคการเมืองนี้
 เข้ามาสู่สภาถึง ๒ ครั้ง แต่ว่าก็ตกลงไป ทั้งนี้ก็เนื่องจากว่าฝ่ายค้านนั้นโดยมารยาทที่ไม่
 ควรจะเสนอกฎหมาย นี่ข้าพเจ้าขอประทานโทษ ข้าพเจ้าเป็นฝ่ายค้านคนหนึ่ง ข้าพเจ้ารู้สึกว่
 มันกระเพื่อมใจข้าพเจ้ามาก ข้าพเจ้าจึงขอกราบเรียนขอแก้ว่า ท่านผู้เป็นประธานว่า
 ท่านเสด็จในกรมจะรับสิ่งอย่างนั้นก็ถามว่าต่างประเทศ เขาถือมารยาทว่าฝ่ายค้านเป็นพรรค
 สวนน้อย ข้าพเจ้าขอเถียงว่า ถึงจะเป็นจริงตามที่ท่านรับสั่ง ข้าพเจ้าขอเถียงว่า สำหรับ
 เมืองไทยเรานั้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งในสภาของเราขณะนี้ยังไม่ถึงที่สุด ยังไม่เป็นการสมควร
 ที่จะนำเอาหลักข้ออย่างนั้นมาใช้ในสภา ท่านประธานคุณเผด็จ ก็ได้ออกมาแล้ว ว่าเรา
 เลือกตั้งในชุดนี้ในการ เป็นผู้แทนครั้งนี้ที่เราไม่ได้พูดได้ไม่ได้ออกแก่ประชาชนถึงเรื่อง
 พรรคการเมืองเลย การเลือกตั้งเป็นไปในแง่ของตัวบุคคลไม่ใช่ได้อ้างถึงพรรคถึงพวก
 เลย เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าขอเรียนว่าพรรคการเมืองที่มากเกิดขึ้นว่า พรรคมันักศิลา
 พรรคกลาง พรรคค้านนั้นมันมาเกิดขึ้นหลัง ท่านประธานเมื่อเป็นผู้แทนแล้วจึงมาเกิดที่
 พรรคเหล่านี้ขึ้น เพราะฉะนั้นท่านจะเอาเรื่องนี้อ้างบอกว่าพรรคฝ่ายค้านมีจำนวนน้อย
 ประชาชนเขาไม่ต้องการนะ ข้าพเจ้าว่าฟังไม่ได้ ในกฎหมายที่นี้ตลอดไปก่อนมีพรรค
 การเมืองไปก่อน แล้วก็มาคอยว่ากัน ข้าพเจ้าก็เห็นด้วย ถ้าท่านไม่เชื่อท่านประธาน ท่าน
 ลองดูสภานี้ แล้วก็ให้ท่านทั้งหลายซึ่งอยู่ในพรรคมันักศิลานี้ไปบอกหาเสียงกับราษฎร
 ว่าเป็นฝ่ายสนับสนุนรัฐบาลมาแล้ว และจะสนับสนุนต่อไป แล้วฝ่ายข้าพเจ้าบอกว่าข้าพเจ้า
 เป็นฝ่ายค้านมาแล้ว และจะค้านต่อไป แล้วดูซิในสภานี้จะเข้ามาตั้งในสภาใหม่มากกว่ากัน นี่
 ข้าพเจ้าพูดตามความจริง เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าว่าเรื่องนี้ควรจะแก้ไขเสียดีกว่า

พูดมากไปเลย ยิ่งพูดมากยิ่งขาดทุน ผู้ที่ขาดทุนคือท่านนายกและเสด็จในกรมผู้แหละ ไม่ใช่ใครอื่น แล้วอีกอย่างหนึ่ง ท่านผู้เป็นประธานข้าพเจ้าก็ได้มีท่านผู้แทนราษฎร ท่านใดที่ฟังกล่าวขึ้นมาว่า เรื่องพรรคเรื่องพวกนี้พรรคฝ่ายค้านมีจำนวนน้อยไม่ควรจะมาเสนออย่างนั้นอย่างนี้ แล้วท่านบอกว่ามีฝ่ายค้านมาขอรองแก่ผู้แทนราษฎรนี่นะ ขอให้เป็นที่หน้าแล้วท่านบอกว่าท่านผู้แทนราษฎรทำมากกว่าท่านไม่มีเงิน ท่านผู้เป็นประธานข้าพเจ้ารู้สึกว่าได้เห็นใจผู้แทนราษฎรในตัวเอง เผื่อความแล้ว ข้าพเจ้าเห็นว่าท่านผู้แทนราษฎรนี่นะเล่นการเมืองไม่ถูก ท่านอาศัยเงินเป็นพระเจ้า ข้าพเจ้าเข้าใจอย่างอื่นไม่ได้เมื่อท่านพูดมาอย่างนั้น ข้าพเจ้าก็ต้องเข้าใจอย่างนั้น แล้วข้าพเจ้าขอเรียนท่านประธานให้กระชับพูดท่านผู้แทนราษฎรก็บอกว่า คนอย่างท่านผู้แทนราษฎรมีเงินก็ร้อยล้านข้าพเจ้าก็ไม่เข้า ข้าพเจ้าก็ไม่เอาทวย

~~คนอย่างผู้แทนราษฎรผู้ทรงคุณวุฒิเอาเงินมาครอบงำชาติเขาก็ไม่เขา เขาจะเอาเงินเอาทอง....~~

ผู้ทำการแทนประธานสภาผู้แทนราษฎร : นี่ ๆ เคียว เข็ม่อนจะเริ่มใหม่โรงกันอีกแล้ว ว่าในประเด็นของเราคิดว่า โต้ตอบกันอีกเคียวผมไม่ให้คนเคียวคุณสมศักดิ์จะลุกขึ้นตอบเอง

นายบุญคุ้ม จันทศรีสุริยวงศ์ (อุดรธานี) : เขาว่ามาท่านประธานฯ ก็คือว่าไป นั้นแหละท่านประธานฯ คือว่าพูดมาอย่างนั้น ข้าพเจ้าก็ขอเรียนเสียว่าความจริงพรรคฝ่ายค้านมีไม่กี่คน ท่านประธานฯ ข้าพเจ้ารู้จักทุกคนแล้วก็ได้เห็นใจด้วย เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าว่าท่านพูดเอาเองมากกว่า ท่านผู้แทนราษฎร....

ผู้ทำการแทนประธานสภาผู้แทนราษฎร : สภาให้ความยุติธรรมอยู่แล้วในการที่จะเสนออะไร ท่านก็เห็นอยู่แล้วเราก็พูดกันได้ เราก็เสนอกันได้ นี่ก็เป็นความดีที่ท่านพูดตรงๆ อย่างนั้น ท่านก็ไม่ได้เคียดขาดลงไปว่าทำไม่ได้ แล้วเรามาแก้กันมาก แล้วเรื่องนั้นขอให้ไปอย่างอื่น ๆ

นายบุญคุ้ม จันทศรีสุริยวงศ์ (อุดรธานี) : ควรที่ท่านประธานฯ จะให้ความเป็นธรรมแก่ผู้มีผู้พูดมาที่ขอพูดไปบ้าง แล้วพูดมาอย่างนั้น ในฐานะที่ข้าพเจ้าเป็นฝ่ายค้านผู้หนึ่งข้าพเจ้าก็ทำไม่ได้เหลือเกินที่จะคงแก้ แล้วข้าพเจ้าขอเรียนท่านประธานฯ ว่าไม่ใช่ข้าพเจ้า และไม่มีฝ่ายกันคนใดที่จะพูดอย่างนั้น เราทุกคนถือว่าเรามีเกียรติยศมากในการที่ตน ๒๐ ล้าน ได้มีโอกาสมาฝังในสภาผู้แทนราษฎร เขาเลือกเข้ามาเพียง ๑๒๓ คน คน ๒๐ ล้านเรามีแต่พวกเรานี้แล้ว ๑๒๓ ที่ ประชาชนเขาเลือกตั้ง เขามาแทนเขาแล้วเรารักษาเกียรติยศไว้ เราจะไม่ทำการใด ๆ อันเป็นจริงว่าเราขายตัวโดยไม่มีเหตุผล นี่ขอกราบเรียนท่านประธานฯ อย่างนี้ เพราะฉะนั้นเราขอให้ท่านประธานฯ ได้ชี้แจงถึงท่านผู้แทนราษฎร ให้เข้าใจเป็นที่ถ่วงแต่ช่วยว่า ถ้าหากเราทำอย่างท่านผู้แทนราษฎรว่านั้น นอกจากจะเป็นการทรยศต่อตัวเองแล้ว ข้าพเจ้าถือว่าเป็นการทรยศต่อ ^{ของ} _{ราษฎร} ด้วย พวกเราทั้งหลายจึงเป็นฝ่ายค้านทำไม่ได้

หลวงอรรถพรพิศาล (ตราด) : ท่านผู้เป็นประธานฯ ฝ่ายค้าน....

นายสมศักดิ์ สมบูรณ์ทรัพย์ (ราชบุรี) : ขอประธานโฆ ภาระผมไม่ได้มาคัดความยาว ^{ว่า} _{ความ} ยืด ค้วยมรยาท ท่านผู้เป็นประธานฯ เพื่อเป็นกรรม เขาเน้นหลายครั้ง คุณเคยยกถ้าผม

นี่ก็ ยังอายุประวัติศาสตร์ชั่วลูกชั่วหลานเอง ผมไม่ก็กละหรือครับ เชื่อเกียรติของผมเองจะ
เพราะคิดเห็น ท่านผู้ประธานผู้ทรงธรรม ท่านประธานผู้ให้ความยุติธรรมต่อสภานี้ คุณหลวงขลุ่ย
เห็นใจครับ แล้วเกี่ยวกับหลวงขลุ่ยเพื่อความ เป็นธรรม นี่ข้าพเจ้าพูด ชอบพระคุณคุณหลวงนะครับ

หลวงอรุณพรพิศาล (ตราด) : แล้วแต่ประธาน ฯ

นายสมศักดิ์ สมบูรณ์ทรัพย์ (ราชบุรี) : สตรีขอขอบคุณมากครับ สภานี้ได้ให้ความเป็น
ธรรมแก่ข้าพเจ้า ประเด็นได้ข้อพิพาท คงยังไม่ตกดินเรามาได้กันจนกว่าได้ สภานี้ได้ช่วยเหลือ
ให้มาสู่แสงสว่าง ท่านประธานผู้ทรงเกียรติและท่านสมาชิกที่รักและเคารพทั้งหลาย....

ผู้ทำการแทนประธานสภาผู้แทนราษฎร : นี่ใจเย็น ฯ

นายสมศักดิ์ สมบูรณ์ทรัพย์ (ราชบุรี) : เป็นครับ สภานี้การที่เราได้มีเกียรติได้เลือก
ขึ้นมาเป็นผู้แทนราษฎรอย่างน้อยก็แสนห้าหมื่น มีประชาชนพร้อม หลังหรือความรัฐธรรมนุญก็เป็นตัวแทน
ของประชาชนทั้งชาติ เราจะทำอะไร ก็ต้องช่วยช่วยเหลือ ข้าพเจ้าคิดใจมาจากความที่รัฐบาลได้เสนอ
ร่างพรกการ เมืองขึ้นมา และได้มีท่านผู้เกียรติกล่าวสนับสนุนและท่านสมาชิกผู้เกียรติได้กล่าวคัด
ค้าน เหตุผลได้หักกลับสมกันทั้งท่านผู้เกียรติทั้งหลาย ได้ทั้งทั้งสมาชิกและบุคคลภายนอก และจุดใน
รายงานการ ประชุมแล้วก็รู้สึกว่าค้างมีเหตุมีผลด้วยกันทั้งนั้น แต่เหตุผลที่ยังขาดการ ประเด็นสำคัญ
มีอยู่อีกสองประการ เท่านั้น ซึ่งร่างพระราชบัญญัติพรกการ เมืองอันนี้จะสมบูรณ์เรียบร้อยสมบูรณ์
มีการ เปรียบเทียบประชาชนทั้งประเทศชาติเป็นส่วนใหญ่ ดังคำของท่านนายกรัฐมนตรี เหตุผลสำคัญที่
ไม่มีใครแก้ค่าของฝ่ายค้านซึ่งนำซึ่งที่สุดก็คือข้าพเจ้าขอประธาณอภัยที่จะต้องกล่าวอ้างว่า เป็นตัว
ของคณะประสิทธิ จุดละเถย ท่านผู้ในส่วนตัวข้าพเจ้ารักกับนี้ก็ เพราะเคยเป็นอดีตผู้พิพากษา
นี้ได้กล่าวอ้างอย่างน่าฟังมากกว่า พระราชบัญญัติพรกการ เมืองนี้เหตุผลที่ได้เสนอมาสองครั้ง
ครั้งแล้วจึงยังไม่รับ และได้กล่าวอ้างว่า ไม่ถึงตามองแค่ในทางดี เนิมจะอุปประหนึ่งว่ากล่าว
ฟ้องนายพลตำรวจเอก เผ่า ศรียานนท์ นั้นจะเป็นการขัดกันภัยของท่านจอมพล ป. พิบูลสงคราม

ผู้ทำการแทนประธานสภาผู้แทนราษฎร : เอาเฉพาะที่เขาว่า ประเด็นที่จะแก้กัน

นายสมศักดิ์ สมบูรณ์ทรัพย์ (ราชบุรี) : ไต่ถาม มีนสองประเด็น นี่ประเด็นแรก อันนี้
เพื่อสาธิตรับ อันนั้นเรื่องส่วนตัว เมื่อก่อนถึงเล็กน้อย แม้แค่จะตะแคง จะยิงหรือจะกำแม่ผม เมื่อก่อน
ว่าไม่สำคัญ เรื่องของชาติสำคัญกว่า....

ผู้ว่าการแทนประธานสภาผู้แทนราษฎร : เป็นอะไรๆ เขาก็มีแล้ว คิดแล้วว่าจะเป็นเช่นนี้

นายสมศักดิ์ สมบูรณ์ทรัพย์ (ราชบุรี) : ให้ผมพูดเรื่องของตัวเองเสีย ๒ นาทีครับ ประ
เด็นนี้ เรื่องเกิดกับผมไม่ใช่เรื่อง โลกคราหน้า ผมจะคุยได้ว่าในสภาผู้แทนราษฎรนี้ผมเกือบจะเป็นคน
ที่หมดที่สุด ผมเล่นการเมืองสองเล่นถึง....

ผู้ว่าการแทนประธานสภาผู้แทนราษฎร : ผมขอให้คุณพูด คุณพูดเถิด พูดใหม่ได้เรื่อง
ไต่ถามที่จะไต่ตอบกันทันที

นายสมศักดิ์ สมบูรณ์ทรัพย์ (ราชบุรี) : ไต่ถาม ขอขอบคุณมาก ผมขอกราบด้วยความที่
ท่านให้เป็นที่ในวันนี้ สมเกียรติที่ได้เป็นผู้แทนราษฎรแล้ว ที่นี้ทำไมข้าพเจ้าถึงพูดถึงคุณประสิทธิ์
ตลอดเลย นั้น ถ้าหากว่าจะมองโดยผิวเผินว่าเป็นบุคลากร เป็นผู้พิพากษา ก็เป็นแต่ผู้พิพากษาชั้น
ต้น หากว่าข้าพเจ้าจะเปรียบว่าท่านจะเป็นผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ได้ก็อยู่กระไรอยู่ หมายถึงว่า
ที่อ้างว่ากล่าวกันว่าเหตุโดยบังเอิญเราจึง ไม่ยอมรับเสนอในสถานที่ รายงานการประชุมมี เหตุ
ที่สมควรสงสัยไม่รับนั้นจะมี ๒ - ๓ นาที มีใ้กล่าวจะไม่เห็นกับร่างพระราชบัญญัติพรรคการเมืองของ
ท่านที่เสนอมา เห็นท่านเองเป็นคน คนอื่นข้าพเจ้าไม่รับผิด แต่ข้าพเจ้ารับผิดขอตัวข้าพเจ้าเอง
พูดว่าพรรคการเมืองนั้นควรต้องมี แต่จะมีกี่คนกี่พรรค เวลาหรือยังและเมือง ไทยจะมีหรือยังสมัย
ที่ออกคล่องกับตัวสอง พระยา นายกรัฐมนตรี ที่กล่าวว่าเมื่อครั้ง กระทั่งเหตุการณ์บ้านเมืองยังดีจึง เคารยิด
ขึ้นมาเวลานี้แสดง ให้เห็นท่าทีของโลกว่าใครก็ตายไปแล้ว ท่านก็ไต่ถาม จึงเหมาะสมควรไหม
"ไปไหนไปไหน" เพราะฉะนั้นเสนอมาด้วยดีเห็นความดีของคนที่เห็นแก่ตัวก็อาจจะว่าพระราช
บัญญัติพรรคการเมืองฉบับนี้เห็นของรัฐบาล นี้เราเอาเหตุผลท่าน ท่านเป็นผู้คนที่ใจกว้างขวาง
สำหรับระบอบรัฐธรรมนูญเมืองนี้ไม่ใช่ของ ผู้ใดคนหนึ่ง ไม่ใช่ของฝ่ายค้าน ไม่ใช่ของฝ่ายสนับสนุน
ที่จะออกกันมานี้เห็นของประชาชนทั้งชาติ นี้ข้าพเจ้าขออุทภาใจของท่านที่เป็นประชาธิปไตย เพราะ

ข้าพเจ้าได้ฟังท่านว่าตั้งแต่ท่านเปลี่ยนแปลงการปกครองของนาจนกร...
ยังเป็นที่ของประชาชนอยู่อย่างหนึ่ง นี่เป็นประเด็นสำคัญที่สภาผู้แทนราษฎรจะเห็นใจไว้ ท่านก็ยังไม่รู้ว่า
อะไร ท่านจะบอกให้ สมศักดิ์มีนโยบายที่นั่น ก็คือว่าเมื่อสมัยเปลี่ยนแปลงการปกครองจาก
สมบูรณาญาสิทธิราชย์ เป็นประชาธิปไตยนั้น ท่านได้รับเกียรติยศจากสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๗
เวลานี้ว่า หากว่าเราได้เปลี่ยนแปลงการปกครองของระบอบประชาธิปไตย...

นายถวิล วัฏฏานนท์ (สุพรรณบุรี) : จะให้คุณสมศักดิ์อธิบายหรือว่าจะให้แก้

นายสมศักดิ์ สมบูรณ์ทรัพย์ (ราชบุรี) : ประเดี๋ยวคุณถวิลอธิบาย

นายถวิล วัฏฏานนท์ (สุพรรณบุรี) : นี่มันอธิบาย ๆ ธรรมดา ๆ / ดีไหมดีกระเรียนนี่ครับ

นายสมศักดิ์ สมบูรณ์ทรัพย์ (ราชบุรี) : แปลว่า ๆ ครับ แกะนี้ เคี้ยวชี่ นี่ความนึกตนเคย

ผู้ทำการแทนประธานสภาผู้แทนราษฎร : นี่ ๆ ประเดี๋ยว พูโธให้เอียงนี่เสมอ ขอ

มีงับข้อ ๗๐ ย้ำขึ้นเสียก่อน เมื่อ ๗/๗ เสียก่อนถึงลูกขึ้นพูด

ร้อยโท พันธ์ วัฒนกลาง (ปราจีนบุรี) : เมื่อขึ้นครบ ท่านประธานผู้ใด แล้วใครลุกขึ้น

ผู้ใดโดยใครรับอนุญาตจากท่านประธาน ๆ

นายสมศักดิ์ สมบูรณ์ทรัพย์ (ราชบุรี) : นี่แหละ ประชาชนเต็มเองว่าความอย่างยาว

คือแต่ก ทั้งประเดี๋ยวก็ได้ ๒ นาที ผมพูดเร็ววันเวลาที่พูด พวกสมาชิกขอเลขบอกว่าคุณพูดช้าดี

เป็นคนที่หนึ่ง มีรองพูดอะไรมีเรีคคอรชี่ทั้งนั้น....

ผู้ทำการแทนประธานสภาผู้แทนราษฎร : สมศักดิ์มี พูโธ ไม่ฟังใครบ้างเลย-คุณ ขอ

ให้เขาประเดี๋ยวเสียทีเถอะ คุณอย่าไม่ไหวมันมากมักเลยมา พูโธ พูดกับพลหม่อมว่าหม่อมคุณคิดน้อย

แล้วก็ไม่เข้าเรื่องของเราซิ เข้าที่พูดแต่ละครับ.

นายสมศักดิ์ สมบูรณ์ทรัพย์ (ราชบุรี) : เป็นเพราะคุณมากท่านประธานผู้คิดขรรรรมที่สุด

ผู้ทำการแทนประธานสภาผู้แทนราษฎร : ข้าพเจ้าขอกล่าวว่าเป็นฝ่ายสนับสนุน แต่ข้าพเจ้าเป็นพรรคกลางนะ ฝ่ายสนับสนุนหาคน เจน

ผู้ทำการแทนประธานสภาผู้แทนราษฎร : ฝ่ายประกอบ เพื่อนรัก ประธานคุณเก่าอยู่อย่างนี้พูดเลย ๕ นาที ๑๐ นาที ประธานไม่ว่า

ผู้ทำการแทนประธานสภาผู้แทนราษฎร : ออกอีก ๕ ๆ สมศักดิ์พูดยังไม่ถึง ๑๕ นาทีสักครึ่ง ๑๐ นาที มาท้วงถึง เปิดประวัติศาสตรคดีได้

803

งานนี้ท่านให้ความเป็นธรรมแก่ภาพเจ้าใหม่ มีมีสติโกลีกันด้วยหลักฐาน ประเดี้ยวข้าพเจ้าจะยอม
 สหทานใด ท่านแพทด้วยเหตุผลท่านอายุตัวลูกชั่วหลาน ไปเอง ข้าพเจ้าไม่ได้ทำอะไรนอกเหนือในสภา
 ภาพเจ้าหญิงไม่ถึง ๑๕ นาที ท่านผู้เกียรติ เออละ เขาประเดี้ยนละกรับ น้แหละให้คิดไว้อีก ที่มี
 งานได้รับเกียรติสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวราชการที่ ๑ ว่า เปลี่ยนแปลงการปกครองมาแล้วจะต้อง
 สอนให้พร รดการ เมือง ทั้งนี้และทั้งนี้ให้เสกสง เสริมร ะบอบประชาธิปไตยขึ้น น้ข้าพเจ้า ได้ฟังจากปาก
 ของ พญา จอมพล ป. ใหญ่สงความ ข้าพเจ้าได้ช่วยการที่ท่านทำอย่างนี้แปลว่าท่านพูดจริงทำจริง
 ได้เสียมาตั้งแต่เปลี่ยนระชาธิปไตยเป็นประชาธิปไตยอย่างนี้ข้าพเจ้ามีถือท่านเป็นส่วนตัว ที่มีเข้า
 สิบระเดี้ยนแล้ว จะเห็นว่าเราโกลีกันมานี้เราก็มอง กับคนละแ่ง คนละมุมคนละตือเดิน ที่มีทำไม่ข้าพเจ้า
 ใจว่าที่สภา ได้รับหลักการครั้งนี้ถึง เพราะสมแล้ว ก็เหตุการบ้านเมืองหนึ่ง สองมวลสมาชิกก็ไม่ได้
 พูดออกมาไม่รับ เสียที่เดียว แล้วสามข้าพเจ้าก็ไม่ได้ว่าอย่างคุณๆแต่ใจ จิวาภรณ์-ว่า เสนอมากระดาก
 ใจเวลานั้นไม่คิด ไม่ได้ว่า นั่นท่านว่าเอง และคำที่นายพลคำจวจเอกแต่ ว่ารับ ว่าให้ทั้ง ไกลั้น นั้น
 สิบละเขาเป็นคนที่จริงข้าพเจ้าชอบ เขาอยู่ชุลหนึ่ง น้ข้าพเจ้าจะเปิดโปงความจริงให้ท่าน เพราะที่นี้
 ความจริงได้ เพราะอะไร เพราะเหตุว่าคล้าย ๆ เป็นการประเดี้ยนว่ายุให้ท่านตั้ง แล้วคำทำ
 ไรไม่ผิด คำจริงคุ้มครอง เราเป็นผู้แหบร าชฎร เรากลับอะไร กลับคล้ายท่านไม่ต้องมาเล่นการ
 ใจอง แต่ไม่มีคนกล้าตั้ง เพราะไม่มีคนจริง ฝ่ายท่านไม่มีคนจริง ที่ข้าพเจ้าจะบอกให้ว่าทำไม
 สภาที่รคนายคอง ประชาธิปไตย เขาเก็บตั้งแล้ว จะจัดระเบียบสองสามวันนั้นแล้ว ดังกลไม่เมื่อ
 ข้าพเจ้ายังกลัวเหลือเกิน แม้ข้าพเจ้าไม่สบายพูดก้าวก้าว ยังกลัวเหลือเกินว่าทำไม ไม่มีคนจริง
 ข้าพเจ้าขอความช่วยเหลือขอคุณแต่ใจเพื่อนรักว่าเป็นคนดีมาก ถ้าเป็นทหารข้าพเจ้ายกให้ท่านเป็นทหาร
 ในฐานที่เลยอยู่พร รชประชาคน น้ท่าน....

ผู้ทำการแทนประธานสภาผู้แทนราษฎร : นายสมศักดิ์ น้ท่านอย่าโหมากนัก คนอื่นเขาก็

นายสมศักดิ์ สมบูรณ์ทรัพย์ (ราชบุรี) : โหมากหรือกรับ และได้ความจริง

ผู้ทำการแทนประธานสภาผู้แทนราษฎร : เป็นสภาของพวกเราหลายคน พูดได้ คุณไม่มีจิต

ที่เวลาที่ได้รับ เขกรายต้นครั้นกระชั้นวันนั้นก็ไม่พูด ต่รายก็ยอม บอกจริง ๆ เขาต้องชี้ ที่
ได้พูดนี้เขาจะเห็นว่าฝ่ายค้านไม่มีเงินนั้นเป็นการซ้ำเจ้ายั่ว ซ้ำเขาเห็นว่าฝ่ายค้านไม่จริง
เป็นคนไม่จริง ซ้ำเขาเจ้งยั่ว เพราะอะไร ^{หรือ}ความของ.... เคี้ยวทาน้ำไต....

ผู้ทำการแทนประธานสภาผู้แทนราษฎร : นี่สมศักดิ์ ๆ คุณไม่นึกเหตุการณ์ ถ้าคุณพูด

อย่างนั้นคนอื่นเขาก็มีปาก มีจิตมีใจ

นายสมศักดิ์ สมบูรณ์ทรัพย์ (ราชบุรี) : เมฆอมนี่นะ คำผม ถ้าผมไม่จริงก็ให้ผมคว่ำ

ไปกลางสภา คุณนั่งก่อนเดี๋ยวนะ

ผู้ทำการแทนประธานสภาผู้แทนราษฎร : โธ่ สมศักดิ์ ไม่รักษาศีลธรรมของสภาเสียเลย

นาย

นายสมศักดิ์ สมบูรณ์ทรัพย์ (ราชบุรี) : ที่เขาเถอะ กราบคืน เคี้ยวพูดด้วยคำผม

ที่ว่าทำไม่ถึงว่า จึงได้ว่าคำของคุณประสิทธิ์ จุลละเกษ ว่าเหมาะสมที่เป็นผู้พิจารณาว่าการออก
กฎหมายนี้ควรจะให้กฤษฎีกาออกกฎหมาย....

ผู้ทำการแทนประธานสภาผู้แทนราษฎร : น้อออกข้อคุณถามนัก เขาขึ้นมาโต้กับคุณทุกคน

นายสมศักดิ์ สมบูรณ์ทรัพย์ (ราชบุรี) : เขาเถอะน่ะ นี่แหละจริง ๑๐ คนก็ไปถ้ว

ผู้ทำการแทนประธานสภาผู้แทนราษฎร : ไม่ใช่อย่างนั้น ไม่ใช่ว่าคุณจะเก่งกาจอะไร
หรือไม่เก่งอะไร เราอย่าไปถ้วถ้ว

นายสมศักดิ์ สมบูรณ์ทรัพย์ (ราชบุรี) : โดยมรรยาท ไม่ออกครั้น ขอประธานลดย

ขอกราบคืนเขาแล้ว เขาคงยอม ท่านผู้เกียรติบอกว่าคุณลอกกฎหมายพรรคการเมือง ยานกฤษฎีกา

ถ้าทำไม่รู้งในเรา ไม่ใช่ลอกกฎหมายด้วย ๆ อย่างนี้เป็นโรงงานผลิตกฎหมาย ๆ นี้ก็

ลอกจากกฤษฎีกา รัฐบาลใช้กฤษฎีกาเป็นมือ แต่ก็ต้องมาเอาคณะรัฐมนตรีพิจารณา คณะรัฐมนตรี

พิจารณาถึง คณะกรรมการนิติบัญญัติ หมายถึงว่าเมื่อก่อน คณะกรรมการนิติบัญญัติยังมี ร้อย

ของสามหมื่นสามครั้ง คณะกรรมการนิติบัญญัติก็เห็นด้วย รัฐมนตรีต้องพิจารณาอีกครึ่งหนึ่งพอเห็นด้วย

ก็เข้าสภาจึงแปรญัตติ เราได้ร้อยกรองห้าพันห้าหมื่น ถัดว่าไม่มีคณะกรรมการนิติบัญญัติ ที่นี้ใครกล่าว

อ้าง เพื่อให้หมกในประวัติศาสตร์ที่สมาชิกยกกว่าพวกกรรมกรนิคมได้เปรียบได้เงินเดือนแล้ว
 ไม่เสียภาษีนั้น ท่านอย่าเข้าใจผิดเลยดีกว่าตัวเราเอง จงดีกว่าคนอื่นเอง เราเสียภาษี เราได้
 เงินมาโดยนี่ยิ่งเพื่อที่เราช่วยออกกฎหมายให้สถานที่ขึ้น หมายความว่า เราได้ใจแรงงานเราแลกกับ
 ภาษีนี้ นี่เป็นประเด็นที่จริง แล้วที่ว่าจ่ายค่าหนี้ที่ค้างเพื่อประเทศชาติก็มี ที่ค้างเพื่อปากคอแตก
 กันก็มี ที่ข้าพเจ้าได้กล่าวว่ามีเงินเล่นได้ ข้าพเจ้าเปิดประเด็นจะให้คนอื่นเอะอะและมีความ
 วิตกกังวลจ่ายค่าบางคนที่ได้เงินสนับสนุนไปเก็บแสนเงินเรี่ยกันขึ้น ไม่แบ่งให้พวกท่าน ที่จ่ายค่าบาง
 คนจึงมาเสนอให้ข้าพเจ้าเป็นหัวหน้าคน เพราะเห็นว่าสมศักดิ์สินไม่มีเงิน การที่พูดว่าไม่มีเงินนั้น
 พูดว่าพวกท่านไม่ยุติธรรม ถ้าหากว่าใครเขาเจ้าผู้ยุติธรรม...

(ผู้ทำการแทนประธานสภาผู้แทนราษฎร เกาะดอน)

ผู้ทำการแทนประธานสภาผู้แทนราษฎร : นี่ สมศักดิ์ ไม่ควรจะพูดอย่างนี้ มันมากมาย

มีสมควร ก็พูดอะไร

นายสมศักดิ์ สมบูรณ์ทรัพย์ (ราชบุรี) : ที่ว่าผู้แทนราษฎรนั้นท่านไม่ว่า ที่นี้จะพูด

บ้าง ๑ ครั้ง ที่นี้เนื่องจากเหตุผลมันเป็นเป็นอย่างนี้

~~พจนานุกรมภาษาไทย~~ ~~พจนานุกรมภาษาไทย~~ ~~พจนานุกรมภาษาไทย~~

~~พจนานุกรมภาษาไทย~~ ที่นี้การ เล่นการ เมืองนั้นไม่ต้องมีเงิน ข้าพเจ้ากลัวชุกไควว่า เมื่อก่อน
ข้าพเจ้าเคยพูดในบ้านมังคลาว่า ในราชบุรีนั้นข้าพเจ้ามีเงินไม่เป็นที่หนึ่งก็ที่สอง ตั้งแต่
ข้าพเจ้าเล่นการ เมืองนี้ ข้าพเจ้ากรวยสามานด้วย ต่อหน้าเสวตรจักรว่า เวลานี้ข้าพเจ้า
เป็นคนจนที่สุด ใครเป็นผู้แทนราษฎร เคยทำประโยชน์อย่างข้าพเจ้าบ้าง เวลานี้ข้าพเจ้า
ได้เงินก้อนทางผู้แทนก้อนหนึ่ง ๓,๖๐๐ ข้าพเจ้าสร้างโรงเรียนประชาบาลให้เด็ก เรียนเรียน
เวลานี้ข้าพเจ้าขาดทุนก้อนละ ๔,๐๐๐ ปีหนึ่งแล้ว ข้าพเจ้าไม่มีอะไรแล้ว เล่นการ เมืองด้วย
ความบริสุทธิ์ใจ.....

ผู้ทำการแทนประธานสภาผู้แทนราษฎร : สมศักดิ์ นีพิท โช้ ใครเป็นประธานผู้เมื่อละ
คุณเอ๋ย คุณทำอย่างนั้นมันไม่ใช่หลักการในเรื่องนี้ที่จะพูดอะไรกัน ใคร ก็ที่ซึ่งรู้ ทำไมจะต้องไป
ใหญ่ไปโตอย่างนั้น มันเรื่องธรรมดาการเมือง แล้วเมื่อเสร็จแล้วก็ควรจะหยุดเสียที เชื้อผมและ
นะคุณ

นายสมศักดิ์ สมบูรณ์ทรัพย์ (ราชบุรี) : เอาละครับ ผมจะหยุดละครับ

นายชาญบุทศ ไชยคำมิ่ง (กาฬสินธุ์) : แล้วหยุดคุณนั้นก็หมกมุ่นหาเท่านั้น

ผู้ทำการแทนประธานสภาผู้แทนราษฎร : ประเดี๋ยวก่อนพ่อเจ้าประคุณ

นายสมศักดิ์ สมบูรณ์ทรัพย์ (ราชบุรี) : แล้วการที่ท่านผู้เกียรติได้พูดว่า แม้แต่
ข้าพเจ้าจะมีเงินล้านนั้นไม่ยอมเป็นลูกพรรคข้าพเจ้า แล้วใครจะเป็นลูกพรรคนั้น มี มี-สมาชิก
หลายท่าน เป็นความจริง ไม่ใช่กล่าวลม ๆ แล้ง ๆ ข้าพเจ้าก็ยืนยันไปในฐานะที่ข้าพเจ้าบอกว่า
ข้าพเจ้าจะดูใจท่าน.....

ผู้ทำการแทนประธานสภาผู้แทนราษฎร : เอาละ พอแล้ว สมศักดิ์ นีพิท โช้

~~นายสมศักดิ์ สมบูรณ์ทรัพย์ (ราชบุรี) : แล้วสมาชิกผู้เกียรติได้~~ ~~กล่าวมาถึง~~

นายสมศักดิ์ สมบูรณ์ทรัพย์ (ราชบุรี) : แล้วสมาชิกผู้เกียรติได้

ข้าพเจ้าว่า เป็นผู้มีพระราชปรีไม่ยอมเป็นลูกพรรคไหน นับประสาอะไรท่านไม่ยอมเป็นลูกพรรค
นายปฐม ฯ ซึ่งนายปฐม โทษใจแล้ว นั่นคือที่ว่า เลื่อนมาคะแนนนิยมยังน้อยกว่าข้าพเจ้า กว่าที่แล้ว
เลื่อนมาด้วยประชาธิปไตยมีการเลือกตั้ง ๘ ครั้งไม่มีใครทำลายประวัติศาสตร์ นายสมศักดิ์ก็
๒ หน้าอย่างนี้....

ผู้ว่าการแทนประธานสภาผู้แทนราษฎร : นี่หมดแล้ว ละ นาที่แล้ว พอแล้ว เชิญ
กรับหลวงอรรถพร ฯ เมื่อก่อนชักางงู

นายอารีย์ ทัศนวิเวทกุล (นครราชสีมา) : คือผมขอขมกัเดียว ขอให้คุณสมศักดิ์ ฯ
ถามคำถามที่ว่า ฝ่ายค้าน ฯ บ้าบอเสียก่อน

ผู้ว่าการแทนประธานสภาผู้แทนราษฎร : นี่คุณ ฯ นะเรียบร้อยอยู่แล้ว นี่งเสียก่อน

นายอารีย์ ทัศนวิเวทกุล (นครราชสีมา) : คือว่าขอประธาน โทษ ท่านประธาน ฯ คือ
คุณสมศักดิ์ ฯ ว่า ฝ่ายค้าน ฯ บ้าบอ ขอโทษตนเอง

หลวงอรรถพรพิศาล (ตราด) : ท่านประธานที่เคารพ กระผมไม่ถูกชี้ถึง ๒ ครั้ง
จึงครั้งนี้ไม่ยอมแล้ว ในการที่ฝ่ายค้านหรือผู้ที่ค้านนั้น ความจริงไม่ได้ค้านในหลักการเลย
หลักการนั้นท่านทั้งหลายก็เห็นว่าไม่ได้ เพราะฉะนั้นในการที่ไม่ค้านในหลักการ อย่างนี้ แล้วทั้ง
๒๒ ฯ .....

ผู้ว่าการแทนประธานสภาผู้แทนราษฎร : เดี่ยว ฯ กรับ คืออย่างนี้ ตอนนั้นมันชี้ก็จะ
สืบสน คือว่าคุณสมศักดิ์ ฯ เขาชี้ผู้ค้าน แล้วที่นี้คุณหลวงก็จะค้านอีก

หลวงอรรถพรพิศาล (ตราด) : ผมรู้ระเบียบข้อบังคับดี โปรดคอยฟัง

ผู้ว่าการแทนประธานสภาผู้แทนราษฎร : จะพูดว่าอย่างไร คุณจะสนับสนุนหรือ

หลวงอรรถพรพิศาล (ตราด) : เดี่ยวกรับ ฝ่ายค้านก็ค้านแต่ข้อเล็กน้อย แล้ว
ท่านนายกรัฐมนตรีบอกว่า เขาขอลดเล็กน้อยไปแปรรูปคดีเขา ไม่จำเป็นที่จะต้องพูดอะไรต่อไปอีก
จึงขอเสนอให้ลงมติ

มีสมาชิกรับรอง

ร้อยโท พิชณน์ ณ ถลาง (ปราจีนบุรี) : ท่านประธานผู้รับ ประเด็นนี้ ช่วงชิง ช่วงชิงอย่างนี้ ท่านประธานเห็นชอบแล้วหรือครับ

ผู้ทำการแทนประธานสภาผู้แทนราษฎร : เอาอีกแล้ว ประทัดแตกอีกแล้ว นี่จะเสนอ อะไรก็ว่ามาซิ เอ้าคุณพิชณน์ ๗

นายอารีย์ กัมศิริเวชกุล (นครราชสีมา) : คำพูดข้าพเจ้าขอเสนอเมื่อกี้นี้ขอให้ออน คำพูดเสียทีเดอนะ มันจารึกไว้ไม่เหมาะ ข้าพเจ้ารักษาระเบียบ พยายามเข้ลท่านทุกข่วง ขอให้ไปปรกฏณา

ผู้ทำการแทนประธานสภาผู้แทนราษฎร : นี่ ๆ คุณสมศักดิ์ ๗ อ้ายเรื่องที่ว่าอะไร คำนับขอ ถ้าเราตอนคำนี้เสียก็ตีเหมียวมกัน

นายสมศักดิ์ สมบูรณ์ทรัพย์ (ราชบุรี) : คำที่ตีก็มี คำนับขอคนตกก็มี ยืนยันไม่ยอม นายสมศักดิ์ ๗ พูดแล้วไม่เคยยอม

หลวงอรรถพรพิศาล (ตราด) : /๕/๕/ ท่านประธานๆถ้าจะให้ฝ่ายนี้ยอม ก็ขอให้ คุณผู้รับ ๗ ดอนทวย เพราะเหตุว่า-ชายตัว คำว่า "ชายตัว" .....

ผู้ทำการแทนประธานสภาผู้แทนราษฎร : เอาละ ชี้แจงแล้ว เหวว่าถึง ๒ อย่าง แล้วก็ไม่ไ้กว่าใคร เอ้าคุณพิชณน์ ๗

นายอารีย์ กัมศิริเวชกุล (นครราชสีมา) : ทกลงต่อไปมีสภาพว่ากันไ้ทั้งนั้น ไ้ไหน ผู้รับ จะไ้เอาเป็นตัวอย่างเสียทีหนึ่ง.....

ร้อยโท พิชณน์ ณ ถลาง (ปราจีนบุรี) : เห็นว่าเดอนะ คืออย่างนี้ครับ มีไ้ คืออย่างนี้ เห็นขึ้นมาเพื่อสำหรับที่จะปรับความเข้าใจบางสิ่งบางอย่าง ท่านประธาน ๗ คือว่าเมื่อกี้นี้ ผู้รับ ของคุณหลวงอรรถพร ๗ ท่าน เป็นคนที่ไ้รับการชี้ขึ้นมาในวาระที่สนับสนุน ที่นี้ไม่เวลานั้น มีไ้เชิงไปบุคคลพิเศษขอพูดขึ้นมา ที่ไ้การพูดขึ้นมาไ้ละครับบอกว่าจะตัวพัน พูดในกรณีตัวพัน ที่นี้

พอคุณพิทักษ์เสร็จแล้ว ก็เป็นอันว่าวาระนี้มันควรจะเป็นของคุณหลวงอรุณพร ฯ ซึ่งจะพูดสนธิ-
สัญญา ที่นี้แต่ที่ว่าพอพูดมากมายนแล้ว ในที่สุดก็ให้เข้าบ้านขของมติ อย่างนี้ท่านประ-
ธานเห็นชอบแล้ว หรือ นี่กระผมขอเรียนดังนี้

ผู้ทำการแทนประธานสภาผู้แทนราษฎร : ข้าก็เขามีสิทธิเสนอ

ร้อยโท พิศาล ฤๅกลาง (ปราจีนบุรี) : มีสิทธิเสนอถูก แต่ว่าในกรณีที่มีพิทักษ์

เพราะฉะนั้นผมขอ พิศาล เสียดอก อย่างนั้นผมจะขออภิปรายในเรื่องพิทักษ์เสียดอก.....

ผู้ทำการแทนประธานสภาผู้แทนราษฎร : ต้องขออภัยกันเองนี่ นี่เอาอีกแล้ว พูดแข่ง
กันอีกแล้วก็ไม่ได้อีก ผมพูดคุณจะรู้เรื่องอะไร ต้องให้คุณหลวงอรุณพร ฯ เขาตอบ ถ้าเขา
ตอบไม่ได้ คุณหลวงอรุณพร ฯ จะตอบใหม่ คุณหลวงอรุณพร ฯ ก็เฉย ไม่ยอมตอบ แล้ว
คุณเสนอเปิดอภิปรายต่อไป

ร้อยโท พิศาล ฤๅกลาง (ปราจีนบุรี) : อย่างนี้กระผมขอเปิดอภิปรายในเรื่อง
พิทักษ์ครับ คือว่าไม่ใช่สำหรับที่.....

ผู้ทำการแทนประธานสภาผู้แทนราษฎร : ไม่ใช่ ขอเปิดอภิปรายเสียดอก คุณสวัสดิ์

นายสวัสดิ์ คำประยอม (นครสวรรค์) : ปัญหาเรื่องจะขอเปิดอภิปรายนี้เรื่อง
ซึ่งมีความจำเป็นที่จะขออย่างที่ท่านประธานว่า แต่ว่าข้าพเจ้าใครจะขอร้องต่อท่านประธานฯ
ได้โปรดรักษาประเทศซึ่งเราได้เคยปฏิบัติกันมา คือว่าเมื่อฝ่ายสนับสนุนร่างพระราชบัญญัตินี้ได้
จบไปแล้ว ความปกติก็ควรจะเป็นฝ่ายค้าน ไค้ความพระราชบัญญัติฉบับนี้ แต่ในขณะที่เกี่ยวข้องกับท่าน-
ประธานผู้ซึ่งฝ่ายสนับสนุนกัน แล้วฝ่ายที่ค้านกันนั้นเองก็มาเสนอลงมติ แบบนี้เราไม่เคยมี
ในกาลก่อนในสภาฯ ข้าพเจ้าคิดว่าแม้ท่านคุณหลวงอรุณพร ฯ จะเสนอมา ท่านประธานก็
จะรับเสียได้ โดยบอกว่ายังไม่ใช่วาระที่จะเสนอลงมติ ขอให้ข้าพเจ้าซึ่งเป็นฝ่ายค้านได้เสนอ
ข้าพเจ้าคิดว่าจะเป็นประเทศที่ถูกต้อง แล้วก็ไปตามข้อบังคับของสภาฯ ด้วย

ผู้ทำการแทนประธานสภาผู้แทนราษฎร : ในเรื่องนี้มันก็ได้เป็นไปแล้ว เมื่อท่าน

จะขอเปิดอภิปรายต่อไป ก็ว่ากันคิดว่า ข้าพเจ้าก็ไม่รู้จะหาอย่างไรแล้ว คือเขาก็ไม่ยอมลง
ที่รถข้าพเจ้าก็โตะกัแล้ว ว่า นี่เป็นวาระค่านะ แล้วที่ไปเขาก็จะพูดในวาระที่สนับสนุน เขาจะ
จะพูดโดยสิทธิสมาชิก คือว่าเราจะไปคิดว่าคนนั้นคนนี้พูดอย่างนั้นอย่างนี้ไม่ได้ ไม่ถูกตามข้อ
บังคับ ท่านจะเปิดอภิปรายต่อไปก็เชิญได้

นายสวัสดิ์ คำประกอบ (นครสวรรค์) : ข้าพเจ้าก็เห็นใจว่าเหตุผลมันโหล่งเลย
ไป แม้จะชั่วระยะเวลาอันสั้นก็ตามแต่ข้าพเจ้าก็คิดว่าท่านประธานก็เข้าใจอย่างข้าพเจ้าว่า ว่า
ควรจะเป็นวาระของฝ่ายค้านได้ค่านะ เพราะฉะนั้น เพื่อรักษาเกียรติของสภา
นี้และเพื่อรักษาศักดิ์ศรีของท่านประธานก็ขออภัยท่านคุณหลวงอรุณพร ฯ ได้โปรดอน
การเสนอลงมติ

ผู้ว่าการแทนประธานสภาผู้แทนราษฎร : คุณหลวงอรุณพร ฯ จะว่าอย่างไร เชิญ

หลวงอรุณพรพิศาล (ตราด) : ระเบียบหรือแบบแผนอะไรก็มี แต่จะให้ฝ่ายค้าน
ค่า แล้วให้ฝ่ายสนับสนุนเสนอให้ลงมตินะ มันก็ไม่ช่วยด้วยเหตุผลเหมือนกัน บางครั้งค่า เราจะ
ให้ลงมติได้อย่างไร คือค่าฝ่ายสนับสนุน ที่นี้ต่างคนต่างก็ค่ากันพอสมควรแล้ว แล้วก็ไม่ได้กันใน
หลักการ ข้าพเจ้าจึงขอยืนยัน

ผู้ว่าการแทนประธานสภาผู้แทนราษฎร : ขอยืนยัน ท่านจะเปิดอภิปรายต่อไปก็ว่ามา

นายสวัสดิ์ คำประกอบ (นครสวรรค์) : ท่านผู้เป็นประธานฯ ชาติละ เมื่อไม่สามารถ
จะเป็นไปตามที่ข้าพเจ้าต้องการ ข้าพเจ้าก็ใคร่จะเปิดอภิปรายต่อไป การที่จะเปิดอภิปรายต่อไป
นี้ยังมีประเด็นอีกมากมายหลายประการที่จะต้องชี้แจงจะได้พิจารณากันในรัฐสภา ประการแรก
ก็คือว่า ปัญหาที่ว่าฝ่ายค้านจะเสนอกฎหมายใดในสภาหรือไม่ ท่านนายคุณได้เป็นผู้ชี้แจง *raise*
ปัญหานี้มาเมื่อคราวก่อน ในสมัยก่อน ๆ มากี่ไม่มีใครเคย *raise* ปัญหานี้ขึ้นมาว่า ฝ่ายค้าน
เสนอได้หรือไม่ พอท่านนายคุณเสนอขึ้นมา คนอื่นก็เกรียวกันขึ้นมาทีเดียว ดูเขาเหมือนว่า
นายว่า ชี้ชัดที่พลอยขึ้น ซึ่งมีในวันนี้ เป็นอย่างนั้น ปัญหาที่ใคร่จะขอชี้แจงต่อท่านประธานได้

เข้าใจยิ่งขึ้น.....

นายชาย สุอังคะ (ชลบุรี) : ขอให้ผู้อภิปรายถอนคำพูดคำว่า "ชี้ช้า" ออกไปเสียด้วย

ผู้ว่าการแทนประธานสภาผู้แทนราษฎร : โทษคุณพูดอย่างไร

นายสวัสดิ์ คำประกอบ (นครสวรรค์) : นี่ไม่ได้นัยความถึงว่าสมาชิกในสภา
หมายความว่าคล้าย ๆ เป็นคำพังเพยที่เราได้กล่าวกันขึ้นมา ไม่ใช่เจตนาเจาะจงถึงคุณชาย สุอังคะ
ด้วย

ผู้ว่าการแทนประธานสภาผู้แทนราษฎร : ถอนเสียไปแล้วนี่ พูดอะไรล่วงเกิน โทษ
มรรยาทเราก็อย่าเอ่อกว่ากันดีกว่า ถอนเสีย

นายสวัสดิ์ คำประกอบ (นครสวรรค์) : ปัญหาถอน ก็ไม่เสียหายอะไร เพราะฉะนั้น
ข้าพเจ้าขอถอน

ผู้ว่าการแทนประธานสภาผู้แทนราษฎร : ก็มาก ขอขอบคุณ

นายสวัสดิ์ คำประกอบ (นครสวรรค์) : แล้วอีกประการหนึ่งที่สำคัญที่สุดซึ่งสภานี้ยัง
ไม่ได้พิจารณาก็คือว่า การที่เราเสนอกฎหมายพรรคการเมืองขึ้นมา เรามีเจตนาจะให้ประชา
ชาติโดยสมบูรณ์โดยยิ่งขึ้น แม้แต่เราจะมีในกฎหมายรัฐธรรมนูญให้มีการตั้งพรรคการเมืองขึ้นได้
เราก็ยังห่วงใยกันอยู่ จึงไม่กล้าตั้ง การที่เราขอรัฐบาลนี้เสนอกฎหมายขึ้นมานี้ก็เพื่อ.....

ผู้ว่าการแทนประธานสภาผู้แทนราษฎร : เอาละ นี่ก็เอาเป็นข้อ ๒ แล้ว ประเด็น
๒ แล้ว ประเด็นที่ ๓ เหนียว ก็อย่างนี้ครับ อย่าอธิบายประเด็นเลย อย่าชี้แจงประเด็นเลยครับ

นายสวัสดิ์ คำประกอบ (นครสวรรค์) : ได้ ๆ ครับ คือปัญหาสำคัญอย่างมากที่จะพูดกัน
ขณะนี้ก็คือว่า เรายังไม่ได้อภิปรายกันถึงสิทธิคุ้มครองของกฎหมายนี้ ว่ากฎหมายนี้เราต้องการจะ
เพื่อเสรีภาพในการเสนอตั้งพรรคการเมืองขบวนการยิ่งขึ้น แต่ตรวจทุกมาตราแล้วยังไม่มีกฎหมายบท
ในมาตราใดที่แสดงให้เห็นว่า เราได้สิทธิคุ้มครองจากพระราชบัญญัตินี้ เป็นการจะดำเนินการ

ไปรษณีย์

มีสมาชิกมือเป็นส่วนมาก

ผู้ทำการแทนประธานสภาผู้แทนราษฎร : ก็ปรากฏเป็นเสียงข้างมากแล้ว เป็นอัน
ว่ามติของสภาให้ปิดอภิปรายเพื่อลงมติได้

๑๒.๐๘ น.

พลตรี พระเจ้าวรวงศ์ไชย อรมณีนเรนราธิพงษ์ประพันธ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวง
การต่างประเทศ : รัฐบาลขอสรุปตามข้อบังคับ ในแง่การ เมืองในนโยบายนั้น ท่านนายกรัฐมนตรี
มนตรีได้ชี้แจงแล้ว ข้าพเจ้าขอชี้แจงในแง่กฎหมายตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๒ นั้น ได้แยกสิทธิ
การตั้งสมาคมกับการตั้งพรรคความมีว่า มีเสรีภาพบริบูรณ์ในการตั้งพรรคภายใต้กฎหมาย
ที่มีพรรค สิทธิอันนั้นเป็นสิทธิของบุคคลที่จะตั้งพรรคขึ้น แต่การที่จะตั้งมีพระราชบัญญัตินั้นก็เกี่ยว
แก่การที่จะแสดงว่าพรรคคืออะไร คือในแง่ของพรรค ไม่ใช่ในแง่ของบุคคล และในการนี้จึงมี
ร่างพระราชบัญญัติขึ้นมา รัฐบาลก็ได้ยึดหลักเสรีภาพในการตั้งพรรคและของพรรค ยึดหลักใน
การรับรองฐานะของพรรคและให้สิทธิแก่พรรค สิทธิที่ให้นั้นก็เป็น เรื่องนโยบาย เพราะใน
ขณะนี้เป็นการ เริ่มตั้งพรรคขึ้น จึงให้สิทธิตามที่เห็นสมควร แต่เมื่อพรรคได้ดำเนินการ ไปอย่าง
ไรแล้ว ก็ย่อมจะแก้ไขพระราชบัญญัติพรรคนี้ได้ตามกาลเทศะ ในการร่างนั้น คณะกรรมการ
ได้เอาอย่างกฎหมายโคสิจาณาตามกฎหมายของฝรั่งเศสซึ่งเขามีสมาคมเป็น ๑ ชนิด ชนิดที่ ๑
โดยไม่ต้องจดทะเบียนหรือขออนุญาต หมายความว่าพรรคอย่างที่ท่านมีอยู่เดี๋ยวนี้ อย่างนั้น คือ
บุคคลรวมกันเข้าประชุมแล้วปรึกษาหารือเรื่องนโยบายอย่างนี้ เป็นต้น นั้นเป็นสมาคมชั้นที่ ๑
ก็แปลว่าในขณะนั้นบางท่านเรียกว่าตั้งพรรคได้ ก็ตั้งพรรคได้โดยนัยนั้น เพราะว่าไม่มีกฎหมาย
ให้สิทธิแก่พรรคโดยชัดแจ้งประการใด ทั้งนี้ในชั้นที่ ๒ เขามีสมาคมที่ให้จดทะเบียนและในชั้น
ที่ ๓ เขามีสมาคมที่ให้ขออนุญาต คือที่จะต้องได้รับอนุญาต การจดทะเบียนและการอนุญาตขึ้น
ข้างกัน ถ้าเป็นสมาคมที่ได้รับอนุญาตแล้วก็เป็นนิติบุคคลเต็มที่ มีสิทธิในทุกประการ รวมทั้งใน

สภาผู้แทนราษฎร ค.๑๒/๒๕๕๕ (สามัญ)

โฉมเวลา - ฉันทนา. ค.๑๑/๕

815

เรื่องทรัพย์สินเป็นต้น เกี่ยวกับสมาคมที่จดทะเบียนเท่านั้น ก็มีสิทธิอ้างจำคุกตามที่ปรากฏใน
ร่างพระราชบัญญัตินี้

นั้น เพราะฉะนั้นในจำนวนสมาชิกก็ตั้งว่าราษฎร ๕๐๐ หรือสมาชิก ๑๐ ท่านเราก็ว่าถ้าพรรค
ใดไม่มีสมาชิกไปรับเลือกตั้งสองวาระ คือเป็นเวลา ๑๐ ปี เหล่านี้เข้าใจในหลักความมั่นคงหรือ
ความหนักแน่น หรืออีกนัยหนึ่งนั้นปะหลักการ ไม่ใช่ควบคุมหรือบังคับพรรคการเมือง ให้เสรีภาพ
เต็มที่ แต่ว่าเสรีภาพนั้นต้องให้ให้เป็นระเบียบ คือต้องมีความหนักแน่นเพียงพอ นี้หลักการมีเท่า
นี้เอง.

ผู้ทำการแทนประธานสภาผู้แทนราษฎร : นี่หมดการสรุปแล้ว ก็ขอปรึกษาในชั้นรับ
หลักการ ท่านผู้ใดเห็นสมควรรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติพรรคการเมืองซึ่งรัฐบาลเสนอ
ขอได้โปรดยกมือขึ้น

มีสมาชิกยกมือ ๑๑๑ คน

ผู้ทำการแทนประธานสภาผู้แทนราษฎร : ท่านผู้ใดไม่เห็นควรรับหลักการ โปรด
ยกมือขึ้น

มีสมาชิกยกมือ ๐ คน

ผู้ทำการแทนประธานสภาผู้แทนราษฎร : เป็นอันว่ามติของสภาให้รับหลักการแห่ง

ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ กรรมาธิการ รัฐบาลจะเสนอสามัญหรือวิสามัญ

จอมพลอากาศ หิ้น รณนภากาศ ทูทราคดี รองนายกรัฐมนตรี : รัฐบาลขอเสนอ

ร่างกรรมาธิการวิสามัญ

ผู้ทำการแทนสภาผู้แทนราษฎร : รัฐบาลขอเสนอตั้งกรรมาธิการวิสามัญ ไม่มี
ประธาน

ผู้ช่วยโฆษกของ เป็นอันว่ามติให้ตั้งกรรมาธิการวิสามัญ จำนวนที่ ๗๕ คน

จอมพลอากาศ หิ้น รณนภากาศ ทูทราคดี รองนายกรัฐมนตรี : ขอเสนอจำนวน

๕ คน

ผู้ทำการแทนประธานสภาผู้แทนราษฎร : รัฐบาลเสนอ ๑๕ คน จะมีผู้ใดเสนอ

เป็นอย่างอื่นหรือไม่

ร้อยโท จารุมิตร เรื่องสุพรรณ (ขอนแก่น) : ด้วยเหตุที่ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้
 มีทาง ๆ พบ ๆ นายกรัฐมนตรีได้ได้ตกลงแล้วว่า ประสงค์ที่จะให้ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้สมบูรณ์
 ที่สุด และก็ไม่ใช่เป็นเรื่องของพรรคหนึ่งพรรคใด หรือเป็นของฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด เป็นเรื่องของชาติ
 อันเป็นส่วนรวม แต่อย่างไรก็ตามเท่าที่ทางรัฐบาลได้เสนอมานี้จำนวน ๑๕ ท่านนี้ เท่าที่
 ทราบก็เป็นอันว่าใน ๑๕ ท่านนี้ เป็นการตั้งซึ่งทางหัว ๆ ไปก็ได้รับทราบแล้วว่าอยู่ในสังกัดทางฝ่าย
 รัฐบาลทั้งสิ้น เพราะฉะนั้นกระผมจึงอยากจะขอความประนีประนอม คือว่าขอให้ยึดจำนวนออก
 ไปอีก ขอเสนอให้ ๒๐ ท่าน เพื่อที่จะได้โอกาสจะให้สมาชิกซึ่งอยู่นอกสังกัดหรือกลุ่มฝ่ายรัฐบาล
 ซึ่งจะพูดได้เท่าหน้าเหมือนกัน จะแสดงความคิดเห็นเพื่อที่จะให้กฎหมายฉบับนี้สมบูรณ์ที่สุด
 เราไม่มีความประสงค์ที่ ~~จะ~~ ~~ไป~~ ~~ตั้ง~~ ~~ข้าง~~ ~~หรือ~~ ~~เรา~~ ~~ไม่~~ ~~มี~~ ~~ความ~~ ~~ประสงค์~~
 ที่จะไป ~~ไป~~ ~~แ~~ ~~ก~~ ~~เ~~ ~~ร~~ ~~หรือ~~ ~~ว~~ ~~น~~ ~~อะ~~ ~~ไร~~ ~~ต่าง~~ ๆ แต่ทว่ามีความประสงค์ ที่อยากจะใช้สติปัญญาความคิดความอ่าน
 เสนอแนะความคิดเห็นเพื่อประโยชน์ต่อประเทศชาติบ้านเมืองให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้
 เพราะฉะนั้นขอความกรุณาต่อคณะรัฐบาลได้โปรดเห็นใจความหวังดีความปรารถนาดีของพวกเรา
 ทุกคนทุกฝ่าย ที่จะร่วมมือให้ความคิดเห็นเพื่อเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติบ้านเมือง
 ผู้ทำการแทนประธานสภาผู้แทนราษฎร : เอาจะ ท่านผู้ใดรับรองผู้คดีที่เสนอข้าง
 มีสมาชิกรับรอง
 ผู้ทำการแทนประธานสภาผู้แทนราษฎร : มีผู้รับรองถูกต้องแล้ว ๆ ก็ทางรัฐบาล
~~ก็~~ ~~ไม่~~ ~~รู้~~ ~~ได้~~ ~~ว่า~~ ~~อะ~~ ~~ไร~~ ~~ก็~~ ~~ต้อง~~ ~~ไหว~~ ~~ค~~ ~~กัน~~ ~~เมื่อ~~ ~~รัฐบาล~~ ~~ท่าน~~ ~~หนึ่ง~~ ~~อยู่~~ ~~ก็~~ ~~จะ~~ ~~ต้อง~~ ~~ไหว~~ ~~ค~~ ~~กัน~~ ~~ผู้~~ ~~คดี~~ ~~หลัง~~ ~~พิจารณา~~
~~แล้ว~~ ~~ท่าน~~ ~~ผู้~~ ~~ใด~~ ~~เห็น~~ ~~ว่า~~ ~~ควร~~ ~~จะ~~ ~~เป็น~~ ~~กรรมา~~ ~~ชิก~~ ~~การ~~ ~~คณะ~~ ~~นี้~~ ~~มี~~ ~~จำนวน~~ ~~๒๐~~ ~~นาย~~ ~~ความ~~ ~~ที่~~ ~~มี~~ ~~ท่าน~~ ~~ผู้~~ ~~เสนอ~~ ~~โปรด~~ ~~ยก~~
~~ขึ้น~~

มีสมาชิกยกมือ ๑๐ คน

ผู้ทำการแทนประธานสภาผู้แทนราษฎร : ท่านผู้ใดเห็นว่าสมควรจะเป็น ๑๕ นาย

สภาผู้แทนราษฎรเสนอ โปรดยกมือขึ้น

มีสมาชิกยกมือ ๓๕ คน

ผู้ทำการแทนประธานสภาผู้แทนราษฎร : เป็นอันว่ามติสภาให้มีการ รณชิตการ

๓๕ นาย รัฐบาลขอเสนอให้นาย

จอมพลอากาศ พิน รณนากาศ ดุทธชาติ รองนายกรัฐมนตรี้ : รัฐบาลขอ

เสนอ ๕ นาย

ผู้ทำการแทนประธานสภาผู้แทนราษฎร : รัฐบาลขอเสนอ ๕ นาย มีผู้ใดมีความ

เห็นเป็นอย่างอื่นหรือไม่

ไม่มีสมาชิกมีความเห็นเป็นอย่างอื่น

ผู้ทำการแทนประธานสภาผู้แทนราษฎร : เมื่อไม่มีสมาชิกมีความเห็นเป็นอย่างอื่น

ขึ้น ถือว่าให้รัฐบาลเสนอ ๕ นาย นอกจาก ^{๑๑} นายก็เป็นหน้าที่ของท่านสมาชิกจะเสนอกัน

ได้ว อะไรกัน ท่านจะเสนอหรืออะไร ขอโทษก่อน เดี่ยวอย่าพูดอย่างอื่นเลยมันกำลังเข้าค่าย

ให้เห็นกันอยู่ ว่าอย่างนั้นครับ

นายเผด็จ จิราภรณ์(พิจิตร) : เรื่อง ๕ นายครับ

ผู้ทำการแทนประธานสภาผู้แทนราษฎร : โปรดกรุณาตอบสักหน่อยเรื่อง

นายว่าอย่างไร จะยอมไหมในจำนวน ๑๕ นาย จะพูดหรืออะไร จขจจำนวน ๕ นาย ใน

๕ ไรใหม่ หรืออย่างไร ไรหรือไม่ว่าเผด็จ ฯ ที่บอกมีนะ อย่าพูดเลยครับ เดี่ยวมันจะไปกัน

อันนี้ เดี่ยวจะบุง เอ้า คุณสวัสดิ์ ฯ จะพูดหรืออย่างไรครับ ขอถามเสียก่อน จะพูดหรืออย่างไร

จะขอ ๕ นาย

นายสวัสดิ์ คำประภอม (นครสวรรค์) : จะพูดครับ

ผู้ทำการแทนประธานสภาผู้แทนราษฎร : จะพูดมันก็ไม่ใช่ว่าจะ อย่าพูดเลย อย่า

พูดก็รู้เรื่อง จะเสนออะไรอีกล่ะ มันมีขอมันที่จะเสนอรายชื่อคนอยู่แล้ว ไม่ได้แล้ว เอ้ารัฐบาล

จะขง เจริญเสนอ

จอมพลอากาศ พัน รณนภาอากาศ ฤทธาภรณ์ รองนายกรัฐมนตรี : รัฐบาลขอเสนอ
 ๑. พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล ๒. นายหุศ แสงอุทัย ๓. นายพิชาญ บุณย ๔. นายทวี แรงขำ
 ๕. นายพดด้วง วาศกร อรรถสิทธิ์ สิริสุนทร

ผู้ทำการแทนประธานสภาผู้แทนราษฎร : ครบแล้ว ค่อยไปเป็นเรื่องของสมาชิก

สนอ. ๑๑ คน

นายแพทย์ อดิศักดิ์ (พระนคร) ข้าพเจ้าขอเสนอนายพดด้วง วาศกร เฝ้า

■ วิชาแพทย์

มีสมาชิกรับรอง

ร้อยโท อุต นิตยสุทธิ (นครราชสีมา) : ข้าพเจ้าขอเสนอนายสุบิน พูลพันธ์

มีสมาชิกรับรอง

นายอารีย์ ศันติเวชกุล (นครราชสีมา) : ข้าพเจ้าขอเสนอนายเสวตร

■ วิทยาศาสตร์

มีสมาชิกรับรอง

ผู้ทำการแทนประธานสภาผู้แทนราษฎร : ใครรับรองที่เสนอเมื่อกี้ อ้อ มีคนรับ

■ กองก้องแล้ว

พันตรี วิเชียร สิมันทร (ปราจีนบุรี) : ข้าพเจ้าขอเสนอนายจิตตะเสน ไชยาคำ

มีสมาชิกรับรอง

นายพันตำรวจเอก พิณ นิลวิธยานนท์ (สุราษฎร์ธานี) : ข้าพเจ้าขอเสนอ

■ วิศวกรรมศาสตร์

มีสมาชิกรับรอง

หลวงอรุณพรพิศาล (ตราด) : ข้าพเจ้าขอเสนอนายสุวิชัย พิเศษเศรษฐ

มีสมาชิกรับรอง

นายจิตตะเสน ไชยคำ (พระนคร) : ข้าพเจ้าขอเสนอ นายสุพงษ์ ตรีรัตน์
มีสมาชิกรับรอง

นายยศ อินทร โกมลายุค (นครราชสีมา) : ข้าพเจ้าขอเสนอ หลวงอร ธรพร-

พิลาท

มีสมาชิกรับรอง

นายสวัสดิ์ คำประกอบ (นครสวรรค์) : คือที่กระผมได้....

ผู้ทำการแทนประธานสภาผู้แทนราษฎร : ไม่เอา มีกำลังเสนอชื่อ

นายสวัสดิ์ คำประกอบ (นครสวรรค์) : ครับ ใต้ครับ เสนอชื่อ ผมจะเสนอชื่อ

ผู้ทำการแทนประธานสภาผู้แทนราษฎร : แล้วพูดทำไม ไร้อัย ไม่ไปถึงจิตวิทย์

ในสังคมเลย เป็นอย่างไร คุณก็รู้ที่อยู่แล้ว

นายสวัสดิ์ คำประกอบ (นครสวรรค์) : ไม่ใช่ คือว่าผมใครจะเสนอเพื่อความ

วิสัยของสถานที่ มีจะเห็นแล้วมันก็จะต้องลงคะแนนเสียง

ผู้ทำการแทนประธานสภาผู้แทนราษฎร : จะเสนอใครก็ว่ามาอย่างนี้ เก็บ

ประธาน ๆ ก็จะถูกคือว่า.....

นายสวัสดิ์ คำประกอบ (นครสวรรค์) : ไม่ใช่ ประธาน ๆ เป็นประชาธิปไตย

หรือเปล่า

ผู้ทำการแทนประธานสภาผู้แทนราษฎร : ที่จริงผมพยายามจะทำให้มันถูกต้อง

ใช้ความเที่ยงธรรมที่สุด แต่ว่าสังเกตดู ท่านสมาชิกสองมา....

นายสวัสดิ์ คำประกอบ (นครสวรรค์) : ครับ ๆ ผมไม่เคยทำอะไรที่เป็น

ผิดกับข้อบังคับนะครับ ที่พูดตรง ๆ แต่ว่าผมก็อยากจะได้จริง....

ผู้ทำการแทนประธานสภาผู้แทนราษฎร : จะว่าอย่างไรก็ตาม

นายสวัสดิ์ คำประกอบ (นครสวรรค์) : ที่นั่นซึ่กรับ ก็ให้ผมพูดหน่อย ไม่อย่าง
นี้จะไม่รู้เรื่องกันเป็นอย่างไร

ผู้ทำการแทนประธานสภาผู้แทนราษฎร : ไม่ใช่เรื่องพูด เป็นเรื่องเสนอชื่อคน
ได้ใช่เอิบ มีหน้า....

นายสวัสดิ์ คำประกอบ (นครสวรรค์) : คือว่าผมจะเสนอผู้คิดอย่างนี้ และถึง
นี้จะเสนอผู้คิดก่อนที่จะเสนอชื่อควยเข้าไป คือว่าอย่างนี้ทางคุณจารุบุตร ฯ ได้ขอรองค่อน
ประธาน ฯ และต่อรัฐบาลว่าขอให้ฝ่ายค้านได้มีโอกาสเข้าไปร่วมในการพิจารณากฎหมาย
เพื่อความสมบูรณ์ในแบบต่อไป รัฐบาลก็รู้สึกว่าจะไม่ได้คัดค้าน แล้วก็ไม่ได้ยินยอมแต่ประการใด มัน
ก็จะเป็นอย่างนี้ รัฐบาลขอเสนอ ๑๕ แล้วจะเปลี่ยนแปลงตามฝ่ายค้านก็ดูกระไรอยู่ กระผม
ก็ว่าอย่างนี้ เพื่อเป็นช่องทางที่เราจะเดินไปได้ เพื่อความกลมเกลียว (Compromise)
ทั้งสองฝ่าย คือเสนอชื่อครบ ๑๕ แล้วปิดเลย ข้าพเจ้าอยากจะเสนออย่างนั้น ฝ่ายค้านอาจจะ
เดินเข้าไปได้สัก ๒ คน ก็ตรงเจตนาของฝ่ายค้าน แล้วรัฐบาลคงไม่ขัดข้อง ไม่ใช่ว่าจะไป
กันกินเมืองอะไรกัน ข้าพเจ้าอยากจะเสนออย่างนี้ แล้วไม่ต้องมาลงคะแนนเสียงกัน ไม่ต้อง
ไปเวลา ท่านประธาน ฯ เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าขอเสนอผู้คิดอย่างนี้ว่า...

ผู้ทำการแทนประธานสภาผู้แทนราษฎร : แล้วแต่สภาเถอะ

นายสวัสดิ์ คำประกอบ (นครสวรรค์) : ข้าพเจ้าก็ให้ความยุติธรรม

ผู้ทำการแทนประธานสภาผู้แทนราษฎร : คือว่าข้าพเจ้าก็ได้ถามว่าไม่ใช่เลือก
ฝ่ายไหน แล้วก็ถามว่าจะเสนอใคร

นายสวัสดิ์ คำประกอบ (นครสวรรค์) : กระผมขอเสนอผู้คิด....

ผู้ทำการแทนประธานสภาผู้แทนราษฎร : นี่เป็นเรื่องของสภา ท่านในตอนนี้จะไป
รัฐบาลท่านว่าจะเอาอย่างนั้นอย่างนี้ก็ไม่ได้แล้วแต่มติสภา และมีมติไปแล้ว ว่ามี
ส่วนเท่าไร ส่วนการเสนอชื่อ ความข้อบังคับมันก็ไม่มีการจำกัดอยู่แล้ว ก็เสนอกันไป จนกว่าใคร

■ ออกโทษยกขึ้น

นายสวัสดิ์ คำประกอบ (นครสวรรค์) : ที่นี้กระผมจะยกขึ้น....

ผู้ทำการแทนประธานสภาผู้แทนราษฎร : จะยกหรือ

นายสวัสดิ์ คำประกอบ (นครสวรรค์) : ไรครับ ถูกอย่างท่านประธาน ฯ

■ ถูกประธาน ฯ ไม่ผิดหรอก แต่ข้าพเจ้าเองใครจะขอเสนอผู้ใดอย่างนี้จะผิดใหม่ ตามท่าน

■ ประธาน ฯ คุณศรีบ กระทบจะเสนอว่า รัฐบาลกองการ ๑๕ นาย ทุกคนเสนอพร้อม ๑๕ นาย

■ มาตรการเสนอชื่อ เอาเท่านั้น ไม่ต้องลงคะแนนเสียง อย่างนี้ได้ใหม่

ผู้ทำการแทนประธานสภาผู้แทนราษฎร : ไม่ได้ อย่างนั้นไม่ได้

นายสวัสดิ์ คำประกอบ (นครสวรรค์) : ~~ผิดตรงนี้ได้ใหม่~~ เพราะอะไรครับ

ผู้ทำการแทนประธานสภาผู้แทนราษฎร : อย่างนั้นไม่ได้ ต้องเป็นมติที่ประชุม

■ เค้าจะไม่คัดค้านให้ท่านไม่ได้

นายสวัสดิ์ คำประกอบ (นครสวรรค์) : เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าขอเสนอผู้ใดคือ

■ ชะงักให้ฉันจับกัน ยังไม่มีมติกันนะท่านประธาน ฯ พิไร ฅม....

ผู้ทำการแทนประธานสภาผู้แทนราษฎร : นั่นนะซี

นายสวัสดิ์ คำประกอบ (นครสวรรค์) : ฅมผิดใครผิดกันแน่

ผู้ทำการแทนประธานสภาผู้แทนราษฎร : ก็ต้องแล้วมติที่ประชุม

นายสวัสดิ์ คำประกอบ (นครสวรรค์) : ก็ต้องถามที่ประชุมสิครับ เพราะฉะนั้น

■ ไล่ถาม

ผู้ทำการแทนประธานสภาผู้แทนราษฎร : นั่น ท่านต้องเป็นข้อเสนอลงขึ้นมา

นายสวัสดิ์ คำประกอบ (นครสวรรค์) : เสนอสิครับ เสนอ คือข้าพเจ้าจะเสนอ

และขอความเห็นใจต่อรัฐสภานี้ด้วย ~~ขอเสนอชื่อ~~ ๑๕ คน และคิดว่าเพื่อนสมาชิกคง

จะไม่ขัดข้องในปัญหานี้ คือว่าขอเสนอว่า พอเสนอชื่อ ~~๗~~ ๑๕ นายแล้วก็ปิด ไม่ต้องมีการ
เสนอต่อไป และเอาเท่านั้น ใครจะได้มีโอกาสได้เป็นก็เอา ๑๕ นายเท่านั้น

ผู้ทำการแทนประธานสภาผู้แทนราษฎร : เอาละ ท่านนั่ง ๆ มันต้องให้ครบ ๑๕
ก่อน แล้วข้าพเจ้าจะถามที่ประชุมต่อไป ๆ

นายสวัสดิ์ คำประกอบ (นครสวรรค์) : ครับ ๆ

นางระพีพรรณ พรหมวีระ (ระนอง) : ข้าพเจ้าขอเสนอคุณแรม พรทโมบล

ผู้ประสพ

มีสมาชิกรับรอง

พันตรี หลวงจบกกระบวนยุทธ (พระนครหรืออยุธยา) : ข้าพเจ้าขอเสนอ นายพัน

ตรวจเอก พจน์ นิตวัจนพนนท์

มีสมาชิกรับรอง

ผู้ทำการแทนประธานสภาผู้แทนราษฎร : บัดนี้ได้เสนอมาแล้ว ก็มีผู้เสนอว่าจะ
เสนอเรื่อยไป หรือให้ปิดเพียงนี้ ก็ขอถามมติเสียที ท่านผู้ใดเห็นว่าเราควรจะมีการเสนอชื่อ
เรื่อยไป จนกว่าจะเห็นเป็นการสมควร โปรดยกมือขึ้น

มีสมาชิกยกมือ ๕๔ คน

ผู้ทำการแทนประธานสภาผู้แทนราษฎร : เอา ใครจะปิดเพียงแค่นี้ ปิดแค่เพียงที่

นี่คือครบ ๑๕ ตามมติของคุณสวัสดิ์ ๓ โปรดยกมือขึ้น

มีสมาชิกยกมือ ๑๒ คน

ผู้ทำการแทนประธานสภาผู้แทนราษฎร : เป็นอันว่ามติของสภาให้มีการเสนอต่อไป

เสนอต่อไป

พันตรี หลวงราชูเวชพิศาล (นนทบุรี) : ข้าพเจ้าขอเสนอ นายแก้ว สิงหะคเชนทร

มีสมาชิกรับรอง

นายอารีษ คันทิเวชกุล (นตรราชสีมา) : ท่านครับ เมื่อคะก็สงสัยว่า คือมี
คุณเท่านั้น บอกว่าตั้ง ๕๐

นายเพทาย อมาตยกุล (พระนคร) : กระผมขอเสนอการปิดเสนอชื่อ ท่านผู้ใด
มีความ ไม่ครบรับรอง

มีสมาชิกรับรอง

ผู้ทำการแทนประธานสภาผู้แทนราษฎร : เป็นอันว่ามีการเสนอชื่อ อ่าน

ผู้ทำการแทนเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร : รายชื่อท่านที่ถูกเสนอเป็นกรรมาธิการ

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ๒. นายหยุด แสงอุทัย ๓. นายพิชาญ บุณยง ๔. นายทวี

ผู้ว่า...

นายชาญนุช ไชยคำมิ่ง (กาฬสินธุ์) : ขอโทษ เมื่อที่ท่านทำผิดข้อบังคับ เมื่อ
เสนอผู้ใดชื่อปิดเสนอชื่อ มีคนรับรองถูกต้อง ท่านต้องถามที่ประชุมก่อน ว่าเสียงมาก
น้อยอย่างไร โปรดทำให้ถูกต้อง

ผู้ทำการแทนประธานสภาผู้แทนราษฎร : ไม่ต้อง ๆ ก็มีลงมือไปแล้วว่าเราจะ

เสนอ...

นายชาญนุช ไชยคำมิ่ง (กาฬสินธุ์) : มติอย่างไรก็คุณเพทาย ๆ เสนอเมื่อที่

ผู้ทำการแทนประธานสภาผู้แทนราษฎร : ถูกแล้ว นี่ ๆ เสียก่อน พ่อเจ้าพระยา

ประชุม นี้มีผู้เสนอว่าพอครบ ๑๕ แล้วก็ให้หยุด หรือว่าจะให้เสนอต่อไป หรือจนกว่าจะมีผู้เสนอ
มีการเสนอชื่อ / เรายังได้ถามแล้ว ก็ส่วนที่ว่าจะเสนอจนครบ ๑๕ แล้วก็หยุด นั่นก็เสียงข้างมาก
ก็มีเพียงน้อยเสียง และส่วนเสียงข้างมากนั้น เห็นว่าให้เสนอต่อไปจนกว่าจะปิด

นายชาญนุช ไชยคำมิ่ง (กาฬสินธุ์) : ประธาน ท ครับ ผมนับถือท่านมากนะ

ถ้าให้ผมต้องเลือกความนับถือลงกว่านี้ ทำเสียนึกเดียว ไม่เป็นอะไรหรอก ถามเท่านั้น พวก

ก็สลายก็ยกมือให้เท่านั้นเองละ

ผู้ทำการแทนประธานสภาผู้แทนราษฎร : เคี้ยว ๆ นี่เมื่อไม่มีใครค้านก็หมด
เรื่องแล้วท่านยังจะเสนออะไรต่อไปไหม ขอเสนอต่อไปกว่ามาซี

นายชาตุมุท ไซยคำมิ่ง (ภาพสินธุ์) : คืออย่างนั้นะครับ ความจริงทำตาม
มติเราทำกันเมื่อมีคนเสนอมีคนรับ รองผู้คิดนะครับ ผู้คิดนั้นต้องขอมติด้วย ผมว่าอย่างนั้น ถ้า
ค้านไม่ขอก็ไม่เป็นไร ผมเสนอเท่านั้นเองละ

ผู้ทำการแทนประธานสภาผู้แทนราษฎร : ก็มันขอเสนอมาแล้ว มันขอผู้คิดกันมา
แล้ว มันหมดกันมาแล้ว ๆ ก็ไม่มีใครค้านเมื่อคืน

นายเทพ ไซยคำมิ่ง (ศรีสะเกษ) : ก็ว่าผู้คิดทุกอันที่เสนอมานั้นต้องขอมติ
ท่านจะเอาผู้คิดเมื่อคืนก็ไปคุยกับของคุณสวัสดิ์ ๆ นั้น มันคนละเรื่อง ผู้เสนอคนละคน และมี
และคราว เราเสนอกันมาทุกคราว ๆ แล้วขอปิดแล้วท่าน ก็ถามว่าใครควร เห็นผิดหรือควร
เห็นเสนอต่อไป ขอมติเขาที่ท่าน ไม่ใช่ว่าผู้คิดแล้วไม่ขอมติ เอาแล้วท่านบอกว่า ถ้าใครไม่คัด
ค้านแล้วก็ถือว่าที่ประชุมอนุมัติอย่างนั้นได้ อย่างนั้นไม่เถียง

ผู้ทำการแทนประธานสภาผู้แทนราษฎร : เอาละ ท่านนั่งก่อน คือข้าพเจ้าถาม
ก็บว ๆ ข้าพเจ้าขอชี้แจงเพื่อความกระจ่างแจ้ง สำหรับที่ข้าพเจ้าเสนอก่อน ข้าพเจ้าบอกว่า
ที่เจ้าถามท่านผู้ใดเห็นว่าสมควรที่จะปิดการเสนอชื่อ เมื่อครบ ๑๕ คน ขึ้นคนหนึ่ง แล้วก็ตอน
ที่ข้าพเจ้าถามมติอีกว่า ท่านผู้ใดเห็นว่าสมควรที่จะเปิดการเสนอรายชื่อเรื่อยไปจนกว่าจะ
เสนอปิดรายชื่อ นั้นข้าพเจ้าถามอย่างนั้น แต่ว่าถ้าหากว่าท่านยังข้องใจเช่นนี้ ข้าพเจ้าจะ
ประชุมอีกตามที่ท่านประสงค์ก็ได้ แต่ให้เห็นว่าข้าพเจ้าได้ถามปิดไว้แล้ว ไม่ใช่ข้าพเจ้าไม่
ถามในจังหวะนั้น ข้าพเจ้าถามปิดไว้แล้ว เมื่อท่านยังสงสัยอยู่ที่ใดขอมติอยู่ที่ประชุม เมื่อ
นี้ด้วย ท่านผู้ใดเห็นว่าสมควรที่จะเปิดการเสนอชื่อต่อไปอีก โปรดยกมือขึ้น

มีสมาชิกยกมือเป็นส่วนน้อย

ผู้ทำการแทนประธานสภาผู้แทนราษฎร : ท่านผู้ใดเห็นว่าสมควรจะปิดได้แล้ว

กฤษฎีกาแทนราษฎร ก.๑๒/๒๕๕๔ (สามัญ)

ศุภงศ - จำรงค์ ก.๑๒/๑๐

827

คือในท้องเสนาอีก โปรดยกมือขึ้น

มีสมาชิยกยกมือ เป็นส่วนมาก

ผู้ทำการแทนประธานสภาผู้แทนราษฎร : ก็ปรากฏว่าเป็นเสียงข้างมากอยู่แล้ว
ท่านคงเห็นแล้ว อ่านรายชื่อกรรมาธิการ

ผู้ทำการแทนเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร : รายชื่อท่านผู้ถูกเสนอเป็นกรรมาธิการ
๑.พระยาฉัตรทิษฏรรมประคัมภ์ ๒.นายหยุด แสงอุทัย ๓.นายวิชาญ บุณย ๔.นายทวี แรงขำ
๕.นายพิศคำร วจกร ๖.นายพลคำร วจเอก ๗.นายศรียานนท์ ๘.นายสุชัย
สิทธิ์ ๙.นายเสวตร เบียมทองสถานต์ ๑๐.นายจิตตะเสน ไชยาคำ ๑๑.นายประสิทธิ์
วิบูลย์ ๑๒. นายสุวิทย์ พันธุเศรษฐ ๑๓.นายสุรพงศ์ ทวีรัตน์ ๑๔.หลวงอรุณเศรษฐศาสตร์
๑๕.นางนรม พรหมโมบล บุณยประสพ ๑๖.นายพันคำร วจเอก ๑๗.ผู้พิทักษ์ นิลวัชานนท์
๑๘. นายแก้ว สิงหะคเชนทร์

จอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรี : ท่านประธานฯ ใครปรึกษาหารือกับท่านผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหลาย ผลก็เพื่อรวบรัดให้เร็วเข้า เราจะเอา ๑๕ คนก็จะคงมานั่งนับคะแนนกันอีก เพราะฉะนั้นขอเลื่อนเป็น ๑๖ คนจะดีกว่า เพื่อมันจะได้เสร็จไป ขอบริกาผู้ทำการแทนประธานสภาผู้แทนราษฎร : คุณเทพ ฯ ว่าอย่างไร ท่านนายกรัฐมนตรีเสนออีก

นายเทพ โชติบุนิต (ศรีสะเกษ) : ข้าพเจ้าว่าท่านนายก ฯ เสนออย่างนั้นก็ไม่ได้ เพราะมันมีลงมาแล้ว เมื่อกี้เองเขาถามท่านแล้วทำไมไม่ยอมเขา เมื่อกี้เขาขอเพิ่มอีก ๕ คน ทำไมท่านไม่ให้เขา ท่านหาอย่างนี้ท่านทำถูกหรือ ข้าพเจ้าว่าท่านทำไม่ถูกต้องหากว่าจะสมมติเมื่อกี้ก็ของขอมติที่ประชุมใหม่ว่า ขอเพิ่มขอมติที่ใหม่เอา ๑๖ คนอย่างนี้ถืออย่างไร อย่างนี้ข้าพเจ้าว่าไม่ได้ ถ้าอย่างนั้นท่านถอนเสียคนหนึ่งที่หมดปัญหา ข้าพเจ้าไม่ว่าเลยอย่างนั้น ถ้าอย่างนั้นก็คงเลือกกันตามเรื่องอย่างนี้ นี่แหละระบอบการปกครองอย่างนี้แล้วทำกันอย่างนี้ ที่เขาขอร้องด้วยคอมโพรไมส์ (Compromise) อย่างนี้ข้าพเจ้าก็ไม่ยอม มันเป็นอย่างนี้ ทำอย่างไรได้

จอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรี : ขอดอนผู้ทำการแทนประธานสภาผู้แทนราษฎร : ท่านขอดอนแล้ว ขอน ฯ นายกรัฐมนตรี ดอน ก็เป็นอันเลือกกันในระหว่าง ๑๖ คนนี้ แจกกระดาษ

นายสมศักดิ์ สมบูรณ์ทรัพย์ (ราชบุรี) : ท่านประธานฯ รมพูดเพื่อรวบรัดเพื่อไปชนแห่งชาติ มัน ๑๖ คน เราเสนอว่าควรจะให้ใครออกคนหนึ่ง เขียนชื่อคนนั้นคนเดียวว่า เร็วก็ดีกว่า ผมขอเสนออย่างนี้ ใครเห็นด้วย ไปกรับรอง

ผู้ทำการแทนประธานสภาผู้แทนราษฎร : ไม่ได้ ๆ วิธีเลือกเราเลือกในจำนวนนี้ ไม่ใช่เป็นการคัดคนออก ไม่ถูกข้อมติ ไม่ได้ กับข้อมติไม่ได้

นายสมศักดิ์ สัมบุรณทรัพย์ (ราชบุรี) : แต่ผมเรียนปรึกษา นิกว่าของเก่ามันครี
มันไม่ก็จะเอาใหม่ เพราะเห็นว่าเร็วกว่า เพราะฉะนั้นจึงขอเรียนปรึกษา

ผู้ทำการแทนประธานสภาผู้แทนราษฎร : อะไรก็ตามเรายังไม่ได้แก้

หลวงอรรถพรพิศาล (ตราด) : ขอความเข้าใจหน่อย ที่รัฐบาลเสนอมา ๕ คน
เราไม่ต้องไล่ชื่อไป เราเลือกเฉพาะ ๑๐ คนใหม่ได้หรือไม่

ผู้ทำการแทนประธานสภาผู้แทนราษฎร : เข้าใจแล้ว เรายังไม่ได้พูด ในจำนวน
ผู้เสนอทั้ง ๑๖ ชื่อ นั้น สำหรับที่ทางรัฐบาลเสนอมา ๕ รายชื่อ นั้นเป็นอันจะไม่เลือก เป็นอัน
ไม่ต้องเลือก เป็นอันถือว่าใครมีชื่อให้ได้เป็นฝ่ายรัฐบาลเสนอ คงจะทำการคัดเลือกในระหว่าง
๑๑ คน เราจะเลือกเอา ๑๐ คน เพราะฉะนั้นรายชื่อ ๑๑ คนนี้ทางฝ่ายเลขาธิการ ฯ จะ
ได้อ่าน ไปรทกฤดากรไว้ แล้วถ้าท่านไม่เลือกผู้ใดก็ไม่ต้องกาคนนั้น ท่านจะเลือกผู้ใดขอให้
กาไว้ กาไว้ข้างหน้าชื่อ ขอให้เลขาธิการ ฯ อ่านชื่อ

ผู้ทำการแทนเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร : ๑. นายพลตำรวจเอก เผ่า
ศรียานนท์ ๒. นายสุบิน พูลพัฒน์ ๓. นายเสวตร เปี่ยมพงศ์สานต์ ๔. นายจิตตะเสน ไชยาคำ
๕. นายประสิทธิ์ กาญจนวัฒน์ ๖. นายสุวิชัย พันธเศรษฐ ๗. นายสุรพงศ์ ศรีรัตน
๘. หลวงอรรถพรพิศาล ๙. นางแรม พรหมโมทย์ บุณยประสพ ๑๐. นายพันตำรวจเอก พัด
มีรัตน์นามนต์ ๑๑. นายแก้ว สิงหะคเชนทร์

ผู้ทำการแทนประธานสภาผู้แทนราษฎร : เพื่อความรวดเร็ว ขอให้แยกเป็นหลายสาย

หลวงอรรถพรพิศาล (ตราด) : ท้องกาข้างหน้าหรือเปล่า

ผู้ทำการแทนประธานสภาผู้แทนราษฎร : เลือกผู้ใดขอให้กาข้างหน้าชื่อ รายชื่อ
ที่ไม่เลือกก็เว้นเฉย ๆ ไว้ โบรคได้เสียสละอยู่ให้ครบองค์ประชุมด้วยครับ

ผู้ทำการแทนเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร : เชิญ ๑. นายเพทาย อมรตยกุล
๒. พันโท ทอง ศิริเวชพันธ์ ๓. นายสมศักดิ์ สัมบุรณทรัพย์ ๔. นางสาวทัศนีย์ พงษ์จิม-

■ ภาณุแทนราษฎร ก. ๑๒/๒๕๕๕ (สามัญ)

เขียน ก. ๑๒/๕

830

■ พันตรี หลวงจบกะบวนบุตร ๕. นายบุญคุ้ม จันทศรีสุริยวงศ์ ๖. หลวง...

■ พลอากาศตรี หม่อมราชวงศ์ สุขุม เกษมสันต์ เป็นกรรมการตรวจนับคะแนน

เมื่อกรรมการไต่ทำการตรวจนับคะแนนเสร็จแล้ว นำเสนอผลต่อประธานสภา

■ แทนราษฎร

ผู้ทำการแทนสภาผู้แทนราษฎร : ผลปรากฏในการเลือกตั้งกรรมการสมาชิก

■ ก่อไปนี้ ๑. นายพลตำรวจเอก เผ่า ศรียานนท์ ๒. นายสุบิน พูลพิทักษ์ ๓. นายจิตตะเสน

■ หมายคำ ๔. นายประสิทธิ์ กาญจนวัฒน์ ๕. นายสุวิทย์ ทัตเสนาภรณ์ ๖. นายสุรพงษ์

■ รัตน์ ๗. หลวงอรุณพรพิศาล ๘. นางแก้ว พรหมนิมิต บุณยประสพ ๙. นายพันตำรวจเอก

■ รัตน์ นิลวัฒนาภรณ์ ๑๐. นายแก้ว สิงหะคเชนทร์ รายชื่อ ๑๐ ชื่อตั้งที่อำนาจนี้ได้รับการ

■ เลือกเป็นกรรมการ เพราะฉะนั้นกรรมการคณะนี้ทั้งหมดใน ๑๕ คน ก็จึงเป็นอันว่า

■ หมดตามกำหนดแล้ว แปรญัตติภายใน ๓ วัน

จอมพล ปิ่น พลอากาศ สุทธาคนี รองนายกรัฐมนตรี : แปรญัตติภายใน ๓ วัน

ไม่มีสมาชิกคัดค้าน

ผู้ทำการแทนประธานสภาผู้แทนราษฎร : รัฐบาลขอเสนอแปรญัตติภายใน ๓ วัน

■ ถ้าไม่มีผู้ใดเสนอเป็นอย่างอื่น ถือว่าที่ประชุมนี้มีมติให้แปรญัตติภายใน ๓ วัน

บัดนี้ก็เป็นอันสมควรแก่เวลาสำหรับการประชุมวันนี้แล้ว ขอเลิกประชุม

เลิกประชุมเวลา ๑๒.๕๐ นาฬิกา

วันที่ ๑๖/๑๒/๖๖

(๓๖๖)

หน้า ๑

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ผู้ตรวจการ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

วันที่ ๑๖ / ๑๒ / ๖๖

.....
ผู้ตรวจการ

.....

ผู้ตรวจการ

.....

.....

.....

.....

.....